

Riksdagens protokoll

2012/13:130

Torsdagen den 27 juni

Kl. 12.00 – 17.25



Protokoll
2012/13:130

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 19 juni.

2 § Allmänna motionstiden riksmötet 2013/14

Kammaren biföll talmannens förslag att den allmänna motionstiden vid riksmötet 2013/14 skulle utgå *den 4 oktober 2013 kl. 16.30*.

3 § Ansökan om fortsatt ledighet

Talmannen meddelade att *Margareta Larsson* (SD) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 27 juni–25 augusti.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Adam Marttinen* (SD) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Margareta Larsson*.

4 § Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Adam Marttinen* som suppleant i socialutskottet och kulturutskottet under *Margareta Larssons* fortsatta ledighet.

Talmannen förklarade vald *under tiden den 27 juni–25 augusti* till

suppleant i socialutskottet

Adam Marttinen (SD)

suppleant i kulturutskottet

Adam Marttinen (SD)

5 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades
EU-dokument
KOM(2013) 441 till socialförsäkringsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 20 september*.

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2012/13:467 om svenska elevers tillgång till digitala lärverktyg och öppna lärresurser

Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Cecilia Dalman Eek har frågat mig hur jag och regeringen kommer att arbeta för att möjliggöra att Sveriges elever får tillgång till öppna lärresurser i enlighet med Parisdeklarationen och vilket ansvar regeringen tar för att överbrygga de digitala klyftorna i skolan.

Jag har nyligen svarat på liknande frågor från Cecilia Dalman Eeks partikamrater här i riksdagen. Svenska elever ska ha moderna och bra lärverktyg. Det är därför som skollagen ställer krav på skolhuvudmännen – kommuner och friskolor – att säkerställa att eleverna har tillgång till de lärverktyg som behövs för en tidsenlig utbildning. Av läroplanen för grundskolan framgår det att eleverna ska kunna använda modern teknik som ett verktyg för att söka kunskap, kommunicera, skapa och lära. Digitala verktyg är också något som lyfts fram i flera av grundskolans kursplaner. Motsvarande skrivningar finns i gymnasieskolans styrdokument.

Skolinspektionens granskning från 2012 av användningen av it-verktyg i undervisningen pekade på skollidningens betydelse när det gäller om och hur it används. Det är dock viktigt att understryka att det är lärarna som mer i detalj planerar undervisningen, det vill säga vilka metoder och lärverktyg som ska användas så att de nationella målen och kunskapskraven nås, exempelvis om och i vilken utsträckning öppna lärresurser ska användas. Det är rektor och skolhuvudmannen som ansvarar för att lärarna får den kompetensutveckling som behövs för detta.

Regeringen har gett Statens skolverk i uppdrag att kontinuerligt följa upp och ge en nationell bild av barns, elevers och lärares it-användning och it-kompetens. Den senaste redovisningen lämnades till Regeringskansliet i april 2013. Av den framgick det bland annat att i grundskolan har elevernas tillgång till datorer fördubblats sedan 2008.

Skolverket har även i uppdrag att fortlöpande arbeta med att främja utvecklingen och användningen av it i skolan. Myndigheten genomför därför bland annat fortbildningar i praktisk it-kompetens, och över 155 000 pedagoger och skollidare har tagit del av den fortbildningen.

Jag kan dock sammanfattningsvis konstatera att det är huvudmännen som ansvarar för att läroplanens ambitioner uppfylls.

Anf. 2 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka utbildningsministern för svaret.

I stort sett nöjer sig utbildningsministern med att konstatera att det är huvudmännens ansvar att ge eleverna tillgång till digitala verktyg och läresurser. Om så kallade öppna läresurser säger ministern att det är lärarens ansvar om sådana ska användas. Men många kommuner och friskolor behöver stöd för att kunna både utveckla it i skolan och faktiskt också välja öppna läresurser. För detta behöver det finnas digitala verktyg, kunskaper hos lärarna och ett nationellt arbete för att göra läresurserna tillgängliga. Därför behövs till att börja med en nationell it-strategi för skolan, vilket Socialdemokraterna har föreslagit.

Att bara peka på skolans huvudmän är inte enbart att respektera deras ansvar. Snarare är det att lämna eleverna, lärarna och huvudmännen i sticket. Här behövs det ett gemensamt lärande över huvudmannagränserna som skulle vara bra för hela den svenska skolan, oavsett om huvudmannen är en kommun eller en friskola. Det behövs ett nationellt arbete till stöd för en delandets och samarbetets kultur som är en förutsättning för att öppna läresurser ska kunna slå igenom på bred front i Sverige. Det skulle bidra till att öka likvärdigheten, och det skulle stärka den gemensamma kunskapsutvecklingen i skolan.

Men regeringen låter kommuner och friskolor själva uppfinna hjulet på nytt. Det är ungefär så allvarligt det är. Digitala verktyg är så mycket mer än en sökfunktion och en avancerad skrivmaskin. Med öppna läresurser kan lärare och lärarlag skapa sina egna läromedel, eller förändra andras, och dessutom göra eleverna till medaktörer. Exempel på det finns på många ställen i landet, till exempel Årtaskolans arbete med att skriva och läsa berättelser, där jag kan rekommendera utbildningsministern att låna Viggos bok *Den magiska dörren* på tio sidor som han skrev i årskurs 2 på en surfplatta. Där finns också många andra av hans lågstadietkompi-sars böcker.

Nu finns det också forskning som visar att barn lär sig skriva tidigare om de får använda digitala verktyg tidigt. Men på Alliansens företrädare låter det allt oftare som om den nya tekniken och de öppna läresurserna vore någon sorts fritt valt arbete eller överkurs som man kan välja. Det är ungefär lika smart, har det slagit mig, som att säga att man inte behöver använda böcker för det finns ju vaxtavlor. Man kan inte gå baklänges in i framtiden!

Herr talman! Låt mig vara alldeles klar. Jag ifrågasätter inte huvudmännens och lärarnas rätt och ansvar att avgöra vilka lärverktyg eller läresurser som ska användas. Jag ifrågasätter regeringens vilja att ge lärarna ett verkligt val. Utan ett ordentligt arbete för att skapa och tillgängliggöra öppna läresurser på nationell nivå finns helt enkelt inte det valet.

I en internationell jämförelse har Sverige goda förutsättningar; det är alldeles rätt som utbildningsministern säger. Vi har goda förutsättningar att ligga i framkant med digitala verktyg, öppna läresurser och en stärkt medie- och informationskunnighet. Men för det krävs att regeringen tar ett nationellt ansvar. Det gör våra samarbetsländer inom OECD. Av de 34 länderna är det bara 3 som inte har eller tänker ta något nationellt ansvar för att utveckla förutsättningarna för öppna läresurser som antogs vid Pariskonferensen 2012 i Parisdeklarationen.

Jag tycker att det är pinsamt att Sverige är ett av de länderna. Om detta kan man läsa mera till exempel på Skolverkets skolutvecklingsblogg.

Socialdemokraterna har förslagit en nationell it-strategi för skolan, men regeringen har varit kallsinnig till det förslaget. Utbildningsministerns svar till mig anvisar ingen alternativ strategi. Därför väntar jag fortfarande på ett svar på frågan om hur regeringen tänker arbeta för att stärka utvecklingen av öppna läresurser och därmed också bidra till att sluta de digitala klyftorna.

Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det var en intressant studie inom OECD som interpellanten hänvisade till. Interpellanten kunde kanske ha nämnt att i just den studien kommer Sverige ut främst i Europa när det gäller att arbeta med it i skolan. Vi är nummer ett. Det är en liten detalj som interpellanten glömde att nämna. Vi är nämligen de som har gått längst i att arbeta med it i skolan. Det är en position som vi håller, och jag tycker att det är bra. Det gör också å andra sidan att det inte är ett jätteproblem. Det finns större problem i skolan än detta.

OECD har genom en PISA-undersökning om digitala studier också funderat och reflekterat över vad länder bör utveckla på det här området. Hör och häpna, Cecilia Dalman Eek: Det är inte mängden teknisk utrustning i Sverige det är någon brist på, för den finns. Det är heller inte så att det i första hand, jämfört med andra länder, är någon stor brist på kompetens när det gäller att använda denna.

Det Sverige bör fundera över när det gäller it-verktyg och öppna läresurser är elevernas förmåga till källkritik. Det är det man pekar på för svensk del. När elever går in och surfar och läser en sak på nätet, kanske i en undervisningsuppgift man har fått, är det många som tror att allt som står där är sant. De klarar inte av att ifrågasätta det. Det är det som ifrågasätts när det gäller Sverige i den senaste stora PISA-undersökningen som OECD gjorde.

Hur åstadkommer man mer källkritik? Det går ju inte, hör och häpna, att säga att nu ska ni vara källkritiska. Det är inte så man åstadkommer det. Källkritik åstadkoms genom att eleverna har goda teoretiska kunskaper i olika ämnen och förstår när de läser att det här inte kan vara sant. Läser eleven på en hemsida att Förintelsen inte har existerat ska han eller hon ha tillräckligt goda historiekunskaper för att förstå att det är båg.

Det är därför jag tror att det är den allmänna omläggningen av svensk utbildningspolitik som till sist är svaret även på detta, nämligen högre kunskapskrav, högre krav på allmänbildning, högre kunskapsnivåer och mer fokus på ämnesundervisning. Det är det som är svaret.

Hade det varit så att vi inte hade haft datorer i våra skolor hade jag hållit med interpellanten. Då hade detta varit ett jätteproblem, men det är inte där problemet ligger. Problemet är att eleverna inte klarar av att vara källkritiska i tillräcklig utsträckning när de väl är inne på nätet. Det är där problemet ligger.

Jag besöker skolor väldigt ofta. Just nu pågår det en väldigt snabb utveckling med till exempel läsplattor, inte minst på lågstadieskolorna. Det beror delvis på att de är billiga, lättillgängliga och väldigt användbara. Jag tycker att det är bra. Det är utmärkt. Men det har faktiskt skett utan att riksdagen har fattat några beslut. Det sker ändå. Det är alldeles utmärkt.

Någonstans är det en ologisk kullerbytta som Socialdemokraterna gör. Å ena sidan är ni otroligt angelägna om att skolväsendet ska vara kommunalt. Jag förstår inte er vurm för detta. Men i varje enskild frågeställning som kommer upp tycker ni å andra sidan att jag, staten och regeringen ska gå in och detaljstyra hur det ska gå till. Det går inte ihop. Om ni tycker att skolan ska vara kommunal, varför ska vi i så fall detaljreglera allting?

Jag tror inte på det kommunala huvudmannskapet, ska jag säga. Men om man har den grundideologin, varför ska man gå in och tala om hur allting ska gå till? Hela idén med decentraliseringen och kommunaliseringen måste väl ändå vara att kommunerna ska få sköta detta och att interpellanten och hennes parti har förtroende för kommunerna, eller är det inte så?

Anf. 4 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Utbildningsministern jämför gärna den svenska skolans resultat med resultaten i Finland, fast ur ett helt annat perspektiv. Då handlar det ofta om hur lärarna och möblerna förhåller sig till varandra i klassrummen.

Den finska skolan har ju ett bättre resultat i internationella jämförelser, bland annat i den studie som utbildningsministern hänvisade till. När utbildningsutskottet var på besök i Helsingfors fick vi veta att staten nyligen hade avslutat en satsning på digitalisering i skolan och att man nu tänkte gå vidare med digital kompetens hos lärarna.

Trots, utbildningsministern, att skolan i Finland är starkt kommunaliserad är Finland ett av de länder inom OECD som arbetar nationellt med att skapa förutsättningar för att alla skolor ska kunna använda öppna lärresurser. I Finland antas inte ens läroplanerna i sin helhet av staten, utan det är ett kommunalt ansvar. I Finland har man ansvar nationellt för att anta gemensamma plattformar, standarder, upphovsrättsfrågor, läroplaner och inte minst accept och förutsättningar för att dela med sig av sina egna resurser till andra.

Dessutom är det en finsk professor vid Jyväskylä universitet som leder Unescos arbete med tillämpningen av Parisdeklarationen, som just handlar om det nationella ansvaret. Där finns det en handlingskraft och en insikt om vikten av samarbete i skolan på ett sätt som den svenska regeringen inte kommit i närheten av. Det krävs handlingskraft för att åstadkomma den typ av samarbete som behövs här.

Annars brukar inte handlingskraften vara ett problem, i alla fall inte när det gäller att öka klyftorna i skolan. Då är det lätt att tänka på den schvung som regeringen hade när man införde skattesubventionerad privatundervisning med läx-RUT för de familjer som hade den typen av resurser.

Jag skulle vilja se lite mer av den handlingskraften på en nationell nivå, att man förstår att det krävs en samordning här för att underlätta för kommunerna att ta det ansvar som vi båda två vill att de ska kunna göra.

Låt mig berätta om Parisdeklarationen. Den antogs vid ett möte i Paris 2012, och den handlar om hur staterna ska utveckla, använda och sprida öppna lärresurser. Ett exempel på det är att utveckla standarder, stimulera användarvänlighet och hitta former för att kunna dela resurserna fritt.

Utbildningsministern säger att det är kommunernas och lärarnas ansvar: Hur tänkte ni där? Ska 280 kommuner och ett otal friskolehuvudmän utveckla sina egna standarder? Ska de forska om hur de kan användas, återanvändas och utvecklas? Det säger sig självt att det inte är effektivt.

Sverige är ett av tre OECD-länder där regeringen varken gör eller planerar att göra något på nationell nivå för att skapa förutsättningar för samarbete mellan skolorna när det gäller öppna lärresurser. Jag tycker att det är lite svagt att utbildningsministern inte har en tydligare framtidsbild än så, att det är lärarens ansvar om öppna lärresurser ska användas.

Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Sverige har en it-strategi för skolan. Den heter Läroplan för skolan. Den är fastställd av regeringen. Där framgår kunskapsmålen mycket tydligt när det gäller it-användning. Det framgår av läroplanen att man ska använda it i undervisningen, men att det är läraren som till sist bestämmer när, hur och i vilken omfattning, precis som när det gäller böcker. Vi har inget särskilt dokument som heter it-strategi. Det ingår i läroplanen, och det är så det bör vara, därför att det är läroplanen som är det centrala dokumentet i skolan. Det är det som styr. Det är det som är lärarnas bibel. Det är läroplanen. Det hjälper inte att vi antar ytterligare dokument vid sidan om där det står samma sak. Det finns i läroplanen.

Vi har ingen egen läroboksstrategi. Det har alltid förvånat mig att de som kräver it-strategi inte kräver en läroboksstrategi också. Är det inte lika viktigt att vi har böcker i skolan? Varför ska vi inte ha en bokstrategi? Ska riksdagen anta en matstrategi för skolan?

Det finns en läroplan där det framgår att vi har en it-strategi. Den finns där. Vi kan naturligtvis kopiera det papperet och sätta ny rubrik på det, men det blir ju ingen skillnad. Om det handlar om att ni vill ha mer pengar till detta, föreslå det då! Men det gör ni inte i er budget. Det blir inte fler datorer för att vi kallar det för it-strategi. Det är ju en ekonomisk fråga.

I den undersökning som interpellanten refererar till ligger Sverige främst i OECD när det gäller it-användning i skolan. Det vi behöver förbättra är elevernas förmåga till källkritik, vilket ju inte är en fråga om it utan mer en fråga om allmänbildning för eleverna. Det är det som det handlar om.

Att nya planeringsdokument för allting skulle förändra världen tror jag inte ett dugg på. Vi har en it-strategi. Den heter Läroplan för skolan. Vi ligger främst i den industrialiserade världen i detta avseende. Hade det varit en stor kris på området tycker jag att det hade krävt många fler åtgärder, men det är det inte. Vi är bland de främsta.

Anf. 6 CECILIA DALMAN EEK (S):

Herr talman! Jag tycker att det är dystert att utbildningsministern inte har bättre koll på vad Parisdeklarationen handlar om. Den handlar inte alls om hur skolorna ska skaffa fler datorer. Den handlar om det jag sade nyss, att staterna ska ta på sig ett ansvar för att utveckla öppna standarder, stimulera användarvänlighet och hitta former för att kunna dela resurserna fritt, utan krångel med upphovsrätt och med rätt sorts licenser,

och för att underlätta för skolorna att samarbeta. Det är det som det här handlar om.

Bland annat på grund av detta har vi socialdemokrater föreslagit en nationell it-strategi för skolan. Vi ser det som många andra ser: I takt med den allt snabbare teknik- och mjukvaruutvecklingen vidgas de digitala klyftorna allt snabbare och riskerar att skapa ett klassamhälle där skolorna redan från början skiktar barnen i dem som har tillgång till de nya öppna resurserna och kan hantera dem och de som inte har det.

Det här handlar inte bara om verktygen, om datorerna, surfplattorna, böckerna, vaxplattorna eller vad vi nu talar om. Det handlar om att skapa handfasta förutsättningar för den delandets kultur av samarbete som lärare, skolor, friskolor och kommuner behöver för att kunna tillgodogöra sig den här nya resursen som eleverna behöver i framtidens Sverige. Det hoppas jag att utbildningsministern ska ta till sig efter den här debatten, göra någonting åt och återkomma med besked om hur man ska göra det.

Herr talman! Det här är mitt sista inlägg i debatten, och utbildningsministern använder emellanåt sina sista två minuter till att ställa helt nya frågor, väl vetandes att jag som interpellant inte har möjlighet att svara på dem. Jag skulle i all ödmjukhet vilja föreslå att utbildningsministern svarar på frågan varför Sverige inte har något nationellt arbete för att skapa förutsättningar för öppna lärresurser i enlighet med Parisdeklarationen.

Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Sverige är främst i OECD på detta. Vi har en it-strategi. Den heter Läroplan för skolan. Det jobbas för fullt ute på skolor, i kommuner och på skolmyndigheter. Utbildningsradion har dessutom just fått ett nytt uppdrag, att hjälpa till med läromedelsförsörjningen på it-sidan när det gäller skolväsendet. Det jobbas för fullt med detta. Det är därför som Sverige ligger främst.

Jag skulle gärna se en mycket starkare statlig styrning av skolan. Det är alltid så förvånande och närmast komiskt när Socialdemokraterna kräver ännu mer statlig styrning och ännu mer statlig styrning utan att för ett ögonblick reflektera över varför man kommunaliserade skolan en gång i tiden. Det skapar ju precis detta: Mer samordning, mer samordning. Ursäkta! Varför ska man då ha en kommunal skola? Dra slutsatsen: Förstatliga skolan! Jag tycker att det vore en klok slutsats, för det borde vi göra. Men då får man finna sig i att så länge den är kommunal är det kommunerna som har ansvaret för detta. Det är innebörden i kommunaliseringen.

Herr talman! Digitaliseringen av skolan pågår med en väldig fart. Sedan flera år tillbaka är det mycket tydligt inskrivet i den nya svenska läroplanen att detta är ett uppdrag som skolan har, och vi är bland de bästa i världen på det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Marie Granlund har frågat mig om inte högt söktryck till högre utbildningar väger tungt när man ska bestämma hur mycket man ska satsa på utbildning. Vidare har Marie Granlund frågat mig om jag kommer att göra något för att underlätta att fler individer kan utbilda sig för att ta jobb som behövs i Malmö.

Som ett svar på bland annat ett högt söktryck och en svag konjunktur-utveckling har anslagen till högskolan i Malmö under de senaste åren legat på en nivå som har inneburit fler högskoleplatser än någonsin förr, och de kommer även i fortsättningen att ligga på en hög nivå. Från 2006, när Socialdemokraterna lämnade ifrån sig regeringsansvaret, och till 2012 ökade antalet helårsstudenter vid Malmö högskola med drygt 2 300 från en nivå på drygt 10 000 till en nivå som närmar sig 13 000 år 2012. Jämfört med situationen vid lågkonjunktursinledningen 2009 har Malmö högskola 2013 fått drygt 12 miljoner kronor mer i anslag beräknat i fasta priser. Därutöver fick högskolan del av en tillfällig satsning på högskoleplatser 2010–2011, vilket då innebar ett tillskott på 32 ½ miljoner kronor per år.

Det bör också framhållas att den minskning av antal platser vid universitet och högskolor som skett i landet sedan toppåren 2010 och 2011 till stor del förklaras av indragna anslag för inaktiva studenter och av införandet av avgifter för utländska studenter. En sådan minskning av resurserna har mycket liten betydelse för ungdomsarbetslösheten i Sverige. Minskningen uppgår i Malmö högskolas fall till 26 miljoner kronor per år, eller motsvarande 350 högskoleplatser. Det bör också betonas att de indragna resurserna återförs till högskolorna genom satsningar för att höja kvaliteten i utbildningen.

För att kunna fortsätta att möta den svaga konjunkturutvecklingen och ett högt söktryck till högskolan vidtas en rad åtgärder på initiativ av regeringen. I den senaste budgetproposition föreslås och beräknas universitet och högskolor tilldelas nya tillfälliga platser under perioden 2013–2015. I vårändringsbudgeten för 2013 föreslår och beräknar regeringen också att antalet platser på ingenjör- och sjuksköterskeutbildningar ökas med 1 400 platser 2013 och 2014.

Malmö högskola får del av denna satsning, och förslaget innebär att anslaget till högskolans grundutbildning ökas med över 4 miljoner kronor. De utökade resurserna till ingenjör- och sjuksköterskeutbildningarna har i huvudsak, precis som interpellanten efterfrågar, fördelats efter studenternas efterfrågan.

För att möta framtidens utmaningar är det viktigt att såväl Malmö högskola som övriga lärosäten planerar verksamheten så att det ges långsiktiga förutsättningar för hög kvalitet samtidigt som studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov tillgodoses. Min bedömning är att regeringen har givit Malmö högskola goda förutsättningar att klara det uppdraget.

Anf. 9 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka utbildningsministern för svaret, även om jag inte uppskattade det. Jag hade velat ha ett mer offensivt svar.

Min interpellation handlar om Malmö högskola, som bildades den 1 juli 1998. I år firar högskolan 15-årsjubileum. Malmö högskola har i dag vuxit till Sveriges åttonde största lärosäte. Den har varit otroligt viktig för att hjälpa Malmö att utvecklas från industristad till en modern stad. Söktrycket är högt, och det har ökat med 10 procent. 38 000 människor har sökt till Malmö högskola till hösten. Det är en ökning med 4 000 elever.

Varför vill inte utbildningsministern ge dessa framför allt unga en möjlighet att studera i stället för att vara arbetslösa? Utbildning är viktigt för Sverige som nation. Utbildningsministern hänvisade till OECD i den tidigare interpellationsdebatten. Enligt OECD ligger Sverige knappt över genomsnittet i fråga om antalet högre utbildade. Sverige håller på att bli kunskapens medelmåtta. Högskoleverket visar också att Sverige ligger på sista plats bland de nordiska länderna för ungas examensfrekvens från högre studier. Island har 60 procent, Danmark och Finland har 50 procent, Norge 42 procent och Sverige 37 procent – samtidigt som det råder en enormt hög ungdomsarbetslöshet i Sverige.

Vi diskuterade i går i EU-nämnden inför Europeiska rådets möte de nya initiativen för att mota ungdomsarbetslösheten. Siffror visar att snittet i EU-27 är 22,9. I Sverige är snittet 23,6. Vi ligger alltså högre än snittet i EU.

Utbildningsministern borde tänka om och säga att regeringen ska göra allt för att minska ungdomsarbetslösheten. Det är viktigt för Sverige som tillväxtnation. Men man gör precis tvärtom. Först drar man ned på den tillfälliga satsningen, och sedan ökar man den marginellt. Men det är inte tillräckligt.

En färsk rapport från Universitetskanslersämbetet visar att antalet helårsstudenter minskade betydligt förra året. Sveriges utbildningsvolym har sedan 2011 minskat med 11 700 helårsstudenter, det vill säga 4 procent. Arbetsförmedlingen kom i dag ut med en rapport där det framgår att de utbildade – inte en nyhet men viktigt att slå fast – har svårast att få jobb. Malmö högskola vill ha 1 500 ytterligare platser för att möta behovet. Det är inte rocket science. Det är ungefär samma siffra som 2011.

Är utbildningsministern beredd att tänka om? Det här gäller självklart inte bara Malmö högskola, utan här handlar det om att tillföra fler platser i utbildningssystemet. Varför är det inte viktigt att unga studerar i stället för att vara arbetslösa?

Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Det är viktigt. Det är bra att unga studerar i stället för att gå arbetslösa. Precis därför har Sverige under min tid som utbildningsminister haft fler studenter än någonsin förut. År 2011 var det absoluta toppåret. Då fanns fler studenter än någonsin. Sedan har det gått ned något.

Även i år finns fler i studenter i Sverige än vad det fanns när Marie Granlunds parti styrde senast. Sverige ligger i dag på en högre nivå än 2006, även om den 2011 låg ännu något högre. Sverige ligger på en mycket hög nivå.

Enligt OECD-rapporten *Education at a Glance*, som kom häromdagen, går 49 procent av ungdomarna före 25 års ålder in på högskolan. Det är en mycket hög siffra, sannolikt den högsta någonsin i Sverige – i alla fall under överblickbar tid.

Däremot finns en siffra som oftast förvillar debatten, som Marie Granlund nämnde, nämligen att Sverige har den lägsta examensfrekvensen i Norden. Det beror på att Sverige har ett system där studenterna inte behöver ta ut sin examen. Många går färdigt utbildningen utan att ta ut sin examen. Därför har Sverige låg examensfrekvens. Om vi vill ändra på den får vi väl tvinga alla att ta ut examen. Man tar inte ut sin examen i Sverige eftersom examen inte krävs på samma sätt som i andra länder för olika yrken. Det intressanta är att ungdomarna går färdigt sina utbildningar. 49 procent av ungdomarna går före 25 års ålder in på högskolan och läser en utbildning där. Det är en mycket hög siffra.

Det är självklart viktigt att resonera om arbetslöshet och högskola. Men den stora gruppen arbetslösa ungdomar, Marie Granlund, består inte av dem vi nu talar om, utan det är fråga om de som hoppar av gymnasiet eller inte ens går gymnasiet. Det är där arbetslösheten är hög. Socialdemokraterna gör ofta det misstaget. De ungdomarna ser ni inte.

Om man ska komma åt ungdomsarbetslösheten är det viktigare att införa lärlingssystem, yrkesintroduktion, lägre ingångslöner för unga personer och att inte kräva att alla ska bli högskolebehöriga på gymnasieskolan. Det är där problemet finns.

Forskningsinstitutet IFAU granskar detta med ungdomsarbetslöshet, och forskarna där pekar på att det faktum att Sverige under många år har krävt högskolebehörighet för alla gymnasister är ett huvudproblem för ungdomsarbetslösheten, inte brist på högskoleplatser. Läs forskningsstudierna om detta, Marie Granlund, för då kommer du att landa i andra slutsatser om det är ungdomsarbetslösheten du vill bekämpa.

Är jag beredd att tillföra platser? Nja, inte nu. Det finns två faktorer som vi nu väger in. Vi har fler platser än någonsin i högskolan under dessa år. Hur ska detta med platser utvecklas på lite längre sikt? Ja, det finns två variabler som är centrala i sammanhanget.

Den ena är demografin. Antalet ungdomar går nu ned mycket kraftigt till följd av att det föddes färre barn under senare delen av 90-talet än i början. Det ser vi när gymnasier nu lägger ned. Det blir mest omdebatterat när fristående gör det, men även kommunala läggs ned. Det sker en omfattande minskning av storleken på ungdomskullarna nu, och det gör att vi om något enstaka år kommer att se ett kraftigt fallande söktryck till högskolan.

Den andra är att vi ser framför oss att finanskrisen håller på att ebba ut. Skulle det vara så att den inte gör det, att krisen fortsätter eller förvärras, är jag beredd att diskutera nya utbyggnader av högskolan. Men den prognos vi gör är ändå att vi befinner oss i slutfasen av denna finanskris och att konjunkturen är på väg att gå uppåt. Då vet vi av erfarenhet att också det kommer att minska söktrycket kommande år.

Anf. 11 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Utbildningsministern verkar tycka att det är bra om söktrycket minskar. Det är ett väldigt konstigt resonemang. Jag tycker

tvärtom att det är bra att fler, framför allt unga människor, vill söka sig till vidare studier.

Dessutom säger utbildningsministern att han är beredd att se över detta om krisen förvärras. Om krisen förvärras! Sverige har enligt Eurostat en ungdomsarbetslöshet på 23,6 procent. EU-snittet, där vi räknar in Grekland, Portugal och Spanien, ligger på 22,9. Även om vi har varit påverkade av krisen har vi inte varit det direkt på samma sätt som många andra länder. Och utbildningsministern säger att krisen är över. 23,6 procent arbetslösa ungdomar är inte tillräckligt för att utbildningsministern ska vidta åtgärder. I stället håller utbildningsministern på med ett siffertricksande.

Det är väl klart att det borde vara fler utbildningsplatser nu än 2006 eller jämfört med 1923. Befolkningen ökar, och vi får nya ambitioner. Då måste väl också politiken ta sitt ansvar om man vill att Sverige ska fortsätta att vara en kunskapsnation, i stället för att bli en medelmåtta som vi håller på att bli just nu.

Det är trots allt 4 000 människor som i dag söker men inte kommer att få plats på Malmö högskola. Det är människor som gör valet att utbildas i stället för att gå och lyfta socialbidrag eller någonting annat. Det finns mängder av människor som har ett jobb redan i dag men som vill skaffa en kompletterande utbildning för att kunna ta ett annat jobb. Ett av de stora problemen på arbetsmarknaden i dag är ju mismatchningen, att det finns jobb men folk inte är utbildade för att kunna ta dem.

Vi har i vårt budgetalternativ 35 000 fler utbildningsplatser, och det är inte bara på högskolor och universitet utan också inom yrkesvux och yrkeshögskola för att möta detta behov. Det är allvar. Krisen är inte över. Människor är arbetslösa, kan inte försörja sig och har ingenstans att gå på dagarna. Samhället kommer att få betala ett högt pris för det framöver.

Jag skulle vilja fråga: Tycker utbildningsministern att rektorn för Lunds universitet och rektorn för Malmö högskola har fel när de går ut och säger att de får skära i antalet utbildningsplatser och att de ägnar en ganska stor del av sin tid åt MBL-förhandlingar om vilka som ska sluta? Har de fel, eller är det ett faktum?

Då vill jag återigen fråga: Är det inte bättre att folk utbildar sig än att man passivt hamnar i arbetslöshet?

Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! När Marie Granlund säger att 23 procent av ungdomarna i Sverige är arbetslösa vet hon naturligtvis att huvuddelen av dem pluggar på högskolan. Det är det som skiljer vår statistik från Greklands. Vi räknar in dem som pluggar men som söker sommarjobb, och då blir det väldigt många. De är arbetssökande, men huvuddelen av dem går redan på högskolan. Kom inte slängande med den siffran, för det är helt oseriöst i detta sammanhang.

Det finns ungefär 300 000 platser i den svenska högskolan, och det är 450 000 personer eftersom alla inte studerar på heltid. Socialdemokraterna föreslår i sin budget 7 000 fler platser. Menar Marie Granlund att 4 000 av dem ska hamna på högskolan i Malmö? Är det sant? Det finns 36 lärosäten till – ska de inte få några platser? Ska alla hamna på högskolan i Malmö? Jag har diskuterat med socialdemokratiska riksdagsledamö-

ter från varenda landsdel, och de hävdar att de 7 000 platserna ska hamna på deras högskolor. Det blir nog ett hundratal på högskolan i Malmö.

Stå inte och inbilla svenska folket att det med ert budgetförslag skulle finnas 4 000 fler platser på högskolan i Malmö! Det är en bluff. Men kanske allt i Socialdemokraternas motion ska hamna just i Malmö och ingenting någon annanstans. Säg det i så fall! Berätta det för de andra ledamöterna i partigruppen som brukar säga att platserna ska hamna hos dem.

30 procent är en siffra som Marie Granlund bör komma ihåg. Det är ungefär så många som i varje årskull har slagits ut i den svenska gymnasieskolan. De har hoppat av. De går färdigt där och blir underkända, och de blir utslagna. Det gäller varje årskull. Vet Marie Granlund hur många individer 30 procent av varje årskull är? Det är uppåt 40 000 ungdomar varje år – på grund av att ni har krävt att alla ska bli högskolebehöriga.

Detta är huvudorsaken till den svenska ungdomsarbetslösheten. Ni struntar i dem som inte vill gå på högskolan. Ni prioriterar inte dem över huvud taget. Allt ska handla om högskolan. Allt ska handla om högskolebehörighet. Det är det enda. De som inte grejar det ser ni inte. Ni talar om jämlikhet, men ni skapar utslagning. Det är därför vi lägger om den svenska utbildningspolitiken.

IFAU, det stora forskningsinstitutet i Sverige, har tittat på detta. De har ingenting att anmärka på antalet högskoleplatser. De talar om bristen på kortare yrkesutbildningar och bristen på lärlingsutbildningar. Det är det som de pekar på. Det är där problemen finns. Fokusera på det, om det är ungdomsarbetslösheten Marie Granlund är intresserad av, i stället för att bara stå och hacka på mig!

Magdalena Andersson, er ekonomisk-politiska talesperson, var nyligen i Österrike på besök, läste jag i tidningen. Hon gjorde en stor grej av det. Nu ska Socialdemokraterna studera hur man gör i Österrike, för där har man en mycket låg ungdomsarbetslöshet. Det är bra, mycket bra. Lär av Österrike! Där har man lärlingsutbildningar och korta yrkesutbildningar, och ungdomarna får jobb. Det är låga ingångslöner, men de får jobb. De har en mycket lägre ungdomsarbetslöshet.

Kom inte dragande med de 23 procenten! Marie Granlund vet att huvuddelen av de 23 procenten redan finns på högskolan i Sverige.

Anf. 13 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att utbildningsministern inte tar sitt ansvar. Sedan 2006 har regeringen varit ansvarig för det här. Resultaten i skolan sjunker. Ungdomar söker inte till de yrkesinriktade programmen eftersom man vet att det kan bli en återvändsgränd om man någon gång vill välja om. Återvändsgrändens politik är vad ni har infört. Och ni tvingas nu backa genom att ett flertal utbildningar ändras så att de ger högskolebehörighet.

Som jag sade tidigare har vi två delar i vårt budgetförslag. Vi har fler platser till yrkesvux. Vi har fler platser till yrkeshögskola. Vi har fler platser till olika kompletteringsutbildningar.

Utbildningsministern säger att det stora problemet ligger där. Ja, men satsa då! Det säger industrin, och det säger näringslivet. Alla vill ju detta, och regeringen gör ingenting.

Högskolan är en väldigt viktig del, och jag tycker att det är genant att Sverige börjar sjunka i statistiken i förhållande till andra länder och att vi får färre och färre utexaminerade.

Självklart är det inte så att vi skulle anslå 4 000 platser till Malmö högskola. Vad de vill ha är 1 500 platser. Lunds universitet vill också ha fler platser. Universitets- och högskoleämbetet går dessutom ut med kritik mot regeringen för att det är väldigt hackigt och svårt att planera verksamheten.

Men det är inte det viktigaste med denna interpellationsdebatt. Det viktigaste är att kunna ge människor möjligheter att studera, att komma ur arbetslöshet och att välja nya banor. Regeringen har kapitulerat helt.

Anf. 14 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Herr talman! Jag kanske inte nödvändigtvis ska hålla samma typ av valtal som Marie Granlund.

Jag konstaterar att antalet högskoleplatser i Sverige varierar med två saker, dels med konjunkturen, dels med ungdomskullarnas storlek. Så har det varit under tidigare regeringar, och så är det under denna regering.

Det är samma sak med statens insatser för vuxenutbildning och yrkesvux. Yrkesvux har införts av denna regering. Det fanns inte ens under den förra regeringen.

Staten satsar mer på vuxenutbildning i dag än vad staten någonsin gjorde när Marie Granlunds parti satt i regeringsställning. Man satsar väsentligt mer på vuxenutbildning i dag än 2006.

Regeringen gör inget, säger Marie Granlund. Det är ju bara ord! Det är inte sant. Regeringen gör mer än vad som gjordes när hennes parti lämnade regeringsmakten 2006. Det är mer satsningar på vuxenutbildning och fler högskoleplatser än 2006. Det är sanningen.

Yrkesvux har införts. Yrkehögskola har införts. Det fanns inte på er tid. Det fanns ett utredningsförslag om yrkehögskola som Ylva Johansson dumpade. Det är sanningen.

Herr talman! Högskolan i Malmö fyller en väldigt viktig funktion i Malmö kommun och i regionen tillsammans med universitetet i Lund, som ju är Sveriges största lärosäte för försörjningen av akademiskt utbildade personer och arbetskraft i Skåne. Under den tid jag har varit utbildningsminister har man haft fler studenter än någonsin tidigare, och så är det även i år.

Det som gör framtiden osäker är att ungdomskullarna går ned väldigt kraftigt också i denna del av Sverige, men kom inte och säg att vi ingenting gör. Man har mer platser än man hade 2006, när ni lämnade regeringsmakten. Vi har byggt ut högskolan i Malmö och Lunds universitet, naturligtvis med tanke på att Skånes arbetsmarknad behöver utbildade ungdomar.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2012/13:423 om kärnvapen

Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Urban Ahlin har frågat om jag och regeringen ämnar medverka till kommande internationella initiativ i frågan om de oacceptabla konsekvenserna för mänskligheten som kan orsakas av kärnvapen.

Låt mig börja med att säga att jag tror att alla och envar är väl medvetna om de förödande konsekvenser som varje form av användning av kärnvapen, för att inte tala om en fullskalig kärnvapenkonflikt, skulle ha. Det är inte där problemet ligger.

Utmaningen är – förutom det självklara att förhindra vidare spridning av dessa vapen – att övertyga de olika kärnvapenmakterna om att det är förenligt också med deras grundläggande säkerhetspolitiska intressen att successivt minska sina arsenaler.

Det viktiga målet om en värld utan kärnvapen är sannolikt avlägset, men det gör det desto viktigare att vi steg för steg, i land efter land, kan röra oss i den riktningen.

För det första arbetar Sverige självklart för att minska dagens mycket stora arsenaler av dessa vapen.

Såväl USA som Ryssland har avsevärt minskat sina strategiska nukleära arsenaler under de senaste decennierna. Vi har välkomnat detta, samtidigt som vi konstaterat att det bör finnas utrymme för fortsatta ömsesidiga reduktioner. Vi välkomnar därför det tillkännagivande som president Obama gjorde i sitt tal i Berlin förra veckan, då han uttalade ambitionen att minska USA:s utplacerade strategiska kärnvapen med upp till en tredjedel och söka förhandlingar med Ryssland. Sådana förhandlingar borde kunna inledas relativt snart.

Förr eller senare måste detta leda till krav på reduktioner av även övriga kärnvapenmaktens arsenaler, även om dessa ju i dag är betydligt mindre.

Detta leder dock till en rad nya och komplicerade frågeställningar.

En fråga där vi har haft anledning att uttala särskild oro gäller så kallade substrategiska eller taktiska kärnvapen, inte minst för att dessa är koncentrerade till Europa och finns i vårt eget närområde.

Icke minst i Ryssland förefaller det nu att ske en icke obetydlig utveckling av nya vapen i denna kategori, vilket vi ser på med betydande oro. Också amerikanska planer på avancerade modifieringar av de taktiska kärnvapen man fortfarande har kvar i ett antal europeiska länder tillhör denna oroande bild.

Jag har framfört vår oro för dessa utvecklingar på hög nivå till såväl Ryssland som USA, och jag välkomnar att president Obama nu har uttalat avsikt att arbeta för kraftiga reduceringar av de amerikanska och ryska taktiska kärnvapnen i Europa. Vi kommer att, i samråd med andra länder, överväga ytterligare initiativ i denna fråga. En ny våg av modernisering av taktiska kärnvapen i Europa är fundamentalt oförenlig med strävan efter successiva reduktioner.

Vårt mål är att dessa vapen inledningsvis dras bort, och att dessa vapen successivt helt elimineras.

Detta är, av uppenbara skäl, en viktig fråga för Sverige.

För det andra har vi fäst betydande vikt vid att stärka och utveckla den existerande regimen av kontroller och överenskommelser på detta område.

Vi har tillsammans med Mexiko sedan två år ett uppdrag att verka för ett ikraftträdande av det fullständiga provstoppsavtalet CTBT. Avtalet förhandlades fram 1996 men har ännu inte trätt i kraft då åtta länders ratificeringar fortfarande saknas.

Under tiden Sverige haft detta uppdrag har bland annat Indonesiens parlament godkänt avtalet – ett land vars ratificering krävs för ikraftträdande.

I samarbete såväl med Mexiko som med andra länder arbetar vi nu för ytterligare initiativ. Av alldeles särskild betydelse är självfallet USA, och det är vår förhoppning att Obama-administrationen ska verka för en ratificering under denna mandatperiod.

En annan viktig aspekt handlar om att förhindra spridning av kärnvapen till fler länder. Här är kontakter med Iran och Nordkorea centrala.

Ett fullgott samarbete i enlighet med förpliktelser mellan Iran och internationella atomenergiorganet IAEA är ett krav från svensk sida. Vi tillhör dem som tydligast arbetar för en diplomatisk lösning på de frågeställningar som fortfarande är utestående.

Huruvida det iranska presidentvalet innebär nya möjligheter i detta avseende är ännu för tidigt att bedöma.

Viktigt i detta sammanhang är också att försöka att föra tanken på en massförstörelsevapenfri zon i Mellanöstern framåt. Mycket av detta arbete kommer att fokuseras på den kommande översynskonferensen för icke-spridningsavtalet NPT.

Ett annat ibland underskattat arbete handlar om att minska farorna med kärnvapen och om de initiativ som tagits för att öka säkerheten kring höganrikat uran och upparbetat plutonium. Även om vi aldrig får släppa fokus vad gäller nedrustning av befintliga kärnvapenarsenaler ligger kanske de mest överhängande farorna i att kärnvapen eller radioaktivt material ska användas av terrorister mot civila mål. Här har Sverige som bekant gjort egna åtaganden.

På den negativa sidan måste dock konstateras att den så kallade nedrustningskonferensen i Genève har varit blockerad under de senaste 15 åren. Det är framför allt för att ett land, Pakistan, inte är villigt att ens påbörja förhandlingar om ett förbud mot produktion av klyvbart material för vapenändamål.

Farorna med användning av kärnvapen är väl kända. I allmänna ordalag gäller detta nog också faran med ytterligare spridning av dessa vapen.

Men framgång i arbetet för en värld utan kärnvapen ligger i att hindra ytterligare spridning och steg för steg minska existerande arsenaler.

Huvudansvaret för detta ligger alldeles självklart på de existerande kärnvapenmakterna, men med kompetens, kunnande och engagemang har också Sverige, som jag angett, möjlighet att göra viktiga insatser.

Anf. 16 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Låt mig först tacka utrikesministern för svaret. Det var ett mångordigt svar. Jag hade förstås önskat att det hade funnits mer av substans i det och kanske också koppling till den fråga jag ställde i interpellationen, det vill säga om Sverige kommer att ta några initiativ för att

peka på de oacceptabla konsekvenserna för mänskligheten av ett kärnvapenkrig. Det svarade utrikesministern inte på. Där svarade han bara: Det är inte där problemet ligger. Sedan övergick utrikesministern från att vara aktör till att vara kommentator och tala om vad som händer i världen, vad Obama har sagt, vad något annat lands regering har gjort och så vidare. Debatten här i kammaren handlar ju om vad utrikesminister Carl Bildt vill att Sverige ska göra för kärnvapenansträngningar.

Track record, alltså historien, här är ju inte speciellt positiv för Carl Bildt. Det började med att Sverige inte utnyttjade sin röst i Nuclear Suppliers Group och godkände att Indien fick nukleär kapacitet och kunskande trots att man inte har skrivit under icke-spridningsavtalet. Detta riskerar naturligtvis att leda till att trovärdigheten i icke-spridningsavtalet inte kan upprätthållas. Detta var vad regeringen började med.

När sedan Norge tog initiativ till att förbjuda klustervapen, just med tanke på att dessa vapen har sådana fruktansvärda och oacceptabla konsekvenser för människorna, stod Carl Bildt här i riksdagen, bland annat i debatter med mig, och förlöjligade hela initiativet och sade att det väl inte skulle hända så mycket om Timor-Leste skriver under avtalet.

Det blev dock betydligt fler länder, långt över 100 länder, som till slut skrev under klustervapenkonventionen som Norge drev fram. Även om utrikesminister Carl Bildt tog mycket lång tid på sig fick vi honom ändå ända dit att han till slut skrev under klustervapenkonventionen.

Nyligen hörde vi att regeringen bestämde sig för att man skulle lämna New Agenda Coalition, det samarbete som Sverige startade en gång i tiden, 1998, för att driva på nedrustningsarbetet, speciellt inför icke-spridningskonferenserna. Det var ett väldigt lyckat samarbete. Det bidrog med mycket under de olika NPT-konferenserna i början av 2000-talet. Det var många olika förändringar som kom därifrån.

Jag presenterade ett tolvpunktsprogram för nedrustning i en utrikespolitisk debatt med Carl Bildt, där jag pekade på att samarbetet i NAC behövde ny energi och nya tag. Jag uppmanade utrikesministern att ta initiativ för att NAC skulle kunna fungera. Jag sade till och med att jag tyckte man skulle fundera på att kasta ut Egypten, för Egypten hade en annan politik än vad vi krävde i NAC på den tiden.

Ingenting hände, och bara för några månader sedan sade regeringen: Nej, vi är inte överens med de andra i NAC, så nu lämnar vi det initiativet i stället.

Jag har inte mycket att säga om det. Ministern tog ju inte vår passning från Socialdemokraternas sida, det vill säga att vi skulle göra nya försök i NAC. Det är klart att NAC spelade ut sin roll ur ett svenskt perspektiv. Det håller jag med om.

Men problemet är: Var finns de nya initiativ som regeringen borde ta? Det tas ju inga initiativ. Utrikesministern kommenterar vad andra gör i nedrustningsarbetet men gör ingenting själv. Det är därför den här interpellationen ställs.

Vid översynskonferensen senast i Genève, för bara något halvår sedan, enades bortåt 80 länder av de 100 närvarande om att skriva under ett uttalande där man pekade på att konsekvensen av ett kärnvapenkrig är fullständigt oacceptabel för mänskligheten. Sverige valde att inte skriva under.

Det är klart att vi då ställer oss frågan: Vad är det för ess i skjortärmen som utrikesministern har? Vilka andra initiativ tycker Carl Bildt att Sverige ska stödja eller driva? Det var ju det som var min interpellation. Vilka initiativ avser utrikesministern att ta? Vad vi fick som svar var mångordiga kommentarer om vad som sker i världen.

*Svar på
interpellationer*

Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Det var ett rätt utförligt interpellationssvar som redovisade relativt utförligt vår syn på de här frågorna och de uppgifter vi står inför. Det tycker jag är bra.

Sedan tycker Urban Ahlin inte att jag svarade på frågan om huruvida jag avser att ta några initiativ för att belysa de inhumanitära konsekvenserna av användningen av kärnvapen. Jag försökte vara lite diplomatiskt inlindad. Jag tror att Urban Ahlin insåg att svaret var nej, av den enkla anledningen, som jag sade, att det inte är det som är problemet.

Alla vet att användning av kärnvapen är förfärligt. Det är en av anledningarna till att kärnvapenmakterna anskaffar kärnvapen – de gör det för att kunna hota med dem. I någon utsträckning är det så att ju mer vi talar om hur hemska de är, desto mer uppfyller det avskräckningsmotivet hos en del av de här staterna. Det är inte det som är problemet.

Problemet handlar om att få de existerande länderna att minska sina arsenaler. Då är frågan: Vad kan vi göra där? Då kan vi sikta in oss på lite olika delar av detta. Vi ser att USA och Ryssland har gått ned rätt betydande i antal och fortsätter att gå ned, som följd av existerande avtal. Vi försöker få det att gå ned motsvarande, ännu mer. Kina är det land som ökar. Några andra länder ligger stilla och producerar mer fissilt material.

Vi är speciellt oroade vad gäller utplaceringen av taktiska kärnvapen i vårt eget närområde. Där lyssnar man kanske lite extra på Sverige av den enkla anledningen att vi vet mer och att det berör vårt eget närområde. Där har vi samarbetat med länder som Polen och Norge, som av lätt insedda skäl har lite motsvarande perspektiv på detta. Det kommer vi att fortsätta att göra. Och vi har haft högnivåkontakter i denna fråga med företrädare för både Ryssland och USA under den allra senaste tiden.

Sedan har vi ett speciellt uppdrag när det gäller CTBT som är väldigt viktigt. Det för mig till frågan om New Agenda Coalition. Urban Ahlins rekommendation var att vi skulle kasta ut Egypten. Det är en klatschig formulering, men det fungerar inte riktigt så i den diplomatiska världen.

Men han har alldeles rätt i att anledningen till att New Agenda Coalition inte fungerar är att vi och Egypten på denna punkt har olika uppfattningar. Det har inneburit att i en för Sverige viktig fråga, när det gäller rustningskontroll, har New Agenda Coalition skjutit ned sig själv, eller för att använda Urbans lite mer diplomatiska uttryck: spelat ut sin roll. Det sade han, efter det att vi skulle ha kastat ut Egypten i en tidigare del av hans inlägg. Den frågan har därmed självdött.

Då är frågan: Vad gör vi? Ja, jag kan nämna några delar av detta som är viktiga för Sverige. Vi ska försöka göra vad vi kan för att medverka till en diplomatisk lösning av existerande problem. Det gäller Iran och Nordkorea. Är vår roll stor? Nej. Är vår roll obefintlig? Nej. CTBT – är vår roll betydande? Ja, den är inte oväsentlig. Vi och Mexiko har ett

särskilt ansvar, och vi har uppnått ett antal framgångar. Det har i sin tur försvårat för eller spelat ut New Agenda Coalition.

Sedan skulle jag säga att det handlar om dialog med Ryssland och dialog med USA om att försöka att få in frågan om taktiska och strategiska kärnvapen i deras dialog. Det är alls inte lätt. Det möter betydande motstånd. Det kräver att vi har en trovärdighet också i den säkerhetspolitiska argumentationen. Urban Ahlin vet likaväl som jag att det inte för speciellt långt att bara gå till dem och säga att kärnvapen är farliga. Det kan bli ett pressmeddelande men inte mycket mer än så.

Anf. 18 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Om världen hade lyssnat på Carl Bildt när det handlade om klustervapen eller när det handlade om landminor hade vi inte haft några konventioner som hade förbjudit dem. Enligt Carl Bildts logik är det så att ju mer man talar om de fruktansvärda konsekvenserna av landminor eller klustervapen desto mer skulle en massa länder springa åstad och skaffa sig sådana. Man har nämligen vapen för att man vill skrämmas. Samma logik tycker han gäller i fråga om kärnvapen.

Problemet är bara att det är så här världen faktiskt har fått fram intressanta nedrustningsinitiativ. Världen har bestämt sig för att de här vapnen är inhumana. Det har gällt biologiska vapen. Det har gällt kemiska vapen. I närtid har det handlat om landminor och bara för några år sedan om klustervapen. Det som sker i den internationella nedrustningsdebatten nu är att världen önskar att vi ska anta en konvention som förbjuder kärnvapen på grund av dess totalt oacceptabla konsekvenser för mänskligheten. Vägen dit handlar naturligtvis om att man också poängterar de konsekvenser för mänskligheten som det här har.

Det var ingen som var ovetande om vad klusterbomber hade för effekter på civilbefolkningen. Men trots det var det just arbetet med de humanitära konsekvenserna som såg till att det blev en konvention om klustervapen. Carl Bildt tyckte dock att man skulle fortsätta med klustervapenarbetet i Förenta nationerna, för Timor-Leste var liksom i marginalen och helt ointressant i sammanhanget. Det var så du sade i alla fall i en tidigare interpellationsdebatt som vi hade. Men du blev överkörd av verkligheten. Fler länder ställde upp på det här och tyckte att det var bra.

100 länder samlades i Genève på en nedrustningskonferens. 80 av dem tyckte att det var väsentligt att poängtera de oacceptabla konsekvenserna. Då bestämde sig Sverige för att vara ett av de länder som inte skrev under. Det är klart att det sänder konstiga signaler. Vad menas med detta egentligen?

Vi socialdemokrater är tydliga med det här. Det är klart att det är en långsiktig vision om att få till en konvention som förbjuder kärnvapen. Men för att nå dit krävs det nog ett ganska rejält utbildningsarbete och en folkrörelsekampanj där människor engageras i att konsekvenserna av ett kärnvapenkrig, som faktiskt kan utlösas av rena misstag, är helt oacceptabla. Det ska vara ledande i att få politiker som Carl Bildt att sätta penan till konventionen och säga: Jag accepterar att vi nu förbjuder kärnvapen.

Men tyvärr har vi inga sådana initiativ från Carl Bildt. Carl Bildt ageerar bromskloss, precis som han gjorde när det gällde klustervapen. Men

till slut tror jag att vi även kommer att få Carl Bildt att komma den här vägen.

Då återstår naturligtvis en fråga, om det nu är så att Carl Bildt har en väldigt smart idé och tycker att alla andra är oseriösa. Det var faktiskt så du sade i en intervju: Det är inga seriösa länder som har skrivit under det här uttalandet.

Det var 80 länder. Jag har inte ens tid, herr talman, att tala om allihop här. Men jag kan väl ta upp ett, som du själv nämnde som ett bra nedrustningsland och som vi tydligen samarbetar med: Norge. De har skrivit under det här avtalet. Frågan till utrikesministern är naturligtvis: Är Norge inte seriöst när det gäller nedrustningsarbete? De var ju seriösa nyss när det handlade om taktiska kärnvapen. Och i en dialog med Ryssland har ju Norge varit väldigt framgångsrikt.

Du säger att inga seriösa länder skriver under uttalandet. Tillhör Norge dem? Dessutom anordnade Norge i mars i år en stor konferens just för att poängtera de humanitära konsekvenserna av kärnvapen. Varför då? Jo, för att se till att sprida information och kunskap över världen om de oacceptabla konsekvenserna? Var det löjeväckande? Var det inte seriöst av Norges regering att anordna den här konferensen i mars?

Var det så att 80 länder var oseriösa, och det var bara Carl Bildt som var seriös?

Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Nej, så var det väl inte riktigt. Men Urban Ahlin vet likaväl som jag att de seriösa samtalen om kärnvapennedrustningar förs mellan de länder som har kärnvapen – så är det ju. Men i de här sammanhangen – det var det jag menade – finns inga av kärnvapenländerna. Då är det lite annorlunda, för att uttrycka saken försiktigt.

Vi kan ta konferensen i Norge. Sverige var där, men där fanns ingen officiell företrädare för något av de länder som har kärnvapen. Urban Ahlin säger krasst att vi ska föra folklig kampanj. Ja, för den folkliga kampanjen i Ryssland, Kina och Pakistan! De var inte officiellt företrädare över huvud taget på den här konferensen. De skrev inte under. Ja, det var inget avtal och inget att skriva under på i Genève över huvud taget, utan det var att instämma i ett anförande, inget mer än så, vilket är rätt rutinmässigt i det här sammanhanget.

Parallellen med klustervapen är i och för sig intressant. Även där är det så – det är rätt – att det är ett rätt omfattande avtal som har ingåtts. Men de stora användarna av klustervapen finns inte där. Vi har avvecklat det som vi kom att definiera som klustervapen i det svenska försvaret. Man kan diskutera om det var så mycket av klustervapen, men det har vi i alla fall avvecklat, till betydande kostnader. Men de stora användarna och tillverkarna av klustervapen står fortfarande utanför detta avtal. Det är därför jag vill att förhandlingarna om detta ska fortsätta. Det är först då de blir verkningsfulla.

Det är det jag menar: Kärnvapen kan man reducera i de länder som har kärnvapen. Att förbjuda kärnvapen är en formulering som låter bra. Jag kan upplysa – Urban vet det i och för sig – om att tillverkning, användning och innehav av kärnvapen är förbjudet i Sverige. Men det är inte förbjudet i Ryssland, Kina och Pakistan. När vi har fått ned deras

arsenalerna till sådana nivåer att de slutar att vara säkerhetspolitiskt relevanta i de länderna, då kan vi börja diskutera de här sakerna.

Just nu är frågan att övertyga de ledande kärnvapenmakterna, USA och Ryssland, om att gå vidare med reduktionen, att framför allt inkludera taktiska kärnvapen, som finns i vårt eget närområde, att successivt – svårt, svårt, svårt – få in andra kärnvapenmakter i dessa förhandlingar och att förhindra att nya nationer skaffar sig kärnvapen. Där har det i Nordkoreas fall skett en utomordentligt allvarlig utveckling, och vi står inför en förhandling med Iran – kanske just nu med vissa lite mer positiva förtecken – som är rätt avgörande för hur frågan ska utvecklas.

Det är där den verkliga frontlinjen i arbetet för en kärnvapenfri värld ligger. Där kommer den att förbli, och där kommer vi att vara aktiva.

Anf. 20 URBAN AHLIN (S):

Herr talman! Ja, det är klart att om vi ska få bort kärnvapen måste naturligtvis Ryssland, Kina, Pakistan och USA avveckla sina kärnvapen – det förstår vem som helst. Frågan är hur man påverkar dem bäst, om det är genom att stå här och ondgora sig och förlöjliga andra initiativ som tas i världen och säga: ”Det är egentligen inte detta det handlar om”. Det kanske är så att omvärlden, det internationella samfundet, behöver sätta press på herrarna från de där stormakterna, när de sitter i det rummet och förhandlar om kärnvapen, att det är en tydlig signal från omvärlden om att vi tycker att det är alldeles för oacceptabla konsekvenser av kärnvapen och att de därför ska tas bort.

Varför skulle det vara farligt för Sverige att delta i en sådan signal till de herrar som sitter där inne och förhandlar om kärnvapenarsenalerna? Detta är också något som lyfts upp av sådana företrädare som jag vet att Carl Bildt brukar umgås med, som Henry Kissinger, denna geopolitikens stora herre. Även han säger ju att kärnvapen har spelat ut sin roll och att det bästa vore om vi kunde avskaffa dem helt och hållet och få en värld fri från dem. Det är kanske det bästa sättet att se till att länder som Nordkorea och andra inte får tillgång till kärnvapen i framtiden.

Detta är en rörelse som växer, från att ha varit lite i den stil som Carl Bildt säger, som något slags barnsligt förlöjligande av att hoppas på en kärnvapenfri värld. Det är något som växer. Fler och fler av dem som har varit med och förhandlat om arsenalerna tycker att det är den rätta vägen att gå.

Jag är bara besviken över att Sverige inte är med i den grupp som påtalar detta, för att ge en extra push till dem som sitter inne i de här rummen och förhandlar om kärnvapenarsenalerna.

Sedan håller jag naturligtvis med Carl Bildt om att de taktiska kärnvapnen i Europa måste tas bort. De ska i alla fall inte uppgraderas, och vi måste se till att de i stället steg för steg tas bort härifrån. Det är också positivt att ryssar och amerikaner kommer överens om att minska de strategiska kärnvapnen, även om en tredjedel, som Obama pratade om i Berlin, är alldeles för lite.

Men vad vill Sverige göra? Vad är det vi ska bidra med? Det måste naturligtvis vara att trycka på dem som sköter dessa förhandlingar om att faktiskt avveckla kärnvapnen.

Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr talman! Så är det, och Urban Ahlin vet att jag, innan jag trädde in i mitt nuvarande ämbete, var medlem i den organisation, Global Zero, där bland annat Henry Kissinger ingick, som arbetade för detta med exakt den utgångspunkt som jag anger, det vill säga den seriösa säkerhetspolitiska dialogen med kärnvapenmakterna för att få dem att steg för steg minska sina arsenaler. På den punkten var jag, tror jag, mer aktiv i denna verksamhet när jag inte satt i regeringsställning än vad Urban Ahlin har varit – ingen skugga över honom i övrigt.

Det handlar, som han säger, om att påverka kärnvapenmakterna – det är alldeles rätt. Och absolut ingen skugga ska falla över Norge, vill jag gärna säga. Vi var med på konferensen i Norge, men ingen av kärnvapenmakterna var ju där. Där kan vi sitta och övertyga länder som inte har kärnvapen om att inte ha kärnvapen. Det är väl bra, på sitt sätt – alla går vi i kyrkan då och då – men det är inte nödvändigtvis detta som leder framåt allra mest. Det är den seriösa säkerhetspolitiska dialogen i nedrustningspolitiken, inte minst i kärnvapenfrågorna, som är det viktiga.

Låt mig sedan säga något om det aktuella läget. I fråga om det amerikanska initiativet om en reduktion med en tredjedel sade Urban Ahlin att det var för lite. Det kan vi alla hålla med om i allmänna ordalag. Det initiativet har nu avvisats av Ryssland. Det bekymrar mig. Ryssland säger att man redan nu ska ta in också de andra länderna. Jag kan förstå synpunkten, men jag är oroad för att det riskerar att låsa förhandlingarna helt och hållet.

Jag hoppas att vi ska få gehör i både Washington och Moskva för att få in frågan om substrategiska, taktiska kärnvapen i förhandlingen. Det påverkar den europeiska situationen. Det påverkar Sveriges situation. Och det kräver att vi för en seriös säkerhetspolitisk dialog med dem om vad som är en seriös säkerhetspolitisk fråga.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2012/13:434 om åtgärder mot ROT-fusk

Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Raimo Pärssinen har frågat mig om hanteringen av Skatteverkets rapport om uppföljning och utvärdering av fakturamodellen som används för ROT-avdrag. Han har även frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta mot ROT-fusk. Frågorna är ställda mot bakgrund av uppgifter i medierna om att företag felaktigt kallar materialkostnader för arbetskostnader.

Att kalla materialkostnader för arbetskostnader är fusk. Fusk är givetvis oacceptabelt och ska bekämpas. Ett företag som begär utbetalning från Skatteverket ska ge verket tillfälle att granska underlaget och lämna de uppgifter som behövs för granskningen. Detta ger Skatteverket ett verktyg för att säkerställa att utbetalningar sker på korrekta grunder.

Om Skatteverket bedömer att en begäran om utbetalning helt eller delvis avser annat än arbetskostnader kan verket vägra att betala ut pengar i den delen. Ett sådant beslut kan överklagas till domstol. Om det

vid domstolsprövningen visar sig att problemet inte går att lösa med nuvarande utformning av lagstiftningen kan det bli nödvändigt med ett tydliggörande.

Skatteverkets rapport bereds inom Regeringskansliet. Jag vill inte föregripa denna beredning, men jag utesluter inte att det kan bli aktuellt att skärpa lagstiftningen. RUT och ROT syftar bland annat till att minska svartarbetet. Enligt Skatteverket har också svartarbetet minskat påtagligt tack vare dessa reformer. Det är därför viktigt att vårda dem.

Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Tack, Anders Borg, för svaret! Det var väl ett svar som nästan var väntat.

Jag har haft ett antal olika debatter med Anders Borg rörande olika typer av skatteundragande och skattefusk. Jag måste säga att det just inte händer någonting. Jag får samma svar hela tiden.

Vi har missbruk av F-skattsedeln, som vi har pratat om, och 3:12-reglerna. Allt som händer, skumrasket i offentliga upphandlingar, görs det ingenting åt. Arbetskraftsinvandringen har varit aktuell också. Den bryr sig inte heller Anders Borg om. Och varför inte ta Laval-lagstiftningen, som nu har blivit fälld av ILO:s expertkommitté, att man inte kan stoppa de svartarbetare som kommer och jobbar för 15 kronor i timmen, att facken inte kan göra något åt det.

Jag kan också nämna missbruket av tillfälliga anställningar. Där fällde EU-kommissionen Sverige.

Inte heller bemanningsbranschens alla bekymmer, där man rundar lagen om anställningsskydd, är intressant för regeringen.

Det har under ett antal år förts en diskussion om solidariskt entreprenadavdrag. Det är Anders Borg inte heller intresserad av. Alla dessa diskussioner går ut på att hitta ett sätt att beivra skatteundragande och skattefusk.

Nu kanske vi kan få en månadsredovisning som skulle vara ett effektivt sätt att komma åt dem som fuskar med skatter och avgifter. Eller varför kan man inte utöka systemet med personalliggare och införa flera oannonserade besök? Det är Anders Borg inte heller intresserad av.

Nu har det så kallade HUS-avdraget, eller ROT-avdraget, dykt upp i medierna. Man har hittat ett antal olika sätt att fuska med detta.

Tidigare har vi haft debatter om den osunda konkurrensen när det gäller åkeribranschen. Anders Borg är inte intresserad av det heller. Vi har också haft en lång debatt om redovisningscentraler för taxibranschen för att det ska rensas upp i detta trask också. Det är Anders Borg inte heller intresserad av.

Nu skriver Anders Borg i svaret att han inte vill föregå en beredning. Men när det gäller andra saker gick det väldigt fort. Att ändra den kritiserade så kallade rehabkedjan gick jättefort. Förändringarna av a-kassan gick också jättefort.

Men alla dessa frågor som handlar om att kunna stoppa det utbredda fusk som är väl känt intresserar inte Anders Borg. Nu har det visat sig att ROT-avdraget innebär att de dyraste anbuden blir de billigaste. Det har konstaterats både i radioprogrammet *Kaliber* och i tv-programmet *Uppdrag granskning*. Det finns också ett antal vittnesmål från seriösa företa-

gare i branschen som säger att det inte går att konkurrera om man inte fuskar.

Det finns många vittnesmål som handlar om den svarta arbetskraft som jobbar för 15 kronor i timmen under detta ROT-täcke. Dessa personer behöver inte redovisa någonting, men de finns där och jobbar för 15 kronor i timmen och blir fullständigt utnyttjade. Det intresserar inte heller Anders Borg. Han bereder frågan som han bereder alla andra frågor som handlar om skattefusk och där det inte har hänt någonting.

Men Skatteverket har lämnat ett förslag om detta. Det gjorde man redan i fjol. Det går att göra saker åt detta. Men Anders Borg har visat kalla handen när det gäller dessa förslag. Han hävdar nu återigen att Skatteverket får ta fram alla sina verktyg och använda dem. Men hur går det ihop när generaldirektören på Skatteverket, Ingemar Hansson, själv säger att de med gällande lagstiftning inte kan göra någonting. Detta blir då något slags moment 22, Anders Borg.

Anf. 24 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! En viktig politisk trätofråga sedan flera år tillbaka är: Vem är bäst på att bekämpa skattefusk, skattefiffel och skattebedrägerier? Det finns många segrare i detta.

Jag ska ta min utgångspunkt i en viss erfarenhet från skatteutskottet. Vi i utskottet har i denna fråga inte legat på latsidan. Så sent som den 4 juni i år hade vi en ordentlig utfrågning och fick information. Där deltog finansminister Anders Borg, statssekreterare Mikael Lundholm, kansliråden Peter Österberg och Nils-Fredrik Carlsson från Finansdepartementet. Från Skatteverket deltog överdirektör Helena Dyrssen, den rättsliga experten Pia Blank Thörnroos och enhetschefen Magnus Wallin. Vi fick där en ordentlig genomgång i många avseenden, inte minst när det gäller siffror, som jag inte ska nämna här, från Helena Dyrssen. Också finansministern kom, som väntat, med olika infallsvinklar.

Jag tror att det är mycket viktigt att i en sådan här debatt ha klart för sig hur mycket pengar det ändå handlar om. Det handlar om 9,6 miljarder kronor för 2009, om 13 ½ miljard kronor för 2010, om 13,7 miljarder kronor för 2011 och om 14,6 miljarder kronor för 2012. Det är svårt att veta, och man kan diskutera om detta inte varit något effektivt.

I valrörelsen 2010 deltog jag i en massa debatter om ROT-avdragets vara eller icke vara. Jag är ändå lite förvånad över den frågeställning som den annars så kloke Raimo Pärssinen har tagit upp här och där han helt skjuter in sig på den eventuella fuskgraden i det hela. Det är naturligtvis helt oacceptabelt med fusk, bedrägerier och fiffel. Det måste bekämpas. Men i debatter så sent som 2010 där jag deltog tillsammans med vice ordföranden Lars Johansson, Helena Leander och Jacob Johnson hade denna debatt inte varit möjlig. Ni vill ju avskaffa hela ROT-avdraget.

Det är klart att vi ska bekämpa fusk, fiffel, båg och bedrägerier. Men man måste ändå konstatera att när det gäller att bekämpa skattefusk och skattefiffel har nästan ingen åtgärd varit så effektiv, i alla fall enligt mitt sätt att se, som just införandet av ROT-avdraget. Tidigare förekom ett utbrett skattefiffel.

Den redovisning som lämnades till skatteutskottet, och som även generaldirektör Ingemar Hansson stod bakom, visar att acceptansen av skattefiffel har minskat. Det tycker jag är mycket bra.

Sedan ska vi, som Raimo Pärssinen säger, se till att detta minskar. Jag är övertygad om att Finansdepartementet så småningom kommer att komma med förslag om vad man ytterligare kan göra för att minska möjligheterna till skattefiffel.

Men ibland måste man säga att om det är någonting som har varit bra och minskat skattefifflet och skattefusket i detta land så är det införandet av ROT-avdraget.

Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Precis som Gunnar Andréns påpekar har vi haft en genomgång av denna frågeställning i skatteutskottet. Där redovisade Skatteverket att de genomför fler kontroller inom RUT- och ROT-området än inom andra områden. Och slutsatsen är att det inte finns några tecken på att det förekommer mer fusk på detta område än på andra områden. Skatteverket har också redovisat att de gör bedömningen att de kan göra ytterligare insatser inom den nuvarande lagstiftningen för att ytterligare bekämpa fusk inom RUT- och ROT-systemet.

Det som jag redovisade för skatteutskottet, då Raimo Pärssinen deltog, var att vi för närvarande bereder förslag som vi räknar med att skicka ut på remiss under hösten och att lagstiftningen ska träda i kraft under det kommande riksdagsåret. Mycket snabbare än så går det naturligtvis inte att jobba med denna typ av frågor.

Det är framför allt två olika typer av frågeställningar som man kan överväga här. Man kan eventuellt helt övergå till elektroniska system som gör att man får en förbättrad spårbarhet i de ekonomiska transaktionerna. Man kan också fundera på om man ska ta in ytterligare uppgifter om antalet arbetade timmar. Det är ytterligare ett uppgiftslämnande, och det brukar många normalt sett vara skeptiska till. Men i detta sammanhang kan det vara ett rimligt sätt att skapa ett verktyg för Skatteverket för att se om antalet arbetade timmar och fakturabelopp står i proportion till varandra. Därigenom har man ytterligare en möjlighet att på ett begåvat sätt från Skatteverket koncentrera kontrollresurserna till de områden där man kan vara bekymrad över att det finns svårigheter.

Jag delar naturligtvis Gunnar Andréns uppfattning, som också Skatteverket har redovisat, om att RUT och ROT har varit centrala delar i att öka legitimiteten för skattesystemet. Vi har i mätningar av attityder som görs av Skatteverket sett att acceptansen för fusk med skatterna har minskat. Vi har också sett att acceptansen för att arbeta svart har minskat. Det är färre som i dag är beredda att arbeta svart – på goda grunder – eftersom man naturligtvis får lägre pension, sämre social trygghet och ökade risker i arbetslivet när man arbetar svart.

Det är inte heller så att regeringen har varit långsam i arbetet med skattefusk. Jag läser närmast dagligen i tidningarna att regeringen har skyndat och rusat fram med förslag på 3:12-området och i fråga om rän-teavdrag, handelsbolag och allt vad det nu är och där det framkommer kritik om att regeringen går för fort fram.

Jag tror att man i det löpande arbetet med att stävja skatteplanering, skatteupplägg och svartarbete ibland måste agera snabbt. Det uppkommer nämligen nya upplägg i princip hela tiden, och då gäller det att stävja dem i ett snabbt tempo. Det har vi till exempel kunnat se inom både 3:12-

systemet och ränteavdragssystemet; det har varit väldigt snabba rörelser i systemen. Då gäller det att snabbt ta fram en lagstiftning och stävja det.

Det arbetet ska vi naturligtvis fortsätta med. Vi har bland annat den stora företagsskatteutredningen, som jag tror kommer att ha en viktig roll inte minst för att stävja det uppenbara undandragande av skatt som förekommer i företagssektorn. Det gäller inte minst den kommunala företagssektorn, vilket ju framkom i en rapport från Skatteverket i veckan – det visade sig att det förekommer en hel del ränteupplägg. Därför är den typen av begränsningar av ränteavdrag en central del.

Det är dock klart att vi ska återkomma till riksdagen med förslag inom RUT- och ROT-området. Tanken är att vi helt enkelt ska göra det svårare att fuska i systemet.

Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag har någon gång sagt att Anders Borg är väldigt ordrik i sina svar men att det ekar tomt. Jag hoppas att det inte gör det den här gången.

Det är väl bra att det kommer förslag. Det är ju ni som har gjort förändringarna när det till exempel gäller 3:12-reglerna. Ni har sett att det har gått för långt – ändra på det då, tack! Ni gjorde också förändringar när det gäller F-skatten, och frågan är om Anders Borg är beredd att gå in och titta ordentligt även på det för att få slut på missbruket av F-skattsedeln. Och hur är det med solidariskt entreprenadavdrag – är Anders Borg också där villig och intresserad av att gå in och göra förändringar i den riktning vi vill?

Hur blir det med månadsredovisningen? Den har tydligen Anders Borg dragit tillbaka, och det hade varit ett synnerligen effektivt sätt att komma åt skatterufflarna. Varför inte gå vidare med personalligare och oannonserade besök? Det gäller fler myndigheter, inte bara Skatteverket. Låt Arbetsmiljöverket också göra det!

Skärp kontrollen av det så kallade HUS-avdraget, alltså ROT-avdraget! Frågan är om det blir gjort, för i svaret säger Anders Borg att det kan bli nödvändigt med ett tydliggörande och att han inte utesluter att det kan bli aktuellt att skärpa lagstiftningen. I svaret hänvisar Anders Borg till att den ordning med ruffel och fusk vi har i dag får gå till domstolsprövning och att det efter den domstolsprövningen kan bli aktuellt med lagstiftning. Samtidigt säger Skatteverkets ledning med Ingemar Hansson och rättsliga experter i spetsen att man saknar de lagliga verktygen i dag.

Det är ganska uppenbart och tydligt att förändringen måste komma härifrån riksdagen, så att vi kan styra upp det här. Jag önskar alltså inte bara tomma ord och ordrika tal, Anders Borg, utan även lite handling i det hela. Det är samma sak som det har varit med taxibranschen – jag har i så många år försökt att trycka på Anders Borg när det gäller detta, och han har vägrat ända tills en majoritet i riksdagen sade: Var så god, ta fram ett förslag om att införa redovisningscentraler i taxibranschen!

Är det så som den gode Gunnar Andrén säger, det vill säga att vi nu verkligen har kommit åt fusket när det gäller de hushållsnära tjänsterna genom att införa ROT och RUT – ja, då är det väl bra. Är Gunnar Andrén helt nöjd med den situation som är i dag?

Vi vill naturligtvis gå vidare och se till att man gör det här, men det finns motstridiga uppfattningar i det hela. En står finansminister Anders

Borg för, och Skatteverkets generaldirektör står för den andra. Borg skriver i svaret att han eventuellt kan tänka sig att göra en förändring men att det ska ske först efter domstolsprövning – när det är omvitnat att det sker ett omfattande fusk.

Sedan finns det en annan intressant fråga. Det här handlar väldigt mycket om att det är mycket arbetskraft som blir utnyttjad i olika situationer. Frågan är om Anders Borg är beredd att gå in och göra en ordentlig översyn av på vilket sätt man kan hindra till exempel missbruket när det gäller tvånget att ha F-skattsedel för att jobba. Det handlar även om när man tar in utländska bemanningsföretag och säger att man tecknar kollektivavtal på rimlig nivå men, visar det sig, betalar 15 kronor i timmen. Är Anders Borg intresserad av det också? Det vore klädsamt om han var det.

Jag hoppas nu verkligen på att det kan hända någonting när det gäller det här, men jag tvivlar, herr talman. Vi har försökt många gånger, men vi har tvivel. Det har hänt för lite. Nu har vi chansen! Det här är klappat och klart och hur tydligt som helst, Anders Borg.

Anf. 27 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag tycker att det är en mycket angelägen fråga Raimo Pärssinen har ställt i sin interpellation till finansministern. Många upprördes över den bild medierna gav av att man använder sig av ett mycket generöst system, som ROT-bidraget, för att fuska med material och arbete och på så sätt snedvrída konkurrensen på ett helt orimligt sätt. Ett antal företagare som vill bedriva en hederlig verksamhet, som också ger de intäkter till samhället som samhället rimligen och rätteligen ska ha, var djupt upprörda.

Jag konstaterar att finansministern även i den här frågan när det rör fusk på skatteområdet är undanglidande, fördröjande, utredande och reflekterande.

År 2009 skrev Sveriges Möbeltransportörers Förbund till finansministern och uppmärksammade honom på det utbredda fusket med RUT-avdrag i kombinationen av städning och flytt. Flyttjänster görs alltså om till städning, vilket berättigar till skatteavdrag. Det är en precis parallell till det Raimo Pärssinen tar upp. År 2012, alltså förra året, var jag i kontakt med förbundet och ställde en fråga om detta till Anders Borg. Det bereddes inom Regeringskansliet.

Nu har det gått fyra år. De seriöst organiserade Sveriges Möbeltransportörers Förbund har inte fått ens ett svar från Finansdepartementet att ärendet har inkommit och diarieförts. Fyra år! Människor verkar ute i samhället, och deras verksamheter utsätts för illojal konkurrens byggd på fusk med skattesystemet.

Anders Borg visar en helt annan handlingskraft på andra skatteområden eller transfereringsområden. Över en natt fick arbetslösa och sjuka i vårt land radikalt förändrade levnadsvillkor genom ett klubbslag här i riksdagen. Då var det inga utvärderingar och ingen lång eftertanke. Åtskilliga av de människorna finns nu på kommunernas socialkontor. Jag minns också när ni skulle driva igenom en utvidgning av RUT till att omfatta även läxhjälp i hemmet. Det var sju dagars remisstid, och sedan – pang – klubbade en majoritet igenom detta i riksdagen.

Jag vill även erinra om att det höga tonfallet från den moderatledda regeringen mot det som anses vara fusk med bidrag, som jag självfallet också är skarpt kritisk mot, beräknas kosta 20 miljarder kronor. Det gäller egen aktivitet, alltså medvetet fusk. Samtidigt beräknas skattefusket ha en omfattning av minst 133 miljarder. Det är 20 miljarder, ställt mot 133 miljarder. Det är en gigantisk skillnad, och det är det också i handlingskraft – mot det *ena* slår nämligen Anders Borg till.

Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig åter redovisa de besked som vi fick i skatteutskottet och som både Peter Persson och Raimo Pärssinen har full kännedom om. Skatteverket konstaterar att det görs fler kontroller på det här området. Man gör bedömningen att ytterligare insatser kan göras. Skatteverket ser inget avvikande mönster inom RUT- och ROT-området i förhållande till andra. Regeringen har varit tydlig med att den återkommer med förslag. Nu måste man se till att underlagen fungerar och att vi till slut får remissvar så att vi så småningom kan gå vidare i de här frågorna med en lagrådsremiss under våren. Där råder i grund och botten ingen meningsskiljaktighet.

Det faktum att vi har minskat skattekilarna kraftigt gör att skattesystemet i dag har väsentligt större legitimitet och väsentligt mindre kostnader i termer av färre jobb och lägre tillväxt. Vi har tidigare haft en enorm skillnad mellan vad man måste arbeta ihop för att kunna betala en hantverkare eller någon annan typ av tjänst och vad den som utför tjänsten till slut får betalt för att utföra tjänsten. Det är mycket stora skattekilor till följd av höga marginaleffekter, relativt höga kommunalskatter och höga arbetsgivaravgifter. Det har gjort att det förmodligen funnits stora snedvridningar i svensk ekonomi som har kostat jobb och tillväxt. Det finns mycket forskning som tyder på att kostnaden per skattekrona för de offentliga utgifterna i samhällsekonomiska termer ligger någonstans på 1,50 och 2,50. Vi vet att de kostnaderna är stora. Det faktum att vi har minskat skattekilarna har förmodligen haft stora positiva effekter på svensk ekonomi.

Arbetet med att hålla reda på skattefusk och skatteundandragande är komplicerat. Att vi till exempel diskuterar 3:12-reglerna är en följd av de förändringar som den socialdemokratiska regeringen genomförde den 1 januari 2006. Det gjordes med anledning av den utredning som bland annat P-O Edin hade gjort. Man valde att utvidga möjligheterna för företagare som äger och tar risk i bolag att ta ut kapitalavkastning, beskattade pengar från företaget snarare än arbetsinkomstbeskattade. Den diskrepansen gör att man får upplägg som ställer till det. Det har vi nu städat upp.

På samma sätt var det när räntesnurrorna började dra i väg. Det var när den socialdemokratiska regeringen tog bort och förändrade regler för onoterade andelar som räntesnurrorna riktigt tog fart. Ofta handlar det om att det görs ändringar. Jag vill inte säga annat än Raimo Pärssinen, att både förändringen av 3:12-reglerna och förändringen i onoterade andelar förmodligen var rimliga och väl avvägda åtgärder när de genomfördes, men ofta blir det så att de får bieffekter. Då får man städa för att förhindra nya skatteupplägg. Det gör regeringen löpande.

Anf. 29 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag är oroad över de seriösa företagen i Sverige. Statsrådet kan följa upp de rustningar som sker i bostadsrättsföreningar när de ska ordna innergårdar och balkonger, byta balkonger och så vidare. De seriösa företagen säger: Det går inte att räkna på sådana, vi är utkonkurrerade av oseriösa företag.

Det här är allvarligt. Vi har i tidigare debatter sagt att den privata byggmarknaden i Stockholm är sönderslagen. Det är delvis kriminella element som ligger bakom. Men det här har inte varit så intressant för Anders Borg. Det är det som bekymrar mig. Varför tillåta större och större marknadsstörningar som gör att den som verkligen vill göra rätt för sig slås ut? Vi såg exempel på det i programmet *Uppdrag granskning*. Det är det som händer.

Det betyder att vi tappar många företagare som har tecknat kollektivavtal, som har ordning och reda och som vill göra rätt för sig. De tvingas in i fusk. Då räcker det inte med att säga att Skatteverket konstaterar att det inte är mer fusk här än på andra områden. På Skatteverket säger man att man vill ha förtydliganden av gränsdragningar och bättre verktyg. Det kan man få via lagstiftning, och det kan Anders Borg lägga fram förslag om.

Ta taxifusk. Det motsvarar 2 miljarder kronor, men Anders Borg har inte gjort någonting åt det. Det svar jag har fått av Anders Borg är: Ja, men vi har ju sänkt transportmomsen. Det var inte kraftfullt svar, och det stoppar inte heller skattefusk. Gör någonting nu, Anders Borg!

Anf. 30 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag konstaterar att vi i den här debatten med finansministern, som i många andra debatter med honom om området fusk och undanhållande av skatt, dess värre får till svar: Vi bereder, vi avvaktar, eventuellt, kanske, så småningom.

Anders Borg har två verkningsfulla instrument, färdigutredda, klara att sätta i gång med. Månadsvisa kontrolluppgifter säger bransch efter bransch skulle vara någonting utomordentligt gynnsamt. Skattemyndigheten får rätt att gå in, se hur många som finns på arbetsplatsen, se om de är med i ett system för en sjyst utbetalning. Detta tillsammans med en personal- och närvaroliggare skulle medverka till att få bort oerhört mycket fusk. Men det händer ingenting. Snabbt kan ni slå till, jag upprepar det, med försämringar mot arbetslösa, sjuka och med kontroller när det gäller barn i förskola. Men när det undanhålls inkomstmöjligheter på långt över 100 miljarder är ni inte beredda att agera.

Jag frågar dig, Anders Borg, och hoppas få ett svar: Är det inte rimligt att de seriösa flyttarna av möbler får svar på det brev som de tillställde det departement som du är chef över redan 2009? Jag påminner än en gång om att det är fyra år som det legat i diariet.

Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig åter redovisa att vi har haft en bra hearing i skatteutskottet där alla de frågor som vi har debatterat med anledning av den här interpellationen noggrant har gått igenom. Skatteverket har redovisat de mycket omfattande kontrollmekanismer som används på området. Man sätter in stora resurser för att säkra att det inte ska förekomma

fusk. Låt mig åter påminna om Skatteverkets bedömning att detta inte är ett särskilt fuskomfattat område.

Låt mig vara tydlig, Raimo Pärssinen, med att vi har en utmärkt myndighetsdialog med Skatteverket. Ingemar Hansson är en utmärkt generaldirektör, och vi lyssnar naturligtvis på vad verket gör för bedömningar på olika områden och tar in det i vårt lagstiftningsarbete. Skatteverket har gjort en granskning på det här området och kommit med ett antal idéer som inte är färdiga lagförslag och som behöver bearbetas. Nu gör departementet det skyndsamt, och det kommer att resultera i att vi i höst lägger fram förslag som innebär förändringar av RUT- och ROT-systemet. Det tror jag är klokt. RUT- och ROT-systemet är väldigt bra. Det bidrar till att vi får mindre skattekilor och fler jobb, gör att människor arbetar på sina arbetsplatser och inte ersätter arbete med hemmaarbete.

Det kommer åtgärder på det här området, och det är i grund och botten ett väl fungerande system.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2012/13:449 om regeringssamverkan med Sverigedemokraterna

Anf. 32 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Peter Persson har frågat statsministern dels om han är beredd att avge samma löfte som Mona Sahlin, dels om han avser att genomföra ett femte jobbskatteavdrag med stöd av Sverigedemokraterna i ett försök att lösa problemet med massarbetslösheten i Sverige.

Interpellationen har överlämnats till mig.

Jobbskatteavdraget är ett verkningfullt medel i regeringens arbete för att minska utanförskapet och för att varaktigt öka sysselsättningen. Regeringen har därför som reformambition att föreslå riksdagen en ytterligare förstärkning av jobbskatteavdraget när de offentliga finanserna och ekonomin så tillåter. När en sådan förstärkning av jobbskatteavdraget kan vara aktuell är något som regeringen prövar inom ramen för budgetarbetet. Riksdagen får då ta ställning till budgetförslaget på sedvanligt sätt.

Anf. 33 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Som nämndes var interpellationen ställd till statsministern. Det var det tredje försöket.

Första gången handlade den om ifall statsministern hade förtroende för Billström, eftersom Billström uttryckte att han knappt hade förtroende för sig själv. Den överlämnades till Billström. Jag tyckte då att det var tveksamt att ta debatten.

Den andra handlade om den misslyckade jobbpolitiken. Den överlämnades till arbetsmarknadsminister Engström, och det har jag respekt för. Hon är ju en del i det stora misslyckandet.

Nu handlar det om regeringens förhållande till Sverigedemokraterna och om man är beredd att göra samma deklaration som Mona Sahlin gjorde, att aldrig göra sig beroende av Sverigedemokraterna – aldrig någonsin. Det handlar nu om det femte jobbskatteavdraget.

Jag tycker att finansministern i statsministerns frånvaro ger ett minst sagt svävande svar eller inget svar alls. Jag tolkar det faktiskt som att ni vill bedriva en ekonomisk politik i samverkan med Sverigedemokraterna. Niten att driva skattesänkingspolitik går utanpå allting annat, för ni vet att den strategin leder till två långsiktiga systemskiften. Den minskar inkomsterna till det gemensamma. Det sparas och sparas på förskolor, skolor och äldreboenden i vårt land i dag. Det är ett skifte från det gemensamma till det privata under trycket av 120 miljarder i skattesänkningar.

Er politik medverkar också till att löneandelen minskar i svensk ekonomi. Ni flyr när ni möter den debatten, men det är vedertaget att argumentet är: Ni får ju skattesänkningar. Reallönen säkras genom skattesänkningar. Det gör att relationen vinst-lön ändras i ekonomin.

Här är det också en långsiktighet eftersom ni vill ha en annan arbetsmarknad. Ni vet att skattesänkingspolitik är en del i det momentet. Den andra är att kraftigt försvåra tillträde till arbetslöshetsförsäkringen. Försämringar i sjukförsäkringen är ytterligare ett instrument.

Det är alltså två systemskiften som Moderaterna förr öppet talade om men som nu döljs i ett moln av retorik som är närmast socialdemokratisk. Det faller på plats genom en annan argumentation, nämligen att sänkta skatter leder till fler jobb. Men det är ju precis tvärtom, Anders Borg.

Regeringens stora misslyckande är att antalet arbetslösa har ökat från 260 000 till 440 000. På köpet har vi fått ökade klyftor i det svenska samhället, en förändrad relation på arbetsmarknaden och nedskärningar i det som står oss närmast, nämligen verksamheter för barnen och de gamla. Erkänn att detta var er avsikt, Anders Borg!

Anf. 34 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Det är bredd i riksdagens debatter, från söktrycket till Malmö högskola via kärnvapnen i världen till ROT-avdragen, och nu handlar det om regeringssamverkan med olika partier.

Herr talman! Senast den här frågan var aktuell i skatteutskottet, där jag och en del andra ledamöter här huserar, var på våren 2011. Vid det tillfället stod det i vårpropositionen från regeringen att man övervägde att införa ett ytterligare jobbskatteavdrag. Svaret på detta blev reservationer, ordentliga som de ska vara, från Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna. Med ett mycket kraftfullt språk sade man att det fanns en majoritet mot ett nytt jobbskatteavdrag.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Sverigedemokraterna var ensamma. Eftersom de har fler röster i riksdagen än de fyra regeringspartierna föll detta förslag definitivt. Det kom aldrig något förslag 2011, och det blev inte heller något nytt jobbskatteavdrag 2012.

Min fråga till herr Persson i Jönköping är: Är Socialdemokraterna beredda att tillsammans med Sverigedemokraterna återigen stoppa ett nytt jobbskatteavdrag? Det är en verkligt intressant fråga, för den kommer ur den frågeställning som herr Persson i Jönköping ställer. Är ni beredda att återigen gå samman med Sverigedemokraterna för att stoppa ett sådant här förslag? Det kräver faktiskt den här interpellationsdebatten ett svar på.

Då hade Socialdemokraterna visserligen en annan partiledare, herr Juholt, men herr Löfven, som numera är partiledare, har förklarat att de

första, andra, tredje och fjärde jobbskatteavdragen kommer man inte att röra. De omfattar ungefär 80–90 miljarder kronor varje år.

Man kunde i Dagens Nyheter i dag läsa en stor konjunkturpolitisk artikel av det nuvarande socialdemokratiska språkröret i ekonomifrågor, Magdalena Andersson. Hon ifrågasätter absolut inte de fyra första jobbskatteavdragen och berör inte ens det femte – om det nu skulle komma något sådant; det vi ingenting om.

En intressant underliggande fråga är om det finns ekonomiskt utrymme för och behov av att ytterligare sänka skatten på arbete. Jag har aldrig förstått varför Socialdemokraterna alltid motsätter sig skattesänkningar på arbete. Det måste finnas en djup ideologisk grund till att man vill beskatta arbete så hårt som möjligt över huvud taget. Det är obegripligt att ett arbetarparti vill göra detta. Skatten på arbete behöver ju sänkas i det här landet.

Jag erinrar mig att två socialdemokratiska finansministrar, herr Sträng och herr Feldt, också insåg detta att det ibland kan gå på tok när skatterna på arbete blir för höga och att man då måste sänka dem.

Anf. 35 TALMANNEN:

Jag vill påpeka att interpellationen handlar om regeringssamverkan med Sverigedemokraterna. Försök hålla er lite närmare detta ämne.

Anf. 36 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Till Gunnar Andrén vill jag bara säga att Sverigedemokraterna öppet har deklarerat att de vill göra upp med regeringen om ett femte jobbskatteavdrag. Däremot är vi socialdemokrater väldigt tveksamma till ett femte jobbskatteavdrag.

Jag kommer ihåg när det första jobbskatteavdraget kom. Det var väl värt över 40 miljarder kronor, om jag inte missminner mig, Anders Borg. Då sade Anders Borg att det leder till fler jobb. Sedan försökte man undersöka om det ledde till så många nya jobb. Ja, det var ju tveksamt. Men då lät man också Riksdagens revisorer se över om det ledde till fler jobb – jag satt själv i skatteutskottet då – och de sade: Om man kör Anders Borgs simuleringsmetod leder det till fler jobb, annars vet vi inte svaret.

Då är frågan på vilket sätt det här jobbskatteavdraget skulle kunna leda till fler jobb. Sverige har en jättehög arbetslöshet. Det vet Anders Borg, och det vet vi allihop. Ni har misslyckats när det gäller jobbpolitiken. Trots alla skattesänkaråtgärder är man beredd att tillsammans med Sverigedemokraterna fortsätta samma väg. Trots att vi ser hur kommunerna får allt sämre ekonomi och trots att vi ser att skolresultaten blir allt sämre hindrar det inte Anders Borg från skattesänkartankar. Där ligger framtiden. Det ska vara så låg skatt som möjligt. Helst skulle det också vara en platt skatt så att man tillsammans med Sverigedemokraterna verkligen kan genomföra en rejäl högerpolitik, när vi ser barn i skolan som inte får det som de har rätt till och när vi ser arbetslösa som inte har någon a-kassa utan är hänvisade till socialbidrag, vilket anstränger kommunernas ekonomi starkt. Det är Anders Borgs jobblinje. Denna jobblinje bygger också på ett antal jobbskatteavdrag, men det fungerar inte. Recepten har icke fungerat, och nu är man beredd att fortsätta och gå vidare.

Kan Anders Borg hänvisa till någon forskning? Det finns forskning i USA på ensamstående föräldrar när det gäller jobbskatteavdrag. Där kunde man åtminstone se någonting eftersom det fanns en kontrollgrupp, men här kan man inte påstå att man gör det. Trots att statsminister Reinfeldt säger att det är det absolut effektivaste sättet att sätta folk i arbete misslyckas ni.

Det är en sak att vara nationalekonom, och jag är imponerad av att Anders Borg är det ut i fingerspetsarna. Det är en annan sak att koppla ihop de nationalekonomiska teorierna med verkligheten, och vi har sett det krocka på många håll och kanter där det inte fungerar.

Ändå umgås ni med samma tankar fortfarande. Ni fortsätter sänka skatten trots att inkomstskillnaderna har ökat och trots att många barn inte får det som de har rätt till i skolan – och ni gör det tillsammans med Sverigedemokraterna.

Anf. 37 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Regeringen har tydligt redovisat sin hållning i regeringsfrågan. Vi är den minoritetsregering på flera decennier som har fått det starkaste väljarstödet, med 49,6 eller 49,7 procent. Det ger en stark bas för att bilda en regering som vilar på stabil grund och som med den arbetsordning vi har i riksdagen får igenom sina förslag och budgetar på ett stabilt och tryggt sätt och som kan hantera de problem vi har i samhället.

Vi har sagt att vi gärna söker breda lösningar i Sveriges riksdag. Det sker nära nog dagligen i riksdagsutskotten att det samarbetas med Miljöpartiet, med Socialdemokraterna och kanske vid något tillfälle med Vänsterpartiet. Det är den grundläggande strategi för regeringsarbetet som statsministern har redovisat. Regeringen samarbetar gärna med Socialdemokraterna och Miljöpartiet och i någon utsträckning kanske även med Vänsterpartiet men inte med Sverigedemokraterna. Det är så arbetet i riksdagen är strukturerat, och det är så det fungerar i det dagliga arbetet.

När det gäller jobbskatteavdragen kan det vara viktigt att redovisa vad vi vet från forskningen. Finanspolitiska rådet har gjort en gedigen genomgång av vilka effekter man tror att denna typ av förslag har. Rådet drar slutsatsen att det handlar om betydande sysselsättningseffekter. OECD, IMF och Riksbanken har dragit samma slutsats.

I den senaste konjunkturrapporten, som Konjunkturinstitutet redovisade för några dagar sedan, kan man läsa att de åtgärder som regeringen har vidtagit, framför allt jobbskatteavdrag men också de viktiga, nödvändiga och svåra förändringarna som har gjorts i socialförsäkringssystemet, har bidragit till att arbetsmarknaden fungerar bättre och att vi har fler människor i arbetskraften i dag än tidigare.

Socialdemokraterna har en ambivalent hållning till jobbskatteavdraget. När vi började lansera idén med jobbskatteavdrag var Göran Persson partiledare, och han var väldigt emot detta i många debatter. Nu har han som pensionär, eller åtminstone som PR-konsult, redovisat att han inte kan förstå varför Socialdemokraterna skulle motsätta sig jobbskatteavdrag eftersom det i grund och botten är en logisk åtgärd.

Mona Sahlin motsatte sig jobbskatteavdrag under perioden 2006–2010 för att sedan avgå och hålla ett stort tal där hon redovisade att det

här med jobbskatteavdrag på skatten för vanliga människor och att ha lite lägre beskattning på låg- och medelinkomsttagare verkade rätt rimligt.

Nu har utvecklingen i Socialdemokraterna gått så långt att Stefan Löfven meddelar att han är för de fyra genomförda jobbskatteavdragen och också för det jobbskatteavdrag som vi ännu inte genomfört. Det är givetvis en utveckling som jag bejakar, nämligen att man också som socialdemokratisk partiledare kan redovisa att man tycker att jobbskatteavdrag är logiskt.

Socialdemokraterna försöker dock i sedvanlig ordning hävda att svensk ekonomi befinner sig på fallrepet och att det är just i Sverige som arbetslösheten unikt har stigit.

Så är det inte. Häromdagen fick vi tillväxtsiffror från Eurostat där man kan jämföra de olika länderna. Under första kvartalet steg tillväxten i Sverige med 1,7 procent. I Finland föll den med 2 procent och i Danmark med nära 1 procent. Dessa länder är mest jämförbara och påminner mest om Sverige, och här har man alltså i detta läge fallande tillväxt.

Tittar vi på arbetskraft, sysselsättning, förändring av arbetslöshet, arbetskraftsdeltagande och långtidsarbetslöshet, som är ett brett mått av indikatorer på arbetsmarknadens funktionssätt, står Sverige starkt. Vi har en av de bäst fungerande arbetsmarknaderna. Reallönerna i Sverige har stigit med 10 procent de senaste åren och disponibelinkomsterna med 17 procent sedan regeringen tillträdde.

Vi har en väl fungerande politik i en extremt svår ekonomisk miljö. Jag satt så sent som i natt och förhandlade med mina kolleger i Ekofin. Många av de länderna upplever fallande ekonomisk utveckling och är i den svåraste krisen sedan depressionen.

Jag vill gärna upplysa Socialdemokraterna om att det är så det förhåller sig eftersom man inom den socialdemokratiska världsbilden försöker göra gällande att det är just Sverige som har bekymmer. Men det är, med förlov sagt, inte den verklighet som existerar utanför denna kammare.

Anf. 38 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Anders Borg älskar den statistik som tjänar honom, och han retuscherar också i den efter behag. Men den statistik som inte tjänar honom vill han inte ha. Förmögenhetsstatistiken klippte han genast bort när han blev finansminister 2006. När Riksbankens direktion ville återinföra den för att få en bild av hushållens lån och skuldsättning sade Moderaterna nej, för det skulle kränka den personliga integriteten. Men sjuka och arbetslösa kan man gå in och granska i detalj.

Det visar att Anders Borg inte vill ha den fulla debatten om effekterna av moderatpolitiken. Den har inte bara gett ökad arbetslöshet eftersom skattesänkingspolitiken har misslyckats. Den har inte bara gett mindre resurser till det gemensamma, till spåren, dagisen och skolorna. Den har också påverkat människor direkt – människor, inte ekvivalenter, Anders Borg.

Låt mig berätta om två av dem. Den ene har jobbat hela sitt liv på bruket och knappast varit sjuk en dag. Plötsligt försvinner jobbet. Arbetsmarknadspolitiken är i princip borttagen. Nu kallas denne man som har slitit på bruket sedan lärlingstiden för bidragsberoende. Bidrag, bidrag, bidrag – fult! Dessutom slår ni sönder den ekonomiska förutsättningen för honom.

Eller ta den kvinna som mitt i livet, mellan 40 och 50, drabbas av mörkret i och med beskedet att hon fått cancer. Förutom att kämpa mot sjukdomens hårda krafter ska hon kämpa för rätten att få behålla sin sjukförsäkring. Också henne har ni döpt om till bidragstagare. Bidrag, bidrag, bidrag!

Jag säger detta, finansministern, eftersom jag vet att du förr eller senare kommer att ta upp detta i debatten, omvänt. När vi socialdemokrater säger att vi vill stärka de sociala rättigheterna och den sociala rättvisan kommer ni att döpa alla dessa människor till bidragstagare.

Men den som står för den verkliga bidragspolitiken i svensk politik är ni själva. Till bidrag, lönesubventioner och enskilt anställda går 18 miljarder. 1 ½ miljard går till dem som anordnar fas 3. 16 miljarder går till sänkt arbetsgivaravgift för unga. 13,2 miljarder går till ROT och 2,2 miljarder i bidrag till RUT. 5,4 miljarder går i bidrag till sänkt restaurangmoms. Bidrag, bidrag, bidrag, Anders Borg!

Det är lika ineffektivt som jobbskatteavdraget där du och Andrén nu vacklar när det gäller om det ska genomföras med Sverigedemokraterna, som verkar vara er bundsförvant i den ekonomiska politiken av argumentationen att döma.

Ett misslyckande till och ni kommer att kalla alla dem som drabbas av era sociala orättvisor för bidragstagare.

Anf. 39 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Jag kommer att tänka på en mycket duktig metallarbetare som heter Kjell Persson och jobbar på Cargotec i Hudiksvall. Det företaget läggs ned, och mer än hundra metallarbetare blir arbetslösa – för att inte tala om alla på Ericsson. Även det ska läggas ned. Det är de som kommer att omfattas av den vokabulär som Anders Borg använder. De blir bidragstagarna när de oförskyllt blir arbetslösa. De får inte del av jobbskatteavdraget; inte heller får pensionärer och sjuka det. Det är arbetslinjen, säger regeringen.

Vi kan titta på siffrorna och jämföra oss med vilka som helst, så ser vi att vi är bättre än andra, säger Anders Borg. Men jämför er i stället med er själva. Hur var det 2006 med arbetslösheten, och hur är det nu? Hur har ungdomsarbetslösheten utvecklats? Vad har hänt med långtidsarbetslösheten? Sedan kan vi jämföra oss med Portugal eller Grekland och säga att titta, vi är mycket bättre. Jag tycker att det är dags att finansministern börjar jämföra med sig själv och Sverige och se vad som har hänt sedan han tog över och började med sin skattesänkarpolitik, en politik som dessutom har lett till ökade inkomstklyftor.

Jag hade en debatt för ett antal år sedan med Anders Borg om en kille som heter Kent Öst. Vid 61 års ålder var han tvungen att flytta hem till mamma för att han blev utförsäkrad. I samma stund fick riksdagens talman en skattesänkning per år med 1 278 000 kronor. Det är konsekvensen av Anders Bords ekonomiska politik. Ni delar upp landet, och det gör ni tillsammans med Sverigedemokraterna.

Anf. 40 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag rekommenderar Peter Persson och Raimo Pärssinen att läsa EU-kommissionens breda genomgång av arbetsmarknaden i Europa. Resultatet publicerades för några veckor sedan. Där går man

igenom praktiskt taget alla de arbetsmarknadsindikatorer som finns – hur det är med långtidsarbetslösheten, vilka länder som ligger högt, vad vi har för grupper som har sämre ställning på arbetsmarknaden, hur det fungerar med jämställdheten, hur många som finns på arbetsmarknaden och hur långa arbetstider vi har.

Allting gick igenom. Det finns egentligen bara en tydlig slutsats, och det är att svensk arbetsmarknad fungerar mycket bättre än de flesta andra länders. Vi har mycket högre arbetskraftsdeltagande, vi har en sysselsättning som har utvecklats bättre, vi har haft en väsentligt bättre reallöneutveckling och vi har en starkare utveckling när det gäller till exempel kvinnors deltagande på arbetsmarknaden än vad vi hade tidigare. Det har alltså skett förbättringar på svensk arbetsmarknad och det i en mycket besvärlig miljö. Vi har 200 000 fler i sysselsättning. Det betyder 200 000 färre i utanförskap.

Sverige är inte ett land i sammanbrott. När OECD rankat levnadsstandarderna och levnadsförhållandena i bred välfärdsmening, något som socialdemokrater ofta säger att vi ska titta på snarare än på bnp, är det Sverige som hamnar i topp bland de europeiska länderna. Vi har alltså skapat ett bra samhälle som ger trygghet för människor. När Social Progressive Institute i USA rangordnar världens länder utifrån sociala förhållanden och levnadsförhållanden rankar de Sverige högst i sin undersökning.

Det här är således inte ett misärens och ofärdens land. Det är ett land som i relativ mening har att hantera en svår ekonomisk utveckling, den värsta sedan depressionen, och som har klarat av det på ett bra sätt. Där spelar förstås jobbskatteavdragen en viktig roll.

När det är lågkonjunktur sjunker ofta människors inkomster. Sysselsättningen minskar och därmed konsumtionen, vilket medför att arbetslösheten förstärks. Ett sätt att motverka det är att sänka skatten så att vanliga människor har mer pengar i plånboken. Vi har under den här krisen haft en unik utveckling genom att disponibelinkomsterna ökat.

Går vi tillbaka till 90-talskrisen, 80-talskriserna, 70-talskriserna och för den delen 30-talets stora depression ser vi att inkomsterna sjönk. Normalt sjunker inkomsterna när vi har en ekonomisk nedgång. Den här gången har vi fyllt på för hushållen så att de har lite mer pengar i fickan. Det betyder att de har möjlighet att öka sin konsumtion. Vi kan se att reallönerna i Sverige därmed ökar medan de faller i andra länder. På så sätt har hushållens konsumtion stått sig bättre.

När lite fler konsumerar och har lite större självförtroende och lite mer framtidstro får man lite bättre utveckling på arbetsmarknaden, för man behöver inte säga upp lika många människor. Det är därför Sverige har klarat sig bättre. Mer komplicerat än så är det inte.

Det Socialdemokraterna står för och som de inte gärna vill redovisa är de egna skattehöjningarna. Låt oss ta metallarbetaren i Hudiksvall som exempel. Det han har att vänta och det den typen av företag som han jobbar i har att vänta av Socialdemokraterna är till att börja med en kraftig höjning av bolagsskatten. Det kommer naturligtvis att slå ut jobb dels på kort sikt eftersom det försämrar lönsamheten, och då blir det uppsägningar, dels på lång sikt eftersom bolagsskatten är en straffbeskattning på kapital. Just metallarbetare är starkt beroende av att Sverige har en stor

kapitalstock. Att då lägga en straffbeskattning på industrin i termer av bolagsskatt är häpnadsväckande.

Om vi till det lägger de stora bensin- och fordonsskattehöjningar som Miljöpartiet och Socialdemokraterna förordar vore det förödande för glesbygden. Likaså skulle den stora lastbilsskatt på 1:50 per kilometer som Socialdemokraterna förordar ha förödande effekter i termer av sysselsättningsmöjligheter i glesbygden.

Om metallarbetarna lyssnar på Socialdemokraterna och inser att de tänker skatta sönder svensk industri med sina fordonsskatter och bolagsskatter – ja, då vet de att jobben försvinner.

Anf. 41 PETER PERSSON (S):

Herr talman! Vi har i debatten fått veta att det viktigaste för den vikarierande statsministern i dag är att driva fram nya skattesänkningar, och det med stöd av Sverigedemokraterna. Det är skattesänkningar för vanligt folk, som man säger. Alltså är arbetslösa inte vanligt folk. Tyvärr börjar det bli en alltmer vanlig företeelse. Alltså är pensionärer inte vanligt folk. Sjuka är inte vanligt folk. Vi har en finansminister i en regering som håller på att dela upp människor i det här landet. Jag tycker att det är förfärande.

Det som framför allt har hänt är att er politik, Anders Borg, med de fyra jobbskatteavdragen och andra skattesänkningar på sammanlagt 120 miljarder har inneburit att om vi räknar utanförskap på ett riktigt sätt – arbetslösa, arbetssökande studerande, sysselsatta i konjunkturprogram, andra utanför såsom latent arbetsökande, förtidspensionärer, långtids-sjuka – har andelen ökat från 1 040 000 år 2007 till 1 077 000 år 2012. Andelen i utanförskap har ökat, Anders Borg. Dessutom har den grupp ni benämner varande i utanförskap fått hårdare levnadsvillkor och sämre ekonomiska förutsättningar. Sverige har dansat ned från en tätplats till plats 14 i OECD:s jämförelse av klyftorna och av jämlikheten. Det sker samtidigt som du har tagit bort statistiken gällande förmögenhet.

Jag vill säga till dig, Anders Borg: Ta på dig verklighetsglasögonen. Jag ger dig härmed en present från Majblomman, som berättar hur fattiga barn har det i Sverige. Jag lägger den i din talarstol och hälsar dig välkommen till Majblommans seminarium.

Anf. 42 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt oss titta på hur Socialdemokraterna definierar vanligt folk. Vi vet vilka det inte är. Det är inte de som sätter sig i bilen på morgonen och åker till jobbet. Dem företräder Socialdemokraterna inte längre. Alla de skulle nämligen förlora på Socialdemokraternas politik. Alla de har gynnats av de 17-procentiga genomsnittliga disponibelinkomster som vi har haft sedan 2006. Inkomsterna i Sverige har ökat med 10 procent medan de fallit i Tyskland.

Det är en skiljelinje i svensk politik. Vi tror att lägre skatter är bra för Sverige. Det är en politik som gör att vanliga människor får det bättre. Det är därför vi lagt fram den politiken och genomdrivit viktiga förändringar – några gånger tillsammans med Socialdemokraterna, några gånger tillsammans med Miljöpartiet – eftersom riksdagsordningen ger en regering med ett så starkt mandat som det som den nuvarande har

möjlighet att genomdriva sin politik. Vi har ordning och reda i budgetpolitiken.

Mot vår politik för sänkta skatter står Socialdemokraternas. Jag redovisade vad det innebär för industrin, framför allt den i glesbygd, nämligen att man slår ut jobb med hjälp av bolagsskatt, lastbilsskatt och andra energiskatter.

Ännu värre är det för de unga människor som lever utanför storstadsområdena. De ska också bära arbetsgivaravgifter och försäkringar för restaurangjobben. Ovanpå det ska alla dessa transportskatter läggas.

Det är detta som är det förödande: att unga människor som vill ha arbete ska dömas till utanförskap och tryckas ut från arbetsmarknaden av en socialdemokratisk politik som vore förödande för jobben. Det är det som är bekymret för Sverige, inte att vi satsar på jobb, utveckling och tillväxt och inte att Sverige alltså är det kanske tryggaste och mest rättvisa samhälle vi har i världssamfundet.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:457 om åtgärder mot missbruk av F-skattsedeln

Anf. 43 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig om jag tagit lätt på riksdagens oro över utvecklingen kring F-skatten, när förslag om uppstramning av reglerna kring F-skattsedeln kommer och vilken inriktning de kommer att ha.

Regeringen har uppdragit åt Skatteverket att genomföra en utvärdering av effekten av den förändring av näringsbegreppet som riksdagen beslutade 2008 för att det skulle bli lättare att få F-skatt. Vid utvärderingen ska konsekvenserna för skatteuppbörd och skattefel belysas.

De nya reglernas effekter på arbetsmarknaden, arbetstagarens ställning och företagandets villkor ska också ingå i utvärderingen.

Uppdraget ska redovisas den 15 oktober 2013.

Det är naturligtvis inte lämpligt att jag spekulerar över om några åtgärder behöver vidtas rörande F-skattereglerna innan utvärderingen har genomförts.

Anf. 44 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret, även om det inte tillförde debatten någonting alldeles nytt, om man uttrycker det försiktigt.

Riksdagen beslutade enhälligt för över ett år sedan att uppdra åt regeringen att komma tillbaka med en sådan redovisning som Anders Borg nämner i svaret. I skatteutskottet fanns egentligen en majoritet för ett betydligt starkare och mer aktionsinriktat ställningstagande om vilka åtgärder som borde vidtas. Men vi fann det så pass viktigt och värdefullt att få ett enigt utskott att vi hittade en lösning där samtliga partier ställde sig bakom tillkännagivandet, som Anders Borg nu har att förvalta. I den debatten och den diskussionen handlade det om en skyndsam utredning. Vi förutsatte att vi skulle få en redovisning i budgetpropositionen för 2013,

det vill säga i höstas, men någon sådan kom inte. I stället kom en signal om att tillsättning snart skulle ske. Nu får vi svaret att redovisningen inte ens kommer i budgetpropositionen för 2014, utan senare i höst.

Det är konstigt det där med beredningsprocesser och utredningsprocesser. Det är i alla fall en väldigt selektiv regelbok regeringen jobbar efter. I vissa fall kan saker och ting gå väldigt fort, i vissa fall ska man slira på dem så länge det bara går. När reglerna för arbetslöshetsförsäkringen skulle förändras var det minsann inga långbänkar, konsekvensutredningar, långa ledtider och långa tider för att skriva direktiv och annat, utan då gick det undan. I det här fallet har vi en enig riksdag, och det tycker jag förpliktar finansministern och regeringen att agera snabbt. Annars undermineras hela denna möjlighet.

Vi anser att F-skatten är en bra uppfinning för det den är tänkt för. Näringsidkare som vill jobba gentemot flera olika uppdragsgivare kan på det sättet enkelt hantera sina mellanhavanden med skattemyndighet och annat. Det är alldeles perfekt. Men felanvänd är F-skattsedeln riktigt farlig.

Flera i regeringen uppger att Margaret Thatcher är en idol. Jag vet inte om finansministern står där nu, men flera andra gör det. Hennes främsta verktyg för att slå sönder den brittiska arbetsmarknaden var F-skattsedeln. Det handlade om att tvinga anställda att lämna sina jobb för att sedan komma tillbaka och be om att få lov att jobba med F-skattsedel.

De förändringar ni gjorde i regelverket 2008–2009 gör att det egentligen finns utrymme för en liknande utveckling i Sverige. Det som gör att det inte sker är naturligtvis att vi har starka fackliga organisationer och att det finns något slags hederskodex i de allra flesta branscher som gör att man inte ger sig in på att överutnyttja systemet.

Vi menar att det måste till rejäla åtgärder för att återställa F-skattesystemet på ett sådant sätt att det inte längre kan missbrukas så som nu sker. Jag kommer att redogöra för våra förslag om hur man skulle kunna göra det här i nästa inlägg.

Anf. 45 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Den här debatten om F-skattsedlarna är naturligtvis viktig, men den blir lätt väldigt ideologisk. Förändringen av F-skattsedeln framställs som avgörande och betydande. Jag vill påpeka att Lagrådet gjort bedömningen att den lagstiftningsändring som genomfördes 2008 i princip innebar att man lagfäste den ordning som tidigare hade gällt. Lagrådet övervägde huruvida det ens var nödvändigt med en lagstiftningsförändring. Man menade att det i praktiken handlade om att fastslå en praxis som gällt både från Skatteverkets sida och från domstolarnas sida. Regeringen gjorde då bedömningen att det ändå fanns skäl att klargöra hur regelverket skulle se ut.

När regeringen tillträdde var det 73 000 personer som hade nyregistrerade F-skattsedlar. Nu är det 85 000. Det är alltså ungefär samma ökningstakt som under de socialdemokratiska åren, då det ökade från 62 000 år 1999 till 73 000 år 2006. Det har inte skett någon materiell eller substantiell förändring av ökningstakten. Vi går mot ett samhälle där allt fler verkar som företagare med F-skattsedel.

Det har inte heller skett något dramatiskt med antalet personer som får avslag. Förra året avslag Skatteverket 2 137 ansökningar om F-skatt-

sedlar. År 2006 avslags 1 740 ansökningar om F-skattsedel. De vanligaste skälen till att de avslås är alltså att det finns brister i redovisningen eller att näringsverksamhet inte bedrivs. Det har inte skett någon avgörande förändring vad gäller skälen till avslag. Skatteverket tillämpar regelverket på ett sätt som förefaller vara konsekvent utifrån vad vi har sagt.

Sedan finns det ett fenomen på svensk arbetsmarknad som förmodligen har varit en trend under en längre tid, nämligen att vi inom vissa branscher har en ekonomisk brottslighet. Den ska naturligtvis beivras och motverkas. Jag är dock tveksam till i vilken utsträckning den tendensen är kopplad till F-skattsedeln. Jag tror att den har med bredare samhällsförändringar att göra, inte minst vårt medlemskap i EU och den fria rörlighet över gränserna som har följt därav.

Nu ska vi dock göra en utvärdering av hur förändringen av begreppet näringsverksamhet har påverkat F-skattsedlarna. Om man kan belägga att det finns en stark koppling mellan å ena sidan hur F-skattsedlarna utfärdas och används och å andra sidan oegentligheter får man naturligtvis överväga att göra förändringar.

Vi har inte sett några förändringar i mönstren över åren när det gäller antalet personer som söker och beviljas F-skattsedlar, utan det har varit en stigande tendens under en lång tid. Det är ungefär samma antal som får avslag som tidigare, och skälen till att man får det är ungefär desamma. Att det skulle ha skett någon avgörande förändring av begreppen F-skattsedel och näringsverksamhet ställer jag mig tveksam till. Men när vi har fått Skatteverkets redovisning ska vi naturligtvis gå igenom frågeställningen och se om detta ska föranleda att man återkommer med ytterligare förändringar av lagstiftningen.

Anf. 46 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det är ganska onödigt, finansministern, att tala om den stora delen som är seriöst företagande. Den tycker vi är bra. Det var en socialdemokratisk regering som införde rätten till F-skatt. Men det omgärdades på ett sådant sätt att den inte skulle kunna missbrukas, eftersom vi har de erfarenheterna från andra länder.

Man hör finansministern här stå och tala om att det förekommer uppgifter om att det är problem i vissa branscher och allt annat. Det har gått så långt att branschorganisationerna i vissa branscher, bland annat åkeribranschen och byggbranschen, säger att det kommit till vägs ände. Nu talar vi inte bara om de fackliga organisationerna utan också om arbetsgivarorganisationerna.

Problemet är att det blir omöjligt att bedriva seriös företagsverksamhet. Det är ett hot mot konkurrensneutraliteten och ett hot mot de anställda i de branscherna. Efter ett enhälligt beslut i denna kammare för över ett år sedan om att skyndsamt göra utredningen får vi i dag höra finansministern säga: Vi får se vad Skatteverket kommer fram till.

Ni ska få några konkreta tips om vad man skulle kunna göra omedelbart. Först och främst kan ni ta tillbaka den förändring som gjordes 2009. Det fanns inte skäl att göra den. Det gjordes inte avslag på de grunderna som ni påstod vid det tillfället.

Inrätta en karenstid efter att någon har fått indragen F-skatt. Se till att man inte kan komma tillbaka igen med fuskandet. Se till att stoppa bul-

vanverksamheten med F-skatten. Har man fått indragen F-skatt på grund av skattebrott och annat låter man i stället någon släkting ta ut F-skattsedel. Det måste kunna göras någonting åt det.

Inför en möjlighet med begränsad F-skattsedel när någon söker första gången och Skatteverket har någon anledning att tro att det kan finnas problem. Det kan vara att den människan inte har branscherfarenhet eller har ett kriminellt register på den sidan. Då skulle man till exempel kunna säga: Du får F-skatt i sex månader. Kom sedan hit och visa bokföringen och din redovisning, så kan du få den permanent. Om man gör det skulle vi kunna stoppa en hel del av avarterna av F-skatten. De är på väg att förstöra flera branscher.

Finansministern berörde lite på slutet, även om det inte var uttalat, utländska F-skatter. De är ett jätteproblem, inte minst i åkeribranschen. Årligt talat: Att komma till Sverige, tjäna pengar och inte betala för sig är som att stjäla godis från småbarn. Vi har ingen koll på det.

Det allra första borde vara att inget svenskt företag skulle få lov att göra affärer med någon som betalar F-skatt i ett annat land och som inte är registrerad i Sverige. Det rimliga borde vara att vi ställer krav på att om man ska uppträda i Sverige som näringsidkare ska man ha en svensk F-skattsedel.

Här har Anders Borg en lång lista med förslag från oss socialdemokrater. Det hade kanske blivit kammarens beslut om vi inte hade bestämt oss för att försöka få en enighet i skatteutskottet om tillkännagivandet. Det är därför jag är lite upprörd att finansministern drar det i en sådan långbänk. Han tillsätter inte utredningen direkt, låter den sedan ha väldigt lång tid på sig och låtsas som att problemet inte finns.

Vill vi ha en bra fungerande F-skattverksamhet måste vi sätta åt avarterna och visa det för de företagare och anställda i de branscher som nu lider under skojeriet. Det kräver handlingskraft.

Anf. 47 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Först vill jag ta lite historik. Det var Maud Olofsson som ville att alla svenskar skulle födas med en F-skattsedel som skulle aktiveras vid 18 års ålder. Det var alldeles för svårt, sade då regeringen och Anders Borg, att få en F-skattsedel. Speciellt handlade det om kvinnor, sade man, som hade svårigheter.

Det tillsattes en utredning. Utredningen kom fram till att det då beviljades ungefär 75 000 F-skattsedlar. Avslagen låg på ungefär 1 400. Av dessa 1 400 visade det sig att ungefär 600 ansökningar blev avslagna på grund av att det fanns ett alltför starkt samband som liknade ett anställningsförhållande. På grund av detta blev de avslagna.

Regeringen sade då: Oj, oj, oj, detta är ett bekymmer. Vi går in och gör förändringar av reglerna för F-skattsedel. Man hävdade att det var svårt att få F-skattsedel. Det är inte det. Det är ett väldigt liberalt och enkelt system i Sverige i dag. Det hade vi då också.

Vad gjorde man för förändring, Anders Borg? Jo, man skruvade lite grann på näringsbegrepp och arbetstagarbegrepp. Det kan exemplifieras, vilket jag har fått bekräftat av juridisk expert. Någon jobbar i en butik och sitter i kassa 1, säg att hon heter Lisa, och Peter sitter i kassa 2. Peter är anställd i butiken, men Lisa sitter där med en F-skattsedel.

Det betyder att Lisa inte är omfattad av kollektivavtal. Det betyder också att det är Lisa som själv förhandlar fram sin ersättning. Det betyder att Lisa själv får stå för alla sina skatter och avgifter. Lisa är egen företagare. Det skulle vara en stor vinst för Sverige.

Om man tar en läkarcentral, en hälsocentral, kan den bestå av tio olika företagare med var sin F-skattsedel. Tyngdpunkten i kritiken från regeringen låg i att kvinnor, speciellt inom hälso- och sjukvård, har svårt att bli sina egna.

Man kan fråga sig: Vad är det för produktivitet utveckling och effektivisering som sker när man har en hälsocentral bestående av tio företag? Det finns naturligtvis inte några sådana effekter och vinster.

Det är bara ett sätt som bygger på den ideologi som Anders Borg står för. Man säger: Det skapas fler företagare i Sverige, och det är vi jättegla för. Det kan vara sådana ensamma företagare med F-skattsedlar som ska vara dessa företag.

Svenskt Näringsliv presenterade statistisk och sade: Titta vad dåligt det är med företagande i Sverige. Då jämförde de oss med Thailand. I Thailand har vi alla dessa försäljare på stranden och annat. Vägen dit måste bli fler företagare i Sverige, och då går man in och skruvar på begreppet.

Det kan exemplifieras med att det skulle bli enklare för Nisse, som jobbar på Hermans plåt. Herman säger till Nisse: Det är lite dåligt med jobb här, men du kan kanske komma tillbaka med en egen F-skattsedel. Då kan du få jobba lite då och då när jag verkligen behöver det.

Vi har då fått en företagare till. Men vi har samtidigt skapat en otrygg situation för väldigt många människor. Det är det ni vill. Ni ska försvaga kollektivavtalen. Anders Borg har aldrig varit en stor älskare av kollektivavtal. På så vis rundar man hörnen.

Det är ett alldeles utmärkt förslag som Leif Jakobsson tar upp i sin interpellation. Det är att genomföra en översyn och en uppstramning av det trask som det nu börjar bli när det gäller F-skattsedel.

Anf. 48 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Leif Jakobsson för en viktig interpellation. Jag är något förvånad över finansministerns korta svar. Han svarar dessutom inte på frågan om han har tagit lätt på den oro som riksdagen har uttryckt över utvecklingen av F-skattsedeln.

Raimo Pärssinen nämnde Almedalen och Maud Olofsson med ingången att det var hon som tyckte att alla skulle födas med F-skattsedel i handen, eller få ett intyg som skulle aktiveras när man blev 18 år. Hon var aktiv i Almedalen och berättade: Nu ska vi konkurrensutsätta löntagarna i Sverige på samma sätt som bönderna har blivit konkurrensutsatta i och med EU-inträdet.

Vid en direkt fråga till Anders Borg vid ett annat seminarium på Gotland ställde jag frågan: Är det bättre att vi får fattiga arbetare än att man är arbetslös? På den frågan svarade Anders Borg ja.

Vi har nu en situation, precis som Leif Jakobsson beskriver, med ett antal personer som har gått över från fast anställning till att ha F-skattsedel och därmed tvingas sänka sina löner. Det är ett sätt att urholka den svenska modellen.

Det är också ett faktum att det kommer personer som får F-skattsedel och inte fullgör sin plikt mot det allmänna. Det borde intressera Anders Borg, eftersom han är väldigt intresserad av att ta in skattemedel, som han sedan omfördelar på ett väldigt orättvist sätt. Men han vill ändå ha dessa pengar att fördela.

Jag tänker upprepa Leif Jakobssons fråga i interpellationen.

Känner Anders Borg någon oro för den utveckling som han har sett kring F-skattsedlar och det missbruk som finns? Oroar sig inte Anders Borg över att det blir mindre skatteintäkter när personer inte fullgör sina plikter mot det allmänna?

Är Anders Borg nöjd med utvecklingen som innebär att människor går från en fast anställning med sjysta villkor till att bli mer eller mindre proletariserade?

Anf. 49 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig redovisa hur det förhåller sig. När regeringen genomförde förändringen av näringsbegreppet i F-skattsedeln konstaterade Lagrådet att förändringen i praktiken kodifierade och lade fast i lag den praxis som har gällt hos Skatteverket och i domstolarna. Där har det alltså i grund och botten inte skett någon avgörande förändring.

Regeringen tyckte att det fanns ett skäl att göra en markering att den praxis som var rådande skulle gälla. Att Lagrådet gjorde en riktig bedömning ser vi också i utvecklingen av antalet beviljade F-skattsedlar. Det är en ökningstakt som vi har haft under lång tid, och den har inte förändrats. Därtill har inte heller antalet avslag på något dramatiskt sätt vare sig minskat eller ökat, utan det ligger nära det vi tidigare har upplevt.

När det gäller F-skattsedlarna och den förändring av arbetstagarbegreppet, näringsverksamhetsbegreppet och den lagstiftning som har setts över har det alltså inte, såvitt vi kan förstå, skett någon avgörande förskjutning.

Sedan har vi en annan diskussion om att det kan förekomma kriminell verksamhet. Det kan säkert förekomma i många olika branscher. Jag vill påpeka – vilket justitieministern har redovisat i tidigare interpellationsdebatter – att vi nu har vidtagit kraftfulla åtgärder för att bekämpa grov organiserad brottslighet, inte minst grov organiserad ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten, Skatteverket, Tullverket och polisen har fått ökade resurser för att samverka. Såvitt vi kan bedöma har det förantlett att man har kunnat beivra en hel del brottslighet.

Nu inväntar vi att Skatteverket ska komma med en fullödig utredning om hur begreppet näringsverksamhet och förändringar av det som gjordes har påverkat verksamheten. När vi har fått utredningen får vi titta på de olika förslagen och även på de förslag som Leif Jakobsson här nämner där de rör olika aspekter inom F-skattsedelsområdet. Sedan får man väga det mot frågan om huruvida detta innebär mer krångel eller om det blir effektiva åtgärder för att motverka kriminell verksamhet.

När det gäller kollektivavtalen och reallönerna vill jag påpeka att den svenska modellen alltjämt bygger på att vi har kollektivavtal och starka fackföreningar. IMF, till exempel, har lyft fram att skälet till att Sverige har klarat krisen bättre än de flesta andra länder när det gäller ekonomiska skillnader är att vi inte bara har en väl utbyggd välfärd och en väl fungerande politik utan också starka fackföreningar och kollektivavtal.

Det är väl också det som har gjort att löntagarna under dessa år har upplevt stora reallöneökningar trots den värsta ekonomiska krisen sedan depressionen. Det tycker jag naturligtvis är positivt.

Prot. 2012/13:130
27 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 50 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Man kan diskutera Lagrådets uttalande och allt annat. Det är väl bra att finansministern har Lagrådet med sig i någon fråga, i alla fall. Men det är inte det som är grejen; låt mig vara tydlig med det.

För oss socialdemokrater ska ingen löntagare i detta land mötas av beskedet: Nu säger jag upp dig, men du är välkommen tillbaka om du skaffar dig en F-skattsedel. Då får du själv sköta dina skatteinbetalningar och fixa din pension, dina försäkringar och allt det där.

Det är detta som är grejen. Det ska inte vara öppet mål för att förstöra den svenska modellen. Jag menar att om den nuvarande lagstiftningen skulle utnyttjas mer aggressivt skulle den möjliggöra att man gjorde ungefär vad Thatcher satte i gång i England.

Vi har exempel. Vi ser hur utländska företagare, som inte har samma känsla som vi för vad den svenska modellen handlar om, gör. Vi har flygbolag som utnyttjar detta till bristningsgränsen när det gäller både piloter och annan flygpersonal. De får skaffa sig en F-skattsedel, och de får inte bara sköta sin ekonomi och sina skatter själva utan tvingas också betala sin egen utbildning, sina arbetskläder och alltihop.

Detta sker i linje med den lagstiftning som finns i dag. Vi vill av det skälet – för att skydda den svenska modellen – begränsa denna möjlighet. Vi vill att det ska vara fler än en uppdragsgivare för att man ska kunna få F-skattsedel.

Det andra handlar om att vi måste se till att få konkurrensneutralitet. Seriösa företag som följer kollektivavtal och betalar sina skatter ska inte lida för detta. Som Svensk Byggindustri i Skåne sade: Banditerna ska inte ha jobben. Då måste vi göra något åt lagstiftningen som den ser ut nu.

Anf. 51 RAIMO PÄRSSINEN (S):

Herr talman! Varför, Anders Borg, ändrade ni i semesterlönereglerna om det nu är så att du tycker om fackföreningar och kollektivavtal? Varför ändrade ni den tid som man kan vara sjukskriven och som ska vara semesterlönegrundande? Varför hanterar ni i så fall nu ett förslag om att det ska bli billigare för företagen att säga upp folk men samtidigt dyrare för en anställd som hamnar i tvist om uppsägningen? Varför gör ni så? Och varför sänkte ni a-kassan så starkt, mot fackens vilja? Varför satte ni så höga avgifter till a-kassan? Var det också med fackens vilja?

På vilket sätt har Anders Borg medverkat till att det ska bli bättre när det gäller kollektivavtalen och att stärka fackens möjligheter gentemot företagen? Det finns inga sådana exempel. Däremot finns det ett otal exempel på att ni attackerar den svenska modellen. Det går jättebra att stå här i kammaren och utomlands och säga att ni gillar den svenska modellen. Men i praktisk handling är det helt annorlunda.

Så är det även när det gäller F-skattsedlarna. Typiskt för Anders Borg är, precis som Peter Persson sade tidigare, att ni nu ska fundera och reflektera, få in underlag och så vidare. Därigenom skjuter ni frågan fram-

för er. Precis som med taxifusket, ROT-fusket och allt annat skjuter Anders Borg detta framför sig.

Det är faktiskt en förolämpning mot den svenska fackföreningsrörelsen när Anders Borg står och säger att han gillar den. Varför säger han då att lönerna inom serviceyrkena är för höga? Det är faktiskt genom en fri förhandling som de lönerna har tagits fram. Varför säger han då att det är för höga löner inom de kommunala omsorgsyrenena?

Anf. 52 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag upprepade Leif Jakobssons fråga till finansministern, men om jag tolkar hans svar rätt är han inte ett dugg orolig. Han är nöjd. Han tycker att situationen är bra. Det är bekymmersamt.

Om man nu kan se att omfattande fusk med F-skattsedlar pågår borde han som finansminister vara intresserad av att komma till rätta med de problemen. Men se det är han inte.

Jag kan informera finansministern om att riksdagen har gjort ett tillkännagivande angående anställningar i åkerinäringen och F-skattsedlar på den sidan. Riksdagen har gjort ett tillkännagivande som regeringen ska återkomma om. Riksdagen gjorde också ett tillkännagivande om att skyndsamt vidta åtgärder mot illegal verksamhet som konkurrerar ut åkerinäringen i Sverige. Det är bra att Anders Borg också tar del av det tillkännagivandet från riksdagen precis som han borde ta del av alla andra tillkännagivanden.

Jag är ganska säker på att Anders Borg kommer att stå överallt och säga att han står bakom den svenska modellen. Min fråga till Anders Borg är: Varför vidtar regeringen åtgärd efter åtgärd som hela tiden urholkar den svenska modellen och som hela tiden bidrar till att försämra fackens möjligheter att teckna kollektivavtal? Varför förstärker ni hela tiden arbetsgivarens ställning och försämrar den enskildes ställning? Det är ju inte bara i den här frågan ni gör det utan även i alla andra. Är det roligt att stå och säga att ni står upp för den svenska modellen när ni samtidigt gör allt för att motarbeta den? Är det inte hyckleri egentligen?

Anf. 53 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Interpellationen rör hur regeringens och riksdagens förändringar av F-skattsedeln har påverkat näringsverksamhet för personer som har F-skattsedel.

Jag har redovisat att det enligt Lagrådet alltså inte har skett någon förändring, utan man har etablerat praxis. Jag har redovisat att det inte har skett någon förändring av antalet som får F-skattsedel, utan det är ett ökningstempo som har gällt under en 15-årsperiod. Och jag har redovisat att Skatteverket ska göra en utvärdering och att den kommer så småningom.

Visar den utvärderingen att det finns skäl att vidta åtgärder får vi se över alla de förslag som har diskuterats i riksdagen. Det är en naturlig utgångspunkt att man tittar på vad utskottet har diskuterat och ser vilka av de förslagen som fungerar väl.

Låt mig också påpeka att regeringen naturligtvis vidtar omfattande åtgärder mot brottslighet. Det jag tror spelar störst roll på det här området är den centrala myndighetssamverkan som finns mellan Ekobrottsmyndigheten, Tullverket, Skatteverket och polisen. Jag tror att det är en ef-

fektiv väg att beivra att kriminell verksamhet bedrivs under täckmantel av näringsverksamhet.

När det gäller den svenska modellen är det paradoxalt nog så att trepartssamverkan mellan fack, arbetsgivare och regering aldrig har varit så aktiv som den är i dag, åtminstone inte på de senaste 20 åren. Det vittnar även fackföreningsrörelsen om. Vi har haft ett möte med omkring 350 organisationer från arbetsmarknadens parter de senaste tolv månaderna. Det har rört införandet av korttidsarbete, som sker i samråd med Teknikföretagen och Metall, de omställningsförhandlingar som PTK och Svenskt Näringsliv bedriver och den yrkesintroduktion som det nu tecknas avtal om, inte minst här under våren, med SKL och Kommunal. Och regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen med ytterligare insatser.

Det här återspeglas också i att vi i Sverige har haft högre reallöneökningar under alliansregeringen än vad vi tidigare har upplevt här och vad man har upplevt i andra länder.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2012/13:458 om skatteavtalet med Danmark

Anf. 54 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Leif Jakobsson har frågat mig vilka åtgärder jag har vidtagit för att omförhandla skatteavtalet med Danmark sedan riksdagen beslutade att så ska ske.

Beträffande det multilaterala nordiska skatteavtalet bedömer regeringen inte att det är en framkomlig väg att begära en förhandling om att hemviststaten ska få primär beskattningsrätt över Öresundspendlarnas arbetsinkomster. Danmark har varit mycket tydligt med att man inte accepterar en sådan lösning.

Sedan har vi den så kallade utjämningsordningen som finns i ett särskilt avtal mellan Sverige och Danmark från 2003. Denna ordning är för närvarande föremål för en utvärdering som genomförs gemensamt av det svenska finansdepartementet och det danska skatteministeriet. Det arbetet är inte slutfört, herr talman.

Anf. 55 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Det börjar kännas lite som déjà vu här. Arbetet är inte slutfört. Arbetet pågår. Det kommer senare.

Det här är också en fråga som jag lyfter upp eftersom riksdagen har fattat beslut och uppdragit åt regeringen att omförhandla det här skatteavtalet. Det är väl inte så konstigt att man vill höra vad som händer, och det var inte precis det jag fick höra i svaret.

Vi har diskuterat det här tidigare i kammaren. Bakgrunden är att de analyser som har gjorts av Skatteverket, Statskontoret, Skatteutjämningskommittén och en del andra visar att avtalet är otroligt ofördelaktigt för Sverige. Tumregeln är ungefär den att för en person som bor i Sverige och jobbar i Danmark får Sverige in 8 kronor per hundralapp, och åt

Prot. 2012/13:130
27 juni

Svar på
interpellationer

andra hållet skickar vi 24 kronor till Danmark. Det är bakgrunden. Det här avtalet är fel.

Skatteutjämningskommittén uppmanade regeringen att omförhandla det och försöka hitta en uppgörelse där man identifierar i vilken kommun de här gränspendlarna bor och var de jobbar för att på det viset få skattepengarna direkt till den kommun som berörs och inte omvägen via skatteutjämningsystemet, så som det är i dag.

Grundproblemet är att vi i våra nordiska välfärdssamhällen har en modell där den största delen av välfärden betalas av kommunala skatter och att man har en beskattningsrätt på kommunal nivå. Det är inte det normala på kontinenten och i Europa. Därför är det här inget problem mellan till exempel Tyskland och Danmark eftersom tyska kommuner inte har någon inkomstskatt. De lever, i den mån de överlever, på en kommunal fastighetsskatt och på bidrag från delstat och förbundsstat. Där finns inte det här sambandet, men det finns mellan våra nordiska länder. När man lägger en europeisk avtalsmodell som mall, där man beskattar inkomsterna i det land där personen jobbar, blir det fel i våra nordiska länder.

I en alltmer globaliserad värld där allt är mer och mer gränsöverskridande – vi jobbar i andra länder – borde det ligga i alla de nordiska ländernas intresse att hitta ett nytt avtal.

Problemet är inte bara pengar. Det handlar inte bara om att de kommuner där det bor många som jobbar i ett annat land inte får skatteintäkter i samma utsträckning, utan det har också med tillit att göra. Det har också i allra högsta grad med de människor som pendlar och som känner sig som snyltare att göra.

Jag deltog i ett stort möte som Föreningen Öresundsborgare anordnade. Nu behöver inte en del av publiken se så glad ut, för borgare på danska betyder medborgare. De är inte alliansanknutna. Deras önskelista började med: Vi vill betala skatt där vi bor. Vi vill betala för vården och skolan eftersom vi vill känna att vi också är med och bidrar när våra barn går till skolan. Vi vill inte skicka de pengarna till ett annat land. Det är ganska självklart.

Det är detta som är så viktigt. Vill vi främja större arbetsmarknadsregioner och vill vi främja flexibilitet och mobilitet och kunna använda kompetens och demografi för att få en högre sysselsättning i Norden måste vi faktiskt också ha skatteavtal som befrämjar det och inte hindrar det, för det är precis det vi har nu.

Därför blir jag mycket oroad när jag får ett svar om att ingenting har hänt och att det kanske ska hända någonting.

Anf. 56 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag tackar finansministern för svaret. Att pendlingen fungerar över sundet liksom att frågorna om att minimera gränshindren prioriteras är angeläget. Det är inte direkt en partipolitisk fråga, även om vi kanske skulle vilja hantera frågan på olika sätt. Och det är egentligen inte ens en fråga specifikt för oss Skånepolitiker, för det som är bra för Skåne är även bra för resten av landet. Men frågan om det dansk-svenska skatteavtalet blir lite akutare för oss eftersom det inte enbart är kollektivet svenska kommuner och landsting som drabbas utan mer konkret ett fåtal skånska kommuner och Region Skåne.

Det är som sagt inte första gången som Leif Jakobsson interpellerar i denna fråga, och i mångt och mycket tycker jag att han slår in öppna dörrar. Den svenska regeringen har tagit initiativ till en gemensam dansk-svensk utvärdering. Den utgör i sig ett viktigt underlag inför kommande diskussioner.

Ett avtal tecknas mellan två parter, och vad man än må tycka i den frågan är Sverige endast en av de parterna. Danmark är den andra. En lyckad förhandling är en där båda parter känner sig nöjda med resultatet och man har skapat goda, långsiktiga relationer. För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att det ska ske gäller det att vara väl förberedd. Den ekonomiska utvärderingen som tas fram är därför ett viktigt och nödvändigt underlag i denna förberedelse.

Dessutom ska man vara medveten om att den svenska förhandlingspositionen blir starkare om vi är eniga i Sverige. Vilket mål har vi med en omförhandling? Vad kan vi ge och ta? Det är angelägna frågor att diskutera.

Ur skånskt, och därmed svenskt, perspektiv är det viktigt att säkerställa att vi klarar av att finansiera vår välfärd även i de gränskommuner som har många pendlare och att pendlarna känner sig välkomna i sina kommuner.

Eftersom skatteavtalet är något som på lång sikt kan slå åt båda hållen beroende på konjunktur och valutakurser torde det även ligga i danskt intresse att se saken så objektivt som möjligt.

Vi vill vidare säkerställa legitimiteten i vårt skattesystem, och vi har samtidigt en del att klara av på hemmaplan.

Jag har fullt förtroende för att regeringen gör sitt yttersta för att hantera denna angelägna fråga och för att finansministern med säker hand lotsar oss igenom de kommande förhandlingarna på ett sätt som är gynnsamt för svenska och skånska kommuner och landsting.

Anf. 57 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Leif Jakobsson har självfallet alldeles rätt. Saker och ting borde ha varit annorlunda. Nu är de inte det, precis som Anette Åkesson och finansministern har påtalat. Det är tyvärr väldigt sent påtänkt att vi inte borde ha ingått detta avtal, och det är det som är det stora felet.

I avtalet, som träffades den 29 oktober 2003, finns en artikel, nr 6, med en bestämmelse som handlar om ordningen för skatteutjämningen som ska gälla mellan Sverige och Danmark. Skatteavtalet är i och för sig en uppföljning till 1996 års skatteavtal mellan de nordiska länderna, men det finns alltså en särbestämmelse här, och Öresundsintegrationen är ju oerhört viktig.

När detta kom upp i skatteutskottet, herr talman, väcktes en massa frågor och motioner. Mitt lilla parti, genom Christer Nylander, Ulf Nilsson och Tina Acketoft, yrkade avslag på detta avtal av den enkla anledningen att vi bedömde att det var väldigt oförmånligt för Sverige när det gäller hur man beräknar den skatteutjämning som ska tillfalla Sverige.

Det stora felet i sak är att landstingsskatten i Sverige och den amtskommunala skatten i Danmark inte omfattas i denna beräkning. Det är det sakliga problemet, och det är det svårt att få någon ändring på från dansk sida.

Vi i skatteutskottet, bland annat Peter Persson i Jönköping, Leif Jakobsson i Malmö och Anette Åkesson i Båstad, har diskuterat detta med det danska skatteutskottet. Precis som den svenska regeringen har svårt att nå fram till en förändring av detta nu i efterhand är det svårt att få en förändring i ett beräkningssystem som är så ofördelaktigt som det nu kom att bli.

Detta var dock, herr talman, inte någon direkt överraskning för oss. Vi hade gärna också fullföljt avslaget 2004, men dåvarande ordföranden i skatteutskottet, herr Arne Kjörnsberg i Borås, lärde mig en sak, nämligen att när det gäller internationella avtal ska man visa respekt för regeringen. Det yrkades alltså bara i formella hänseenden avslag på detta. Vi hade att acceptera att Sveriges regering hade ingått detta avtal. Men i sak håller jag helt med Leif Jakobsson om att det borde ha varit en annan ordning.

Jag hoppas nu att vi gemensamt, för Öresundsintegrationens del, så att den ska fungera väl både på den svenska och på den danska sidan när det gäller de kostnader som uppträder i till exempel Malmö och Köpenhamn, kan nå en överenskommelse och ökad förståelse. Det ligger i båda ländernas intresse att artikel 6 i detta avtal omarbetas. Det är det som är det grundläggande.

Jag tror att vi från skatteutskottet har framfört budskapet till våra vänner i det danska skatteutskottet så att de förstår problematiken, och jag hoppas att den här debatten, som ju inte är ny, kommer att få ett slut genom att vi kan komma till en ny överenskommelse med Danmark på denna punkt.

Anf. 58 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det som har redovisats här i talarstolen ger en bred bild av den svårighet som vi har när det gäller detta. Avtalet omförhandlades en gång i tiden med Danmark efter mycket hårda påtryckningar från den danska sidan. Då var grundproblematiken att inkomstskatten efter skattereformen inte längre var så mycket högre än den i Danmark och att det därför var förmånligt att skatta i Sverige när vi hade gränsgångaravtalet. I Danmark finansierar man socialförsäkringssystemet med inkomstskatter medan vi i Sverige använder socialavgifter, och i och med gränsgångaravtalet betalade man bara skatt i Sverige och fick sociala förmåner i Danmark utan att betala någon skatt till dem. Den ordningen var naturligtvis helt ohållbar, och därför var det väldigt starka påtryckningar från Danmarks sida. Den socialdemokratiska regeringen ägnade många år åt att förhandla om detta från mitten av 1990-talet fram till att man slöt det här avtalet i början av 2000-talet. Det är bakgrunden.

Vi kan naturligtvis inte lösa det här genom att helt omkullkasta ordningen för svensk skatteutjämning, utan den har vi och har vi haft under lång tid, och den bygger på att det är en utjämning över hela riket. Det tror jag i grund och botten är bra, därför att kärnan i den generella välfärdspolitikerna är att man oavsett var man bor ska kunna få en bra skola,

en bra barnomsorg och en bra sjukvård. Det tror jag att vi i grund och botten är överens om.

Den fråga vi då har att ställa oss är: Fungerar det här avtalet för Sverige, och tillämpas det på ett sådant sätt att det ger en rimlig utjämning mellan länderna? För att utgångspunkten ska vara korrekt ska man notera att det är ett netto till Sverige på 809 miljoner mellan Sverige och Danmark. Sverige får alltså 936 miljoner och skickar 127 miljoner till Danmark. Nettot av det är alltså nästan 1 miljard plus för Sverige. De pengarna tillfaller inte fullt ut de berörda kommunerna, eftersom vi har en skatteutjämning i Sverige som är relativt långtgående och de här pengarna fördelas enligt de normer vi har. Grundproblemet är alltså att vi har ett avtal med Danmark och ett skatteutjämningsystem i Sverige.

Sedan kan man fråga sig: Är det meningsfullt att föra samtal med Danmark i de här frågorna? Jag skulle säga att svaret har flera olika komponenter. Till att börja med måste vi invänta att man har gjort den här grundliga genomgången av avtalet ihop med danskarna. Det går inte att inleda en förhandling utan att vi vet hur avtalet fungerar och ser ut. Tidigare har bilden varit att problemen uppstått på grund av Sveriges tillämpning av avtalet och att man inte har varit fullt så aktiv från Skatteverkets sida som man kanske borde ha varit i de här frågorna.

Men jag delar nog Leif Jakobssons och Gunnar Andréns uppfattning att det även på den danska sidan finns en insikt om att det här inte är oproblematiskt. Man måste komma ihåg att den insikten inte heller är okomplicerad, därför att det här avtalet som vi nu har med Danmark överensstämmer väl med internationella normer. Alltså måste det, om avtalet ska ändras, byggas på att den danska regeringen är beredd att frångå de normer som finns utifrån en insikt om att det är viktigt med Öresundsregionens integration.

I det perspektivet vill jag särskilt välkomna det som Gunnar Andréns framhåller om att ju mer förståelse för de här frågorna från Danmarks sida som vi kan skapa gemensamt, desto bättre. Därför är det naturligtvis väldigt bra när skatteutskottet i Sveriges riksdag och skatteutskottet i den danska riksdagen talar om dessa frågor. Sedan får vi föra den här dialogen vidare med danskarna när utredningen så småningom blir klar.

Anf. 59 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Jag minns rubrikerna i danska tidningar efter att riksdagen för över ett år sedan hade tagit beslutet att uppdra åt finansministern att ta upp en omförhandling. Det stod ungefär: Tänk att svenskarna kunde vänta så länge. De flesta kommentarer handlade om att det ju inte kunde gå i längden att man, alltså danskarna, skulle tjäna så mycket pengar på ett avtal. Men hittills har de ju inte behövt oroa sig för konsekvenserna av det här beslutet som är taget i riksdagen.

Jag vill ge en kommentar om det här med utjämningen. Vad jag menar är att i dag går hela klumpsumman in i utjämningen och hamnar inte hos de kommuner som har gränspendlare. De framstår som kommuner med mycket lägre sysselsättningsgrad och betydligt fler socialbidragstagare och nolltaxerare. Jag tycker, och det har också Skatteutjämningskommittén sagt, att det rimliga är att pengarna först kommer till den kommun där pendlaren bor, och därefter går de in i skatteutjämningen. Då blir det en rättvisande bild. Det har lite grann med kommunernas

självkänsla att göra. Vilken sysselsättningsgrad har man, och vilka inkomster har man i kommunen? De redovisas ju inte i dag, och för en del kommuner är det här faktiskt stora andelar.

Jag tycker att det är ett bra läge att flytta fram positionerna. De senaste två tre åren har pendlingen över sundet gått ned. Vi fick nya rapporter nu igen, och det är inte en spikrak kurva uppåt. Det finns massor av förklaringar till det, men vi som bor där nere är fast beslutna att den där kurvan ska vändas riktigt ordentligt. Sverige och vår region har mycket att tjäna på att få en fungerande arbetsmarknadsregion med 4 miljoner människor, som det snart handlar om.

Att det i dag är knappt 30 000 som pendlar är nästan som om det fanns en Berlinmur av gränshinder. Jag ska inte säga att dagens gränshinder kan jämföras med hur det var vid gränsovergången vid Friedrichstraße en gång, men det är nästan samma numerär.

Det är klart att om det var fullt fungerande och det inte fanns några hinder för människor att söka jobb på andra sidan och ta vara på sina kompetenser, då skulle det vara flera hundra tusen som pendlade, och då skulle det här skatteavtalet bli fruktansvärt dyrt för Sverige eftersom kompensationen inte är lika. Det tar inte ut vartannat, eftersom vi skickar mycket mer pengar per hundralapp än vi får tillbaka, och det måste vi göra någonting åt.

När nu pendlingen har gått ned i några år kanske inte summorna är så stora, och då är det faktiskt läge att ta i det. Då kan man göra en fair deal. Det finns annat att lägga i potten. Danskarna har synpunkter på hur många svenskar som går på högskolorna där. Kanske kan man lägga in sådant – lite tips inför de förhandlingar som vi har begärt att Anders Borg ska sätta i gång.

Men vi har andra fajter med Danmark. Ibland är det på fotbollsplanen. När beslutet kom i riksdagen och det var ungefär som att nu är det klart att det ska bli en fotbollsmatch var Anders Borgs första kommentar att nej, danskarna kommer att vinna. Det var det första som hände efter att riksdagen beslutade om skatteavtalet. Och i dag när jag frågar hur uppvärmningen och träningen går får jag svaret att det där kommer Danmark att krossa och det där kommer inte Danmark att gå på.

Det är klart att det inte är helt omöjligt att det vi säger här och i svensk debatt kommer till dansk kännedom utan olika former av spionorganisation. Med den attityd som Anders Borg har i det här är det inte speciellt troligt att det blir bra resultat av det hela. Anders Borgs uppgift är faktiskt att stå för svenska intressen och säga att det rimliga är att där man bor, där är man även med och finansierar välfärden.

Anf. 60 ANETTE ÅKESSON (M):

Herr talman! Jag tycker att det var bra att finansministern tog upp bakgrunden till det nya avtalet, för det är inte alla som tänker på att det hänger ihop med de sociala avgifterna. Där hade Danmark tidigare ett liknande system som Sverige, och det var vi som ändrade oss.

Precis som Leif Jakobsson är inne på är frågan väldigt komplex och har många komponenter. En komponent som inte har nämnts och som jag tycker kan spela roll är satsningen på ESS som huvudsakligen kommer att finnas i Lund men med en del på den danska sidan. Vi har alltså

väldigt många framtida delar där pendlingen troligtvis kommer att öka, och frågan blir alltså inte mindre viktig.

Jag tycker också att man ska diskutera vilket mål vi har för omförhandlingen, vad vi kan ge och ta och vad det är som är viktigt för oss från svensk sida. Där behöver vi komma överens.

Anf. 61 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag tycker för min del inte att det är korrekt att beskriva att regeringen och finansministern har varit passiva efter skatteutskottets och andras försök att göra detta. Problemet är väldigt svårt att reda upp över huvud taget. Inget ont om herr Ringholm i övrigt, men när herr Ringholm lade fram detta var det inte bra att vi ratificerade detta avtal.

Jag tror för min del, och Leif Jakobsson är inne på någonting sådant också, att Öresundsintegrationen efter 2004 eller 2005 då detta avtal trädde i kraft har förändrats väldigt mycket. Anette Åkesson är inne på ESS som nu delvis ligger i Danmark. Det är ett svenskt projekt, men det ligger delvis i Danmark med datadelen och så vidare. Det är alltså många nya komponenter som gör att det kan finnas nya vägar och öppningar i denna fråga, herr talman.

Jag tror att det allra viktigaste är att man måste inse att skatteavtal i grunden och i längden måste vara gynnsamma för båda parter. Så här sade Christer Nylander en gång i tiden i en fråga till Bosse Ringholm: ”Skattefrågan har länge överskuggat många av de andra barriärerna mellan Sverige och Danmark. Nu kan de släppas fram i ljuset. — — — Det nya skatteavtalet riskerar emellertid att skapa nya konfliktsituationer.”

Tyvärr fick herr Nylander rätt, men jag hoppas för min del att vi gemensamt, och jag tror i grund och botten inte att det finns någon stor skillnad partierna emellan i riksdagen, ska försöka minska de här konflikterna och att det nya svensk-danska samarbetet kan gå över Öresundsbron på alla sätt, för det är gynnsamt för båda parter att ha en välfungerande integration.

Anf. 62 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Grunden för den här diskussionen är naturligtvis den väldigt positiva integration vi ser över Öresund, där vi ser hur danskar kommer till Sverige och arbetar och utbildar sig och hur svenskar åker till Danmark och studerar och arbetar. Det blir en alltmer integrerad region som fungerar allt bättre.

Vi har ett skatteutjämningsavtal som vi vet ligger väl i linje med internationell rätt. Det är alltså inte så att avtalet på något avgörande sätt avviker från den ordning som gäller i de här sammanhangen, och det är det som alltid måste vara utgångspunkten när vi diskuterar skatterelationen mellan olika länder: att det ska överensstämma med internationell rätt och rättskonventioner.

Vi ska så småningom, när vi har fått utredningen från Skatteverket, återkomma till samtal med Danmark där man tittar på hur avtalet slår gentemot Sverige och Danmark. Vi måste naturligtvis också överväga hur det slår mot Sverige i hur vi tillämpar avtalet och ytterst hur det ligger i vår skatteutjämning.

Jag har dock inte noterat att Socialdemokraterna har något förslag om att förändra skatteutjämnningen på något sätt som skulle förändra eller bryta ut just den här inkomstströmmen, vilket jag även tror vore en besvärlig och lite märklig sår lösning.

Med utgångspunkt i att vi kan skapa en förståelse hos danskarna för att det här är en del av integrationen i Öresundsregionen ska vi föra de här samtalen med förhoppningar om att kunna förbättra förutsättningarna för ytterligare Öresundsregionsintegration.

Anf. 63 LEIF JAKOBSSON (S):

Herr talman! Den där strömmen åt båda håll ska inte bara gå över Öresundsbron, Gunnar Andrén. Den ska också gå över HH-leden och genom metrotunneln mellan Malmö och Köpenhamn till att börja med.

När det gäller utjämningsfrågan tror jag faktiskt att finansministern får gå hem och läsa på lite. Det jag säger är att det rimliga hade varit att de skatteintäkter som trots allt kommer genom avtalet borde landa först i den kommun där den som pendlar bor och sedan gå in i skatteutjämnningssystemet. Det var vad en enig skatteutjämningskommitté också sade, och det kräver att löne- och skatteuppgifter på individnivå utväxlas mellan Sverige och Danmark, vilket inte är något konstigt på något vis.

Anders Borg gömmer sig bakom internationell rätt, men det jag sade i mitt första inlägg var att de nordiska ländernas välfärd och finansieringen av välfärden ser så annorlunda ut i och med att vi har beskattningsrätt på kommunerna och att det är kommunerna och landstingen som står för det allra mesta för de allra flesta skattebetalare – den stora insatsen för att solidariskt bidra till välfärden. Det är därför det här problemet uppstår. Det uppstår inte mellan Tyskland och Holland och andra länder som har en mer centralt finansierad välfärd, men det uppstår när välfärden är finansierad kommunalt, så som vi slåss gemensamt för att den även fortsättningsvis ska kunna vara.

Jag vet att vad som försiggår i Öresundsregionen inte tar upp så mycket intresse i regeringen. Men någon gång måste ni faktiskt inse att hela Sverige kan bli vinnare på att sluta negligera Öresundsregionen. Det här handlar om fyra miljoner människor. Det finns en tillväxtpotential på uppemot 20 procent om man kan få de här två regionerna att fungera sömlöst. Det är enorma pengar. Det är enorma tillväxtpotentialer som vi har om vi kan riva gränshindren, och det här är ett av dem.

Anf. 64 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag tycker att den här debatten väl har belyst att integrationen i Öresundsregionen är central och viktig och en bra del av den svenska ekonomiska utvecklingen. Det är gynnsamt för både Malmö och Köpenhamn, gynnsamt för både Sverige och Danmark.

Det är och förblir så att de avtal vi har med Danmark överensstämmer med internationell rätt och med internationell vedertagen praxis för den här typen av avtal. Nu ska vi göra en utvärdering, och utifrån den ska vi sedan fortsätta samtal med våra danska kolleger.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 65 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Hans Hoff har frågat mig om arbetet med ett rättssäkert system för personer som lever med skyddad identitet. Han har även frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att stoppa Skatteverkets omprövning av skyddad identitet till dess att ett rättssäkert system finns på plats.

Skyddad identitet innebär att personen i fråga får en sekretessmarkering i folkbokföringsregistret. Denna åtgärd regleras i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen. Åtgärden innebär inte något bindande avgörande av sekretessfrågan. Enligt Skatteverkets praxis omprövas frågan om sekretessmarkering ska vara kvar, vanligen vart eller vartannat år. Denna omprövning är inte författningsreglerad.

Arbetet med att förstärka skyddet för personer som är utsatta för hot eller förföljelse är högt prioriterat för regeringen. Möjligheten till skyddade personuppgifter är i det sammanhanget en viktig fråga. Justitiedepartementet har gett en utredare i uppdrag att lämna förslag i fråga om skyddade personuppgifter i syfte att höja skyddsnivån och rättssäkerheten för personer som riskerar att utsättas för brott. Uppdraget kommer att redovisas inom kort. Därefter kommer ärendet att beredas inom Regeringskansliet.

Anf. 66 HANS HOFF (S):

Herr talman! Tiotusentals kvinnor och deras barn får utstå hot, våld och trakasserier. I genomsnitt mördas en kvinna i månaden, oftast av en närstående man. Över 28 000 fall av våld mot kvinnor anmäls årligen. Detta är bara toppen av ett isberg. Den verkliga siffran känner vi inte till. Detta är situationen för kvinnor i dagens Sverige.

Många tvingas leva med skyddad identitet för att komma undan sina förföljare. Över 11 000 kvinnor, många med barn, lever i dag med sådant skydd.

Skyddad identitet innebär att personuppgifterna spärras och lämnas ut av skattemyndigheterna endast efter särskild prövning. Det är ändå inte ovanligt att spärrade personuppgifter lämnas ut till den som jagar dessa kvinnor, vilket kan få ödesdigra följder. Enligt Socialstyrelsen beror detta på att flera myndigheter har bristande rutiner och dålig kunskap om hur skyddade personuppgifter ska hanteras.

Behovet av skyddad identitet omprövas vanligen efter två år. Beslutet om det ska vara kvar eller inte fattas i dag av en enskild handläggare på Skatteverket. Det är i dag inte möjligt för kvinnan att överklaga detta tjänstemannabeslut. Om den skyddade identiteten tas bort kan det leda till stor otrygghet för den berörda kvinnan.

Herr talman! Den borgerliga majoriteten här i riksdagen har nu två år i rad avslagit mina motioner om behovet av bättre skydd för förföljda kvinnor. Motivet för avslagen har varit att regeringen håller på med beredning av Folkbokföringsutredningens förslag i ärendet. Utredningens förslag, som kom redan 2009, visade tydligt att myndigheterna är osäkra på och okunniga om hur de ska hantera frågor om skyddad identitet.

*Svar på
interpellationer*

Därför föreslog utredningen ändrade regler för hur detta ska förbättras och också bli rättssäkert.

Utredningen föreslog också att beslut om borttagande av skyddad identitet ska kunna överklagas, vilket inte går i dag. Det är den enskilda tjänstemannens beslut som gäller. Men när regeringen i mars, efter fyra års beredande och funderande, äntligen kom med sitt förslag saknades dessa åtgärder helt och hållet. Ändå betyder Anders Borg i ett frågesvar till mig alldeles nyligen att skyddet av hotade och förföljda personer är högt prioriterat av regeringen. Jaha! På vilket vis då, kan man fråga sig.

I stället för att presentera konkreta förslag från Folkbokföringsutredningen och Stalkningsutredningen ska frågan, enligt Anders Borgs svar här i dag, utredas på nytt. Efter flera års utredande kan regeringen inte samla sig till ett förslag som skulle öka skyddet för förföljda kvinnor och deras barn. De får fortsätta att leva i otrygghet medan regeringen fortsätter att utreda – det har man hållit på med i fyra år – bereda och fundera på hur frågan om skyddad identitet ska hanteras. Detta är enligt min mening, herr talman, minst sagt upprörande.

Så länge ett nytt och rättssäkert regelverk inte finns på plats anser jag att inga beslut ska fattas om att skyddet ska tas bort från de kvinnor som har sådant i dag. Detta är inte en partipolitisk eller ideologisk fråga. Det handlar om oerhört utsatta människor. I värsta fall kan det faktiskt handla om liv och död.

Jag har två konkreta frågor till Anders Borg: När kommer regeringen att lämna ett förslag till riksdagen om ett rättssäkert system till skydd för förföljda kvinnor och deras barn? Kommer regeringen att stoppa Skatteverkets omprövningar av skyddade identiteter tills ett rättssäkert system finns på plats?

Anf. 67 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Hans Hoff för en väldigt viktig interpellation. Frågorna som Hans Hoff lyfter fram är allvarliga. Det är allvarligt att regeringen har dröjt så länge.

På Skatteverkets hemsida kan man se att det i oktober 2012 var 12 433 personer som levde med skyddad identitet. Vi har också sett att personer inte har kunnat få skyddad identitet, och vi har fått reda på att man har tagit bort den skyddade identiteten från personer som har haft den, vilket har uppfattats som och faktiskt har lett till ganska allvarliga följder. De frågor som Hans Hoff ställer är alltså väldigt relevanta.

Min fråga till Anders Borg är: Varför har det dröjt så länge för regeringen att göra någonting i den här frågan, och varför är den inte prioriterad?

Bakgrunden till min fråga är att jag kommer att ha en interpellationsdebatt med Anders Borg om en liten stund om behovet av en aktiv jämställdhetspolitik. I det svaret påstår Anders Borg att man har en jämställdhetsintegrerad politik. Men om man tittar på den här frågan kan man konstatera att så inte är fallet.

Anf. 68 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt oss konstatera att interpellationen rör en viktig frågeställning. Ingen regering har gjort så breda och kraftfulla insatser som den nuvarande för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Vi har alltså gjort

en mycket kraftig utbyggnad av polisen. Vi har i dag fler poliser som jobbar med att bekämpa brott än någonsin tidigare. Vi har skärpt straffen kraftigt, framför allt när det gäller våld i nära relationer. Vi har också genomfört breda satsningar för att stötta verksamheter som inriktar sig på att hjälpa kvinnor som utsätts för våld av män.

Det har varit ett brett arbete vad det gäller att förstärka polisresurserna, att förlänga straffen och att brett göra insatser mot mäns våld mot kvinnor. Om detta råder ingen som helst tvekan, och siffrorna pekar entydigt på att resurserna på det här området har skalats upp på ett helt annat sätt än vad som gällde under den socialdemokratiska regeringen.

Sedan gäller det hur vi ska förhålla oss till Skatteverkets rutiner. Då är ordningen sådan sedan Axel Oxenstierna och framåt att det här landet styrs via lag och förordning som tillämpas av oberoende ämbetsverk. Det är inte så att ett enskilt statsråd utan att komma i konflikt med grundlagen kan gå in och styra rutinerna för hantering av ärenden hos ett enskilt ämbetsverk.

Det man kan redovisa här är att Skatteverket har centraliserat de här besluten till handläggare, därför att man ska försöka säkra att de sker på ett rättssäkert sätt och utifrån den höga ambition regering och riksdag gemensamt har, att vi ska ge ett skydd till kvinnor som är utsatta för mäns våld och som lever i en otrygghet efter dåligt fungerande relationer och utifrån de maktstrukturer som råder i vårt samhälle.

Nu är det inte så att regeringen har varit passiv, utan justitieministern har lämnat ett uppdrag till Håkan Friman som ska utreda den här frågan och återkomma. Nu förhåller det sig så att han kommer att återkomma med sina förslag den 28 juni, och när de har inkommit får man naturligtvis remittera dem. Då får vi se vilka slutsatser som ska dras utifrån remissinstansernas synpunkter.

Anf. 69 HANS HOFF (S):

Herr talman! Anders Borg är väldigt nöjd med hur situationen ser ut i dag och hur regeringen har agerat. Han är också mycket nöjd med att man efter fyra års utredande nu har tillsatt en ny utredningsperson som ska komma med något förslag framöver. Det är ju ändå bra att någonting sker i det hela.

Ett enskilt statsråd kan inte gå in och säga åt Skatteverket att stoppa de här besluten tills det finns en rättssäker ordning på plats. Men ett kollektivt regeringsbeslut kan mycket väl åstadkomma detta.

Enligt regeringens hemsida prioriterar Sverige genom Europarådet arbetet med att främja respekten för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer. En rättsstat kännetecknas av att rättssystemet är säkert. Det innebär bland annat att beslut som rör en själv ska kunna överklagas. Detta är mycket viktigt, och det fungerar i Sverige utom när det gäller just tryggheten för förföljda kvinnor genom skyddad identitet. Då finns inte möjligheten att få sin sak överprövad.

En statlig utredning har konstaterat att hanteringen av spärrmarkering av personuppgifter inte är tillfredsställande och att kunskaperna hos de olika myndigheterna är bristfälliga. Vi kan läsa i tidningar om de ofta mycket tragiska konsekvenser som kan bli följden när förföljda kvinnors identitet röjs. Ändå agerar regeringen inte för att stärka skyddet och för-

bättra den situation som enligt utredningar och även myndigheterna själva inte fungerar på ett bra sätt.

I maj 2011 undertecknade Sverige Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet. Konventionen innehåller bland annat bestämmelser om förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder för offren. I en kommentar sade justitieminister Beatrice Ask bland annat följande: ”Att förebygga och bekämpa våld mot kvinnor och våld i nära relationer är viktiga och prioriterade frågor för regeringen. Jag välkomnar konventionen som kommer att kunna fylla en viktig funktion såsom gemensam värdegrund för Europarådets medlemsstater.”

Herr talman! Sverige har förbundit sig att bekämpa våld mot kvinnor. Det är hög tid att regeringen fullgör våra åtaganden och stärker skyddet för förföljda kvinnor i handling. Det räcker inte bara med fina ord och att säga att man ska återkomma med nya utredningar längre fram. Man har faktiskt hållit på i fyra år med detta. Det är alldeles uppenbart att det inte är rättssäkert så som det sker i dag.

Jag tycker inte att jag fick bra svar på mina frågor, annat än att detta skulle utredas och att det var bra. Jag upprepar därför mina frågor. När kommer regeringen att lämna ett förslag till riksdagen om ett rättssäkert system till skydd för förföljda kvinnor och deras barn? Kommer regeringen att stoppa Skatteverkets överprövning av skyddade identiteter tills ett rättssäkert system är på plats?

Anders Borg behöver inte svara som statsråd här och nu utan kan ta med sig frågorna till regeringen. Den kan överväga om det inte vore klokt att se till att Skatteverket avvaktar med att fatta beslut tills det finns ett system som är rättssäkert och som ger kvinnan möjlighet att vid avslag och borttagande av den skyddade identiteten vända sig till ännu en instans som kan pröva detta. I dag är det bara tjänstemannens beslut som utgör ett avgörande. Det finns inte möjlighet att vända sig vidare. Det är en stor brist i den svenska rättsstaten, herr talman.

Anf. 70 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det är hedervärt av Anders Borg att informera oss riksdagsledamöter om hur arbetet i Regeringskansliet går till och hur regeringsformen och riksdagsordningen ser ut. Men jag tror att vi har något så när koll på det där.

Det Hans Hoff försöker förklara är att om regeringen vill agera kan den göra det mycket snabbare. Jag kan påminna Anders Borg om ett av de snabbaste beslut som riksdagen har fattat och som regeringen drev på. Det var en mycket kraftig förändring av a-kassan, som jag tror gjordes på tre veckor. Förändringen av sjukförsäkringen var om möjligt ännu snabbare när det gällde att försöka rätta till stora misstag som gjorts. Man rättade inte till grundproblemen, men man rättade till vissa saker.

Den här regeringen har alltså agerat i frågor som den själv har tyckt varit viktiga att agera i. När det gäller den här frågan kan man fundera på vad det är som gör att den har dragits så i långbänk. Precis som Anders Borg och Hans Hoff har sagt finns ingen partiskiljelinje i de här frågorna. Min bild är att både moderater, socialdemokrater och hela riksdagen har ett starkt engagemang i att få stopp på mäns våld mot kvinnor. Men då gäller det att stärka kvinnornas rätt att leva under den skyddade identitet

som behövs tills den man som utsätter dem för hot och förföljelse hamnar bakom lås och bom.

Jag ställer mina frågor igen. Hur snabbt kommer det här att gå? Hur lång tid kommer det att ta – före valet 2014 eller efter? Någon uppfattning måste finansministern ha. Han sitter trots allt i regeringen.

Prot. 2012/13:130

27 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 71 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig vara tydlig med att regeringen inte är nöjd med den situation som råder i Sverige. Det finns ett våld mot kvinnor från män, ofta i nära relationer, som är en del av den könsmaktsordning som råder och som måste bekämpas med hjälp av lagar, polis och normering.

Arbetet mot mäns våld mot kvinnor har intensifierats och förstärkts under alliansregeringens regeringsperiod. Det handlar om att insatserna i pengar räknat har skalats upp påtagligt, inte minst för att stötta skyddsverksamheten. Det handlar om att vi på en lång rad områden har skärpt straffen så att de som begår den typen av övergrepp får ta konsekvenserna av sitt handlande. Det handlar om att vi har gjort insatser för att fler poliser ska finnas i rättsväsendet och för att polisens verksamhet på området ska fungera bättre och vara mer välorganiserad.

Håkan Frimans utredning kommer att redovisas inom kort, och då kommer förslagen att skickas ut på remiss. Sedan ska regeringen återkomma. Såvitt jag förstår kommer den redovisningen att ske den 28 juni, det vill säga i morgon.

Sedan var det frågan om Skatteverkets arbete. Den sekretessmarkering som finns nu är inte ett sekretessbeslut av den myndighetskaraktär som det annars är fråga om vid beslut, utan det är en sekretessmarkering. Det ska vara en markering till tjänstemännen att om någon begär ut uppgifter om personen ska begäran särskilt noggrant prövas mot bakgrund av den hotsituation som finns. Därmed är det inte heller enligt svensk rätt möjligt att överklaga en sådan sekretessmarkering. Det sammanhänger med gällande rättsordning.

I fråga om hur Skatteverket organiserar sitt arbete rör detta det inre arbetet i ett ämbetsverk. Jag vill ändå påpeka att den ordning vi har i Sverige enligt regeringsformen, riksdagsordningen och grundlagen är sådan att den ger ett utomordentligt starkt skydd för självständiga ämbetsverk att organisera sitt arbete. Det är till exempel den allra vanligaste formen – nu är jag inte helt säker på det, men jag tror att det är den vanligaste formen – av prövning som statsråd råkar ut för i konstitutionsutskottet. Har statsrådet respekterat de självständiga ämbetsverken eller har statsrådet ägnat sig åt ministerstyre? Ordningen är sådan att det är Skatteverket som lägger upp sina rutiner.

Låt oss nu titta på Håkan Frimans förslag, och låt oss sedan förhålla oss till vilka av dessa som ska bli lagstiftning. Sedan får vi återkomma till debatten.

Anf. 72 HANS HOFF (S):

Herr talman! Anders Borg avslutade med att säga att vi får återkomma till debatten. Det hoppas jag verkligen att vi inte behöver. Jag anser att detta inte är en partipolitisk fråga över huvud taget. Det är absolut ingen valfråga eller ideologisk fråga. Det här handlar om de 12 000 i huvudsak kvinnor som utsätts allra mest, oftast av män som jagar, miss-

handlar eller förnedrar dem, så till den milda grad att de behöver skyddas för att kunna leva säkert.

Det är ingen sinekur att leva på det sättet, utan det är oerhört begränsande för ens möjligheter att leva ett bra liv. Det är priset kvinnorna betalar för att slippa misshandlas, hotas och trakasseras. I vissa fall kan det handla om liv och död.

Jag tar med mig vad finansministern har sagt om att man kommer att agera. Jag hoppas verkligen att det inte bara är ord utan att ministern avser att ta till sig vad utredningen lägger fram och jobba för att det verkligen blir någon form av förändring i dagens system.

Bland annat Folkbokföringsutredningen har tittat på frågan, och där finns ett stort kapitel som går igenom exakt hur det fungerar. Den visar på den ena bristen efter den andra i dagens system. Jag tog för givet att regeringens förslag som lades fram i mars utifrån Folkbokföringsutredningens konkreta åtgärder skulle innebära förbättringar för förföljda kvinnor och deras barn. Men det gjorde det inte, utan i stället tillsattes en ny utredning.

Men jag ser det som positivt, och jag hoppas att regeringen agerar för dessa människor. Det är människor som är extremt utsatta, och de förtjänar faktiskt en bättre livssituation än vad de har i dag. Om samhället kan hjälpa till på något vis ska vi försöka göra det på ett så bra sätt som möjligt.

Anf. 73 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Arbetet i regeringen är inte så fördelat att jag är ansvarig för de rättsvårdande insatserna, och det är där i grund och botten som det tunga arbetet med att stoppa mäns våld mot kvinnor ligger. Men jag vet att regeringen har skalat upp sina breda insatser mot kvinnovåld, att vi har förstärkt straffsatserna och att vi arbetar bland annat utifrån Påföljdsutredningen för att ytterligare förstärka straffen för att stoppa och motverka mäns våld mot kvinnor.

Vi vet att hela rättskedjan – från polis till åklagare och domstolar – har fått resurser och utrymme för att jobba med dessa frågor. Nu får vi nya förslag från Håkan Friman inom kort, och de ska gå ut på remiss. Då ska frågan återigen prövas vad vi kan göra för att även utifrån sekretessmarkering och personuppgifter kunna skydda kvinnor som utsätts för mäns våld.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.31 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka fyra minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.36.

Anf. 74 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Eva-Lena Jansson har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder för att budgetpropositionen för 2014 ska innehålla en djupgående jämställdhetsanalys och på vilket sätt jag avser att säkerställa att inte budgetpropositionen medverkar till större ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.

Regeringens huvudsakliga strategi för att nå jämställdhetsmålen är jämställdhetsintegrering. Arbetet med jämställdhetsintegrering är prioriterat av regeringen, och det pågår ett systematiskt och planmässigt arbete med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet där varje statsråd är ansvarig för jämställdhetsintegrering inom sitt politikområde. SCB följer, på regeringens uppdrag, årligen upp hur väl regeringen lever upp till sin egen strategi och sina egna åtaganden avseende jämställdhetsintegrering. I budgetpropositionen för 2013 var 42 procent av tabeller och diagram könsuppdelade och analyserade efter kön, och i finansplanen och dess bilagor var hela 81 procent av tabeller och diagram könsuppdelade. Regeringen har tagit del av kvinnolobbyns granskning, och de konstruktiva förslagen på förbättringsområden är värdefulla i vårt arbete med kommande budgetpropositioner.

Målet för den ekonomiska jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut. Ett eget arbete utgör grunden för ekonomisk självständighet. Men många kvinnor arbetar i sektorer där lönerna är lägre. Fler kvinnor än män arbetar deltid. Fler kvinnor än män är timanställda. Regeringen har sedan den tillträdde fört en politik för att sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och göra det mer lönsamt att gå från deltid till heltid. Det är min ambition att fortsätta med denna politik som ger allt fler kvinnor och män möjlighet till egen, självständig försörjning.

Anf. 75 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Anders Borg för svaret.

Sveriges Kvinnolobby har nyligen presenterat en rapport där man har gjort en jämställdhetsgranskning av regeringens budgetproposition. I rapporten finns ett avsnitt med följande korta slutsatser:

- ”Budgetpropositionen saknar ett genomgående jämställdhetsperspektiv. Den ger inga svar på frågan om statsbudgeten leder till ett jämställt samhälle.
- Regeringen arbetar inte systematiskt och konsekvent utifrån principen om jämställdhetsintegrering.
- Den jämställdhetsanalys som regeringen trots allt gör håller sig på en alltför övergripande nivå. Av det skälet går det inte att utläsa hur reformarbetet påverkar olika grupper av kvinnor och män. Det är särskilt bekymmersamt mot bakgrund av den ekonomiska krisen, och de konsekvenser den får för den enskilda.”

*Svar på
interpellationer*

Därför har jag ställt två frågor till finansminister Borg:

1. Avser finansministern att vidta några åtgärder för att budgetpropositionen för 2014 ska komma att innehålla en djupgående jämställdhetsanalys?
2. På vilket sätt avser finansministern att säkerställa att inte budgetpropositionen för 2014 medverkar till större ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män?

På de här frågorna har jag inte fått något riktigt konkret svar från finansministern, och det är oklart varför. Vi har ju sett att de ekonomiska skillnaderna ökar. Det kommer att debatteras senare här i kammaren. Vi har också sett att de som har tjänat mest på regeringens politik är rika män. De stora förlorarna är kvinnor med låg inkomst.

Vad tänker då regeringen göra? Man citerar målet för den ekonomiska jämställdhetspolitiken som antogs av Sveriges riksdag efter en utredning av Gertrud Åström, som numera också är ordförande för Sveriges Kvinnolobby. Man kan tycka att det är en mycket relevant kritik som Sveriges Kvinnolobby kommer med.

I sitt svar säger regeringen att man har tagit del av kvinnolobbyns granskning och att de konstruktiva förslagen på förbättringsområden är värdefulla i arbetet med kommande budgetpropositioner. Min fråga är: Kommer man att vidta några åtgärder utifrån de punkter som jag läste upp? Det framgår inte av svaret.

Vi har också rätt nyligen kunnat ta del av att i Regeringskansliet tjänar kvinnor 88 procent av mäns löner. Vi kan se att detta med regeringens politik med jämställdhetsreglering inte fungerar som man kan tänka sig.

Jag har några frågor till Anders Borg. Avser Anders Borg att avskaffa vårdnadsbidraget, som har en stor del i att kvinnor i dag inte befinner sig på arbetsmarknaden? Avser Anders Borg att se till att kvinnor och män får rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid? Avser Anders Borg att stärka personers rätt till heltidsanställning på arbetsmarknaden? Har han för avsikt att höja taket i sjukförsäkringen? Hur ser Anders Borg på en jämställd föräldraförsäkring, och är Anders Borg nöjd med riksdagens beslut om att införa lönekartläggning?

Anf. 76 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Det här är en viktig fråga, och det är en bra interpellation så till vida. Det här är något man måste följa noga och se till att Sverige fortsätter vara ett av de länder i världen som är mest jämställda.

Liksom finansministern tycker jag att de förslag som kvinnolobbyn kom med i flera avseenden är konstruktiva och något man absolut ska överväga att ta till sig.

Precis som finansministern är inne på är den kanske viktigaste jämställdhetsfrågan, där Sverige faktiskt sticker ut internationellt, att se till att så många kvinnor som möjligt faktiskt får chansen att delta på arbetsmarknaden och klara sin egen försörjning.

Om vi jämför med länder i vår omvärld som är rimliga att jämföra med, till exempel Tyskland eller Österrike, ser vi att många av dessa länder har ett relativt sett lågt deltagande från kvinnors sida på arbets-

marknaden. I Österrike för man en officiell aktiv hemmafrupolitik. Det är också detta som är anledningen till att Österrike har en väldigt låg arbetslöshet. Österrike har en arbetslöshet på 4,9 procent, vilket är lägst i Europa. Det är till stora delar tack vare – eller på grund av, ska man väl säga – att man för en aktiv hemmafrupolitik. I stället för att som kvinna vara arbetslös och söka jobb uppmuntras man att vara hemma. Det tycker jag är problematiskt. Sverige ska inte välja den vägen.

Trots att jag som sagt tycker att det är en bra interpellation måste jag ändå lite bolla frågan tillbaka till Eva-Lena Jansson. Jag tycker att det är problematiskt att Socialdemokraterna nu börjar jämföra oss med Österrike och lyfta fram Österrike som ett positivt exempel. Man talar om att Sverige ska ha lika låg arbetslöshet som Österrike.

Samtidigt minns vi hur det var under Göran Perssons tid vid makten. Man förtidspensionerade hundratusentals människor. På så sätt sopade man problemen under mattan och gjorde siffrorna lite mer tilltalande.

Detta var den politik ni förde under 1990-talet och början av 2000-talet. Nu hyllar ni Österrike för deras hemmafrupolitik – eller inte explicit för deras hemmafrupolitik utan för deras låga arbetslöshet, som är en effekt av den – och talar om mål för sysselsättning och arbetslöshet utan att presentera konkreta förslag på hur ni ska nå dem. Läger man ihop detta kan man börja ana ugglor i mossen. Man börjar nästan misstänka att ni ska återgå till den politik ni förde tidigare, som de facto var en hemmafrupolitik.

I Österrike säger man officiellt att man vill att kvinnor ska vara hemma och ta hand om barnen. Den praktiska konsekvensen blir precis likadan i Sverige om man förtidspensionerar en massa kvinnor som faktiskt kan arbeta, vilket var det ni gjorde.

Även om det är en bra interpellation och det är viktigt att de här frågorna tas upp tycker jag att Eva-Lena Jansson borde utveckla sina svar med anledning av hennes eget partis ställningstagande i den här typen av frågor.

Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Den fråga man ska ställa sig som politiker är: Vilka är de grundläggande värderingar som ska styra vårt samhälle?

Den mest självklara och naturliga utgångspunkten är att alla människor har ett lika värde och att alla människor ska ha möjlighet till frihet att forma sitt liv utifrån sina värderingar och sina föreställningar. De hinder som finns för det – det kan vara lagar och regler som ger människor och grupper olika förutsättningar – bör förändras. Män och kvinnor, oberoende av etnicitet, sexuell läggning, varifrån i landet de kommer eller från vilken social bakgrund de kommer, ska ha förutsättningar för att i största möjliga utsträckning själva forma sitt liv. Det är den mest självklara liberala utgångspunkten för vårt samhällsbygge.

Därför är naturligtvis jämställdhetsarbetet centralt. Det ska inte vara så att kvinnor begränsas av könsroller eller att kvinnors frihet och möjlighet att utvecklas begränsas av strukturer, lagar, regler, normer eller värderingar som gör att deras förutsättningar och tillgång till ekonomiska resurser, arbete, välfärd, frihet och utveckling är sämre.

Det är därför regeringen för en väldigt aktiv jämställdhetspolitik. Vi har genom centrala åtgärder som jobbskatteavdrag, sänkt restaurang-

moms, RUT- och ROT-avdrag och förändringar av välfärdssystemet förbättrat förutsättningarna för kvinnor att vara på arbetsmarknaden. Det är den mest avgörande jämställdhetsfrågan: att män och kvinnor i lika utsträckning ska ha förutsättningar att arbeta och därmed ha den frihet och självständighet som en egen inkomst ger.

Låt mig redovisa att vi trots en mycket svår ekonomisk utveckling, där jämställdheten i många regioner och länder har backat, har gjort framsteg i Sverige. Kvinnors sysselsättning har sedan 2006 ökat med något över 110 000 personer. Andelen som har gått över till heltid har ökat från 49 till 52 procent. Vi fortsätter en utveckling där mäns andel av föräldraförsäkringen ökar och kvinnors andel långsamt minskar.

Det har visat sig, även om det är en längre och bredare tendens, att hemarbetet i dag fördelas jämnare mellan män och kvinnor än vad som tidigare varit fallet. Män har ökat sitt hemarbete under småbarnsåren med 40 minuter under den senaste tioårsperioden. Fortsätter den utvecklingen kommer vi att nå ett väsentligt jämställdare samhälle.

Till detta kommer att kvinnors löner som andel av männens under perioden 2006–2012 har ökat från 84 till 86 procent. När det gäller sysselsättning, heltid, föräldraförsäkring, hemarbete och löneandel har vi alltså gjort framsteg.

Det är naturligtvis inte slumpmässigt. Det sammanhänger med att när vi öppnar vår arbetsmarknad och när vi ger starkare drivkrafter att gå in på arbetsmarknaden och att gå från kortare arbetstid till längre eller till och med heltid gynnar det i stor utsträckning kvinnor.

Alla utvärderingar som görs av jobbskatteavdraget, till exempel, visar att eftersom vi gör de största sänkningarna av marginaleffekterna när det gäller de lägre inkomsterna har det störst effekt på kvinnors arbetskraftsdeltagande. Detta visar utredning efter utredning.

Till det kommer att en ökad tillgänglighet och en ökad valfrihet inom vård och omsorg och hela välfärdssektorn naturligtvis innebär bättre förutsättningar för kvinnor. Trots att vi har gjort framsteg bär kvinnor ofta större ansvar för hemarbetet i dag än vad män gör. Därmed är en ökad valfrihet och ökade möjligheter att anpassa till den enskildes förutsättningar också viktiga jämställdhetsreformer.

Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Man kan säga mycket om Anders Borg, men svara på frågor är han inte bra på. Jag ställde ett antal frågor. Han lät konsekvent bli att svara på frågorna.

Om man sänker ersättningen till de sjuka och arbetslösa uppstår en större skillnad mellan dem som jobbar och dem som inte har ett jobb eller, rättare sagt, som har ersättning för att de är sjuka eller arbetslösa. Det är en helt korrekt uppfattning. Frågan är om det gör de sjuka friskare. Frågan är om de arbetslösa lättare får jobb för att de får lägre ersättning. Jag tror inte på det sambandet. Men det kanske Anders Borg gör.

Sedan kan jag ställa frågor till Fredrik Schulte som gav sig in i debatten och påtalade att det i Österrike är många kvinnor som är hemmafruar. Då är min fråga till Fredrik Schulte: Om man inte vill ha den politiken – den vill inte jag heller ha – varför har man ställt sig bakom vårdnadsbidrag i Sveriges riksdag? Varför tycker Fredrik Schulte att det är så bra?

Vad är det för slutsatser Anders Borg drar, och vad är det för aktiva åtgärder som Anders Borg tänker vidta med anledning av Sveriges Kvinnolobbys ganska kraftiga kritik mot regeringen? Ni kan inte det här med jämställdhet.

Du försöker citera den politik som Göran Persson införde – det handlar om samma makt att forma samhället och sitt eget liv – när man införde målen för jämställdhetspolitiken. Det är bra att Anders Borg kan säga samma saker. Men man förvägrar kvinnor rätten till heltid. Man förvägrar kvinnor rätten till barnomsorg på obekvämlig arbetstid. Man säkerställer att kvinnor blir utförsäkrade. 70 000 har blivit utförsäkrade under Anders Borgs tid som finansminister, och vi vet att en stor del av dem är kvinnor. En hel del av dem har ingen inkomst. Många av dem lever på försörjningsstöd i dag.

Är Anders Borg nöjd med det? Det ekonomiska målet är ju att man ska ha ett ekonomiskt jämställt liv livet ut, en ekonomisk försörjning livet ut. Då kan jag tala om för Anders Borg att sänkt skatt inte är pensionsgrundande. Låga ersättningar i sjukförsäkringen och i arbetslöshetsförsäkringen är pensionsgrundande. Men det blir mindre till pension om man sänker ersättningen för de sjuka och arbetslösa.

Möjligheten till ökade löner minskar. Det totala lönerreformutrymmet minskar med regeringens skattesänkning. Det får naturligtvis effekter när det gäller hur mycket kvinnor kan ta ut i de kvinnodominerade sektorerna. Jag har inte sett hittills att Anders Borg har föreslagit att man i den gemensamma sektorn ska ha högre lön, men det kanske kommer.

Jag har några fler frågor. Är Anders Borg nöjd med att vi nu i riksdagen har fått en majoritet för att man ska genomföra lönekartläggningar igen i företag? Hur ser Anders Borg på en jämställd föräldraförsäkring? Är Anders Borg för att vi i Sveriges riksdag ska införa en jämställd föräldraförsäkring?

Man kan läsa utredningar. Anders Borg är ganska förtjust i utredningar. Då kan han konstatera, om han läser SCB:s statistik, att den viktigaste åtgärden för att få ett mer jämställt samhälle är att göra föräldraförsäkringen mer jämställd.

Om Anders Borg läser den SCB-statistik som han hänvisar till kan han titta på "Lämpligt heltidsarbete saknas/söker heltid". Den gruppen är 200 000 kvinnor. Bekymrar det Anders Borg över huvud taget?

Om Anders Borg ids, orkar, kan och vill får han gärna svara på mina frågor.

Anf. 79 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Eva-Lena Jansson frågade mig hur jag kunde vara en anhängare av vårdnadsbidraget. Jag ska vara ärlig och säga att jag nog inte är en av de riksdagsledamöter i den borgerliga alliansen som är en jättestor anhängare av vårdnadsbidraget. Men vi har en koalitionsregering. Vi ska samarbeta i fyra partier. Det innebär att man måste ge och att man måste ta. Man måste acceptera det.

Jag vet att ni i Socialdemokraterna låtsas som att ni inte behöver samarbeta om olyckan skulle vara framme och de rödgröna skulle bli det större blocket. Ni låtsas som att det är som i gamla tider när Socialdemokraterna hade 45 procent och man inte behövde ta hänsyn till Miljöpartiet

och Vänsterpartiet. Skillnaden mellan oss och er är just att vi är ärliga med detta och konstaterar att man måste göra eftergifter.

Frågan är vilka av Miljöpartiets och Vänsterpartiets galenskaper ni kommer att behöva köpa. Det ska bli intressant att se.

Vårtnadsbidraget ger någon tusenlapp till kvinnor. Att förtidspensionera kvinnor, som ni sysslade med under 90-talet och i början av 2000-talet, skapar ett permanent utanförskap. Ni förde en inofficiell hemmafrupolitik, där ni såg till att hundratusentals kvinnor fastnade i utanförskap. Nu anklagar ni oss för att vi försöker få de kvinnorna att ta sig tillbaka till arbetsmarknaden, och så hyllar ni Österrike och är farligt lika Göran Persson i er argumentation. Ni försöker framhålla att ni vill minska arbetslösheten. Ni förklarar inte riktigt hur. Det låter farligt likt hur Göran Persson löste det, det vill säga med förtidspensioner.

Det är den nya – den dolda 50-talspolitiken – hemmafrupolitiken, där Socialdemokraterna försätter människor i utanförskap.

Anf. 80 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Att jämställdheten förbättras i Sverige genom att sysselsättningen ökar med 100 000 och att andelen med heltid ökar hänger naturligtvis ihop med arbetslinjen.

Då kan man kanske argumentera genom att säga: Jämställdheten i Sverige har alltid ökat, så det har ingenting med arbetslinjen att göra. Men det väcker faktiskt en del frågor. Jag redovisade här att andelen som arbetar heltid har ökat från 49 till 52 procent tack vare att vi har förstärkt drivkraften att arbeta. Vi kan jämföra det med den socialdemokratiska perioden. Då gick andelen som arbetar heltid från 51 till 49 procent. Andelen som arbetade heltid minskade alltså från 51 till 49 procent. Därefter, under vår period, har jämställdheten ökat från 49 till 52 procent.

Det är samma sak när vi tittar på mäns och kvinnors löneandelar. När Socialdemokraterna regerade gick kvinnors löner som andel av männens från 84 procent till 84 procent. En förändring från 84 procent till 84 procent är ingen förändring. Det är att kvinnors andel av männens står still. Under vår period har den ökat från 84 till 86 procent.

Det här är viktiga förändringar som ligger i linje med den politik som har förts. Jag ska försöka tydliggöra varför.

Om man har en politik för att sortera ut människor, för att underminera sysselsättningen och för att bygga upp ett stort utanförskap, som ju var kärnan i den socialdemokratiska politiken, försvagas människors förankring på arbetsmarknaden. Då fastnar inte minst många kvinnor i låglöneyrken med svag förankring på arbetsmarknaden och dålig inkomstutveckling.

Under vår period vid regeringsmakten har arbetslinjen kommit främst. Det har haft betydande effekter. Vi har gjort det mer lönsamt att arbeta. Marginaleffekten för en kvinna som vill gå in på arbetsmarknaden och arbeta halvtid har gått ned dramatiskt och ligger nu på snäppet under 20 procent. Marginaleffekten när det gäller att gå från halvtid till heltid har dramatiskt sänkts och ligger i dag väl i linje med OECD-genomsnittet, från att ha tillhört de högsta beskattningar man utsatt låginkomsttagare för.

Om vi tror att ekonomiska drivkrafter spelar någon roll – vi har alkoholskatter, tobaksskatter och bensinskatter – spelar de naturligtvis också

roll på arbetsmarknaden. Har man väldigt hög beskattning på låga inkomster, väldigt låg avkastning på arbete och bidragssystem som ger avtrappningar skapar man fattigdomsfällor, inaktivitetsfällor och arbetslöshetsfällor för kvinnor. Det har vi öppnat, och därmed ser vi effekterna.

Arbetslinjen har förstärkts. Det har också blivit – det är minst lika centralt – lättare att anpassa vardagen till arbetslivet för kvinnor, inte minst därför att vi har en större valfrihet och en större tillgänglighet inom vård och omsorg.

Vi har alltså, till skillnad från de flesta andra länder, fler anställda i välfärdssektorerna i dag. Man ska komma ihåg att det är utifrån att Sverige har högst andel bland OECD-länderna av sysselsättning inom välfärdssektorn och den offentligfinansierade omsorgssektorn. Trots det har vi under krisåren haft en ökning av sysselsättningen inom den kommunalt finansierade välfärden, medan man i andra länder har skurit ned.

Det har inneburit att kvinnor i dag har lättare att anpassa vardagen till arbetslivet. När man förstärker arbetslinjen och gör det lättare för kvinnor att anpassa sin vardag till att arbeta ökar jämställdheten. Därför är det i dag 115 000 fler kvinnor som jobbar. Därför är det i dag fler kvinnor som arbetar heltid. Och därför har löneskillnaderna mellan män och kvinnor minskat. Det är naturligtvis en positiv utveckling.

Anf. 81 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Det är synd att finansministern är så styrd av det han har skrivit före interpellationsdebatten att han inte riktigt kan ta till sig att den som interpellerar honom faktiskt ställer frågor. Jag upprepar frågorna, så kanske finansministern kan anteckna dem, för nu ser jag att han har penna framme i alla fall.

Vårdnadsbidrag, är det en bra jämställdhetspolitik? Tycker finansministern att kvinnor ska ha rätt till barnomsorg på obekvämt arbetstid? Tycker finansministern att man ska ha rätt till heltidsanställningar? Är det bra med höjt tak i sjukförsäkringen? Är det bra om vi får en jämställd föräldraförsäkring? Är finansministern intresserad av en jämställd föräldraförsäkring? Ja eller nej! Tycker finansministern att det är bra att riksdagens majoritet nu har bestämt sig för att införa lönekartläggning igen? Jag tänker framför allt på Regeringskansliet, där vi nu ser att det finns löneskillnader mellan kvinnor och män. Att 200 000 kvinnor i åldern 20–64 år är deltidsarbetande, är finansministern nöjd med det? Han pratar ju om arbetslinjen.

Vi har en finansminister som på största allvar påstår att man bedriver en jämställdhetspolitik, och ändå ser vi hur de ekonomiska skillnaderna ökar – och ökar starkast mellan kvinnor med låg inkomst och män som är rika.

Då kan man diskutera sjukförsäkringen, när kvinnor blir utförsäkrade. Fredrik Schulte påstår att de är hemmafruar. Jag antar att Försäkringskassan hade goda grunder för att de skulle bli sjukskrivna. Hade de inte det kan man naturligtvis ta en diskussion med Försäkringskassan, men du ska inte ta diskussionen med mig. För mig är det viktigt att när människor är sjuka ska de också ha en trygg ersättning. De ska inte gå på försörjningsstöd, som finansministern tycker är viktigt.

Svara nu, finansministern, på mina frågor om jämställdhetspolitiken!

Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Regeringens jämställdhetspolitik är stark och aktiv. Sverige är ett av världens mest jämställda länder. Det ger svenska kvinnor och svenska män bättre förutsättningar än medborgarna i nästan alla andra länder att förverkliga sina livsdrömmar. Att hitta sin väg genom livet, oavsett kön, social bakgrund och etnicitet, är vad som kännetecknar Sverige, ett samhälle som präglas av jämställdhet och tolerans.

Då är det naturligtvis glädjande att regeringens politik fortsätter att driva på utvecklingen, att vi har kunnat få en ökad jämställdhet genom att över 100 000 fler kvinnor är sysselsatta i dag än 2006, att fler kvinnor arbetar heltid än tidigare, trots att vi under de socialdemokratiska åren såg hur andelen heltidsarbetande minskade. I dag har vi alltså större andel av kvinnors löner om man jämför med mäns, trots att detta stod still under de socialdemokratiska åren.

Det är så tydligt att detta sammanhänger med regeringens arbetslinje. Det är den som ger resultat. Det är reformerna och välfärdspolitiken som gör att kvinnor i större utsträckning har tillgång till välfärdsresurser, kan vara på arbetsmarknaden och kan forma de olika servicebehov som vi har i välfärden och annat till att man också ska delta på arbetsmarknaden. Ett jämställt samhälle präglas av att människor kan arbeta och leva på lika villkor i Sverige. Det är naturligtvis en framgång att regeringens arbetslinje har bidragit till detta.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2012/13:478 om växande ekonomiska klyftor

Anf. 83 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Pia Nilsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att minska inkomstklyftorna och för att upprätthålla Sveriges position som ett jämlikt föredöme i OECD.

När OECD för några veckor sedan rangordnade 34 länder utifrån en mängd olika dimensioner av livskvalitet och välbefinnande, Better Life Index, hamnade Australien och Sverige i topp. Uppräkningen av likartade mätningar skulle kunna fortsätta utan att den övergripande bilden skulle förändras: Sverige är ett av världens bästa länder att leva i. Det är ett faktum som sällan återspeglas i samhällsdebatten.

Den OECD-rapport som Pia Nilsson refererar till beskriver bland annat hur hushållens disponibla inkomster har utvecklats i OECD-området under krisåren 2007–2010. För Sverige redovisas en mycket positiv utveckling. Den genomsnittliga inkomsten har ökat reellt med nästan 3 procent årligen. Endast Slovakien och Polen har haft en starkare utveckling. I flertalet OECD-länder har i stället de genomsnittliga disponibla inkomsterna minskat under krisåren. I 21 av 33 OECD-länder har dessutom inkomsterna minskat i botten av inkomstfördelningen, och i många länder är minskningen betydande. Det är i dessa länder den reella ekonomiska utsattheten har ökat under krisåren – inte i Sverige.

Offentliga välfärdstjänster som barnomsorg, utbildning, hälso- och sjukvård samt äldreomsorg är en viktig del av fördelningspolitiken.

Dessa subventionerade tjänster är centrala för att utjämna livschanser och levnadsvillkor. Inget land lägger mer resurser än Sverige på välfärds-tjänster. När värdet av dessa tjänster beaktas ser man att Sverige har den lägsta spridningen av inkomster i OECD-området.

Den vanligaste orsaken till en svag ekonomi är avsaknaden av arbete. Därför har regeringens fördelningspolitiska arbete sedan tillträdet 2006 inriktats mot att stärka drivkrafterna för arbete. Sedan 2006 har utanförskapet minskat med 200 000 helårspersoner. Därtill har riktade insatser genomförts för att stärka de ekonomiska marginalerna för utsatta hushåll med svag ekonomi. Därigenom läggs grunden för ett samhälle som håller ihop.

Svar på
interpellationer

Anf. 84 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Tack, finansministern, för svaret!

En färsk rapport visar att Sverige är det land där inkomstklyftorna ökar snabbast av alla 34 OECD-länder. Även en undersökning från Statistiska centralbyrån, SCB, visar på samma resultat: Klyftorna i Sverige ökar.

Andelen hushåll som tjänar mindre än hälften så mycket som medel-svensson har ökat från knappt 4 procent till drygt 9 procent, det vill säga den relativa fattigdomen har mer än fördubblats. Växande skillnader tycks vara en global trend, men i inget annat OECD-land har ökningen varit så dramatisk som i Sverige. Från att ha varit landet med de minsta klyftorna har vi halkat ned till 14:e plats och är nu sämst i Norden. Även länder som Slovenien, Tjeckien och Österrike har passerat oss.

Sverige är ett fantastiskt land att leva i. Men det jämlika skyltfönstret mot omvärlden, som har varit vårt stolta flaggskepp under så lång tid, börjar nu krackelera. Om detta vill inte Anders Borg tala – men det vill jag.

Det råder spretiga uppfattningar inom Alliansen om rapportens trovärdighet och om problemet med inkomstklyftor ens existerar. Vad finansministern tycker är delvis höljt i dunkel, av svaret att döma.

Om inte OECD kan övertyga går det lika bra att läsa regeringens egen fördelningspolitiska redogörelse från april i år. Där står, herr talman, bland annat följande:

”Den relativt sett snabbare inkomstillväxten i toppen av inkomstfördelningen och den långsammare tillväxten i fördelningens nedre del har lett till ökade inkomstskillnader. – – – Från 2009 har inkomstskillnaderna återigen ökat något eftersom inkomsterna har ökat mest i fördelningens övre del.”

Regeringens analys överensstämmer med både OECD:s och SCB:s. Det ska sägas en gång för alla, herr talman, att inkomstskillnader inte är något nytt påfund. De fanns även när vi regerade.

Mellan 1994 och 2006 steg börskurserna rejält. Kapitalinkomsterna ökade kraftigt, och det bidrog till ökade inkomstskillnader. Men de klyftor som vi har sett sedan Anders Borg blev finansminister är av ett helt annat slag. Även om många har fått det bättre ser vi nu att den tredjedel som tjänar sämst halkar efter alltmer och att vissa grupper till och med har fått det sämre – de sjuka, arbetslösa och förtidspensionerade. Är Anders Borg verkligen nöjd med att de som har det sämst i samhället är de som ska tappa mest?

I takt med de beslutade jobbskatteavdragen levde regeringen i tron att fler skulle få jobb och att inkomstskillnaderna skulle minska. Facit blev i stället en rekordhög arbetslöshet. Regeringens misslyckade jobbpolitik har otvetydigt förstärkt inkomstklyftorna de senaste åren.

Med klädsam självkritik konstaterar också Anders Borg att det är just avsaknaden av arbete som är den främsta orsaken. Så är det.

Dessutom tvingas allt fler leva på socialbidrag under allt längre tid, eftersom finansministern har försämrat både a-kassan och sjukersättning- en. Det är just detta som OECD pekar på som grundläggande orsak. Välfärdssystemet står för en allt mindre andel av de fattigare hushållens inkomster, och lönerna har inte klarat av att kompensera detta.

Statsministern lovade att klyftorna skulle minska. Men så blev det inte. Det är kanske inte så konstigt eftersom vissa borgerliga företrädare gillar inkomstklyftor men tycker att de är alltför små, medan andra häv- dar att det inte finns några klyftor. Och om de mot förmodan skulle fin- nas är de skapade av någon annan.

Finns det inkomstklyftor i Sverige, Anders Borg, och är de i så fall ett problem eller inte?

Anf. 85 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Jag hade en mycket typisk midsommarhelg. Jag träffade släkten, och jag träffade för första gången på ett år mitt kusinbarn som är just ett år. Det var andra gången som jag träffade Wilhelm, som han heter. Han hade vuxit till nästan det dubbla. Detta var såklart någonting som släkten hade en lång och utförlig diskussion om. När man hade dis- kuterat det började man diskutera huruvida min 18-åriga syssling hade vuxit eller inte. Det var en lång debatt. Själv hävdade han att han inte hade vuxit. Till slut sade hans mamma som är läkare att han nog kommer att växa en centimeter till.

Det är ungefär så som Socialdemokraterna bedriver denna debatt om klassklyftorna, precis som diskussionen på midsommarafton i min släkt om huruvida min syssling har vuxit eller inte.

Socialdemokraterna vill så gärna att klassklyftorna ska ha vuxit. Det blir då så fruktansvärt mycket lättare för dem att i sin retorik peka på att den borgerliga regeringen har ökat klassklyftorna. Men det finns så otro- ligt svaga belägg för detta. Precis som finansministern redogjorde för har Gini-koefficienten legat still under den tid som vi har haft makten. Då har Socialdemokraterna tagit till det nya greppet att klyftorna ökar as we speak, i detta nu, mest i hela Europa och att de kommer att öka. Men det finns inga belägg för att det har skett några substantiella ökning- ar av klassklyftorna under den tid som vi har suttit vid makten.

Samtidigt kan man konstatera att klassklyftorna under den tid som Socialdemokraterna satt vid makten, från 1994 till 2006, ökade rekordar- tat, mest i hela Europa under samma tid.

Sedan står Pia Nilsson här och försöker vända och vrida på orden och få det att framstå som att denna stora ökning är någonting som Alliansen är skyldig till. Men detta är ingenting annat än att kasta sten i glashus.

Det är ganska intressant att Socialdemokraterna står här och kritiserar Alliansens skattesänkningar till vanligt folk. Samtidigt kan vi läsa att det socialdemokratiska ungdomsförbundet, SSU, i en rapport har föreslagit att man ska ta bort värnskatten och kraftigt höja brytpunkten i den stat-

liga inkomstskatten men höja skatten för deltidsarbetande kvinnor. Detta är alltså ett förslag som har lagts fram av en ledande företrädare i det socialdemokratiska partiet. Men Pia Nilsson riktar kritik mot oss för att vi vill sänka skatten för låg- och medelinkomsttagare. Hyckleriet är fullständigt.

Just SSU-exemplet visar att det finns mycket lite trovärdighet i den socialdemokratiska kritiken mot att den borgerliga regeringen har fört en politik som har ökat klassklyftorna.

Summa summarum är det mycket tydligt att klassklyftorna ökade mest i Europa under den tid som Socialdemokraterna satt vid makten. Men det finns inga belägg över huvud taget för att klassklyftorna skulle ha ökat under den tid som Alliansen har styrt.

Vi ser, som sagt, en trend att låg- och medelinkomsttagare har fått se kraftiga löneökningar. Men att det skulle leda till att Sverige är på väg att slitas isär är helt enkelt en bild som inte stämmer överens med verkligheten. Håll därför ordning och reda på siffrorna, och var lite mer ärlig i debatten när du tar fram den statistik som du presenterar här, Pia Nilsson.

Anf. 86 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Jag vet inte om Fredrik Schulte är medveten om det, men när vi lägger fram budgetar gör vi det här i Sveriges riksdag och inte på några debattsidor. Och det görs inte av några enskilda medlemmar. Det är viktigt att hålla reda på.

När det gäller Sveriges ekonomi kan man gå tillbaka till 1994 när Socialdemokraterna gjorde ett rekordval. Arbetslösheten var mycket hög, statskulden skenade, och vi lånade till var fjärde skattekrona. Tillsammans med Centerpartiet sanerade Socialdemokraterna ekonomin. När vi förlorade valet 2006 överlämnade vi välskötta statsfinanser med ett betydande budgetöverskott, vilket Anders Borg kanske kommer ihåg. Detta betydande budgetöverskott hade man kunna använda på olika sätt och till att minska de ekonomiska skillnader som hade uppstått bland annat till följd av de sanerade statsfinanserna. Det kan man tycka är viktigt.

Säger man som Fredrik Schulte att det inte är några substantiella skillnader, tror jag att han biter sig allvarligt i foten. Om man ser dessa skillnader mellan människor i Sverige i dag och säger att detta bara är något litet, tror jag inte att man ser hela Sverige eller att man befinner sig på en mycket liten plats där man inte ser alla människor. Om man rör sig mellan olika stadsdelar och olika städer runt om i Sverige kan man se hur en del personer faktiskt har fått det mycket sämre. Ser man det och vill göra någonting åt det, då ställer man en interpellation med frågor till regeringen, precis som Pia Nilsson gör här: Är inte regeringen bekymrad?

I vanliga fall använder Anders Borg alla typer av jämförelser med andra länder utanför Europa och gärna i Europa för att visa hur bra han är och peka på att Sverige har blivit världens mest jämställda land, precis som han sade tidigare. Det stämmer, men det var under en socialdemokratiskt ledd regering. Men det kanske han glömde att meddela.

Men när OECD säger att de ekonomiska skillnaderna ökar i Sverige, och kraftigast i Europa, vill Anders Borg inte vara med längre. Då vill han inte hänvisa till dessa utredningar.

Frågan är: När är det viktigt att lyssna på denna typ av utredningar, och när är det viktigt att lyssna på forskare? Är det bara ibland när det

passar Anders Borg? Är Anders Borg beredd att göra någonting åt de ekonomiska skillnaderna? Om han vore beredd att göra det borde han inse att en del människor kommer att vara i behov av sjukpenning. Då skulle han kanske kunna tänka sig att förbättra sjukförsäkringen så att de slapp gå på försörjningsstöd när de är sjuka. Är Anders Borg inte intresserad av det, eller tycker han att det är bättre att skicka räkningen till kommunerna som sedan får ta denna kostnad? Kommunerna får ta kostnader för människor som är sjuka och arbetslösa, så att Anders Borg ska kunna ge sig själv och mig skattesänkningar. Det är en fördelningspolitik, Anders Borg. Men den fördelningspolitiken är jag inte riktigt nöjd med. Men jag är socialdemokrat till skillnad från dig som är moderat.

Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Jag vill tacka Pia Nilsson för denna viktiga interpellation. Det är bra att OECD:s rapportering utgör grunden för en diskussion om hur det svenska välfärdssamhället utvecklas.

Det är kanske viktigt att förstå att det mått som Pia Nilsson hänvisar till är det relativa fattigdomsmåttet – hur stor andel som har 50 procent av medianinkomsten. Detta är ett lite märkligt mått därför att det inte mäter hur fattigdomen har utvecklats utan hur den relativa fattigdomen har utvecklats. Jag har framför mig den tabell OECD har sammanställt, och jag vill bara nämna Pia Nilssons socialdemokratiska föregångsländer – de länder Pia Nilsson vill göra till mönster.

Den största minskningen av den relativa fattigdomen finns i Estland. Där har de fattigastes inkomster minskat med 4 procent. Den näst största minskningen av den relativa fattigdomen, 2 procent, har skett i Portugal. Där har inkomsterna för de fattigaste minskat. Den tredje största nedgången av den relativa fattigdomen har skett i Irland. Där har den lägsta decilens medianinkomst minskat med 5 procent. Den fjärde största minskningen av den relativa fattigdomen har skett på Island. Där har den lägsta decilens inkomster minskat med 7 procent.

Den fråga man måste ställa sig är alltså om det här är ett bra mått på den relativa fattigdomen. Är det Europas fyra kanske värst krisdrabbade ekonomier, där arbetslösheten har exploderat och där de lägsta inkomsterna har sjunkit, som Socialdemokraterna tycker är bra? Ja, då ligger det i linje med den gamla politiken att fattigdom ska fördras genom att den delas lika.

Tittar vi på andra och väsentligt bättre fattigdomsmått visar sig en helt annan utveckling. Tittar vi till exempel på andelen som har låg materiell standard, det vill säga andelen som inte har tillgång till sådant vi normalt ser som centralt i vardagen – det gäller färg-tv, att köpa nya kläder och äta kött några gånger i veckan, alltså ett brett index för hur levnadsstandarden är – ser vi att den har minskat i Sverige under vår regeringstid. Det gäller alla familjer, och det gäller särskilt barnfamiljerna. De har minskat från 3,2 till 1,2 procent.

Vad Pia Nilsson säger är alltså att fattigdomen har ökat i ett land där inkomsterna har stigit med 3 procent, där de som har de lägsta inkomsterna har fått en 1-procentig ökning av inkomsterna och där andelen med låg materiell standard har minskat rätt kraftigt – när det gäller barnfamiljer är det en nedgång från 3 procent till 1 procent. Sedan vill hon under-

stryka att man har gjort socialdemokratiska framsteg i Island, Irland, Estland och Portugal.

Det här visar att vad Pia Nilsson egentligen vill bara är att svartmåla Sverige. Det är inte jämställdheten hon är ute efter. I Sverige har de disponibla inkomsterna ökat, och sysselsättningen har förbättrats. Vi har inte sagt upp människor i välfärdsverksamheterna, utan vi har haft en bra utveckling därför att vi har haft starka offentliga finanser. Vi har kunnat sänka skatterna för att skydda vanliga människors ekonomi, och vi har kunnat fortsätta växa när andra länder krymper.

Sedan har vi gjort det i en besvärlig miljö; det här är den värsta internationella krisen sedan depressionen. Trots det har vi kunnat hålla i sammanhållning och jämställdhet i Sverige. Det tycker jag är väldigt bra. Att som Pia Nilsson göra Island, Irland, Estland och Portugal till idealet är för mig främmande. Det är länder där den sociala utsattheten har ökat. Det är där fattigdomen har ökat, inte i Sverige.

Anf. 88 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Visst är det så att man alltid kan diskutera de mått som används i statistik, Anders Borg, men det här är ändå ett mått som samtliga 34 OECD-länder står bakom, inklusive Sverige.

När man talar om relativ fattigdom kanske man i första hand tänker på barnfamiljer som svälter, och det gör vi inte i Sverige – absolut inte. Sverige är ett av världens bästa länder att leva i, absolut. Någoting håller dock på att hända; det kan inte ens finansministern blunda inför.

Vad tror finansministern att effekten blir om människor som redan har väldigt mycket pengar får ännu mer och skattesänkningarna betalas genom sänkta ersättningsnivåer för dem som är arbetslösa och dem som är sjuka? Blir det inga klyftor alls, stora klyftor eller mindre klyftor? Är inkomstklyftor någonting bra i Anders Borgs värld? Jag börjar nästan tro det; jag har inte fått något svar. Han tar inte ordet ”inkomstklyftor” i sin mun en enda gång i det svar han har levererat till mig.

Vi har hamnat på 14:e plats bland de 34. Vi var bäst 1995, och nu är vi sämst. Den relativa fattigdomen har ökat dramatiskt i Sverige. Den har ökat mest i Sverige av alla 34 länder. Det vill inte Anders Borg se, och de problem man inte ser kan man heller inte göra någonting åt. Det är 420 000 människor som går arbetslösa, och för många har socialbidraget blivit den enda livlinan. Det här är inte bara siffror, finansministern – det är riktiga människor av kött och blod.

Resurser till utbildning bidrar också till att minska inkomstklyftor, herr talman. Därför är det oroväckande när vi nu ser att skolan har blivit mindre utjämnande. Skolverket har gång på gång slagit larm om sambandet mellan föräldrarnas utbildningsnivå och elevernas resultat, men regeringen skär bort resurser.

Anders Borg påstår att inget annat land lägger mer resurser än Sverige på offentliga välfärdstjänster. Borde då inte fler ungdomar klara sina gymnasiestudier? I dag är det så många som var fjärde ung som inte gör det. Borde inte svenska elevers kunskapsnivåer stå sig mycket bättre i internationella jämförelser än i dag? I dag är det precis tvärtom – svenska elever tappar.

Den här ojämlikheten riskerar att förstärka inkomstklyftorna ytterligare och försvåra möjligheterna till nya livschanser för kommande gene-

rationer. Är finansministern nöjd med det? Anser Anders Borg att det är bra med inkomstklyftor?

Anf. 89 FREDRIK SCHULTE (M):

Herr talman! Vi har sett ett antal exempel på att Socialdemokraterna har försökt tricksa så mycket de kan med siffrorna för att bevisa det de så gärna vill bevisa: att klassklyftorna har ökat. Faktum kvarstår dock att det bästa mått man har på klassklyftor, det man kallar Gini-koefficienten, har varit i princip stillaliggande under den tid Alliansen har suttit vid makten. Samtidigt ökade den mest i Europa under den tid Socialdemokraterna styrde. Man kastar alltså sten i glashus.

Man talar också ständigt om begreppet ”relativ fattigdom”, som man menar ökar. Det handlar alltså om att vi har sett löneökningar för vanligt folk. Det har inneburit att differensen har ökat mellan vanligt folk som jobbar – det gäller metallarbetare, servitriser och förskolelärare, som har fått löneökningar – och dem som befinner sig längst bort från arbetsmarknaden. Det är det Pia Nilsson tycker är ett problem.

Vad Pia Nilsson egentligen säger är alltså att hon hellre vill att de fattiga blir fattigare och att vanligt folk – metallarbetaren, servitrisen, förskoleläraren – inte får högre löner. Då ser nämligen statistiken för den relativa fattigdomen mycket bättre ut. Jag tycker att det är en fullständigt bedrövlig inställning. Det belyser just att det enda man är intresserad av är att svartmåla Sverige.

Det finns inga förslag från den här regeringen, Eva-Lena Jansson, på att sänka några skatter för de mest välbetalda i samhället. Det enda förslag jag har sett presenteras i närtid för att sänka skatter för de riktigt rika står SSU, det socialdemokratiska ungdomsförbundet, för. Återigen kastar man alltså sten i glashus. Vi lägger i stället fram förslag på skattesänkningar för vanligt folk som arbetar.

Vi kan stå här och tjafsa hur mycket som helst, men den intressanta frågan är hur man löser problemen i framtiden. Vi vill fortsätta att göra det mer lönsamt att arbeta. Socialdemokraterna vill kraftigt höja skatterna för att kraftigt höja bidragen. Hur löser det problemen?

Anf. 90 EVA-LENA JANSSON (S):

Herr talman! Man ägnar sig åt nyspråk i kammaren. Finansministern kallar ökad fattigdom sammanhållning och säger att det har bedrivits en sammanhållningspolitik. Det är helt absurt.

Om finansministern i stället för att prata med sin kollega hade lyssnat på Pia Nilsson hade han kanske kunnat ta till sig det hon sade. Det är klart att vi diskuterar relativ fattigdom – ska vi diskutera absolut fattigdom kan vi säga att det finns väldigt få i Sverige som kan jämföras med de absolut fattigaste i hela världen. Det är dock ingen tröst för någon som bor i Sverige att människor i andra länder är mycket fattigare, för man jämför sig med sin granne, klasskamrat eller före detta arbetskollega.

När det gäller att man har stärkt vanliga människors ekonomi vill jag fråga om den sjukskrivna servitrisen, den sjukskrivna metallarbetaren och den sjukskrivna förskoleläraren är ovanliga människor. Hur betecknar finansministern dem?

Det vore intressant att få reda på om regeringen vill ta ansvar för någonting annat än att få stabila statsfinanser – ett överskott i budgeten,

som Socialdemokraterna hade – och om man vill ta ansvar för det man sedan har gjort med de statsfinanserna och ökat skillnaderna. Eller tänker man ägna sig åt, som Anders Borg nu har gjort här i snart fyra timmar, att beskriva det som att det är sossarnas fel, att allt är sossarnas fel? Det kanske till och med är OECD:s fel. Jag vet inte. Det kanske är EU:s fel. Finanskrisens fel är det ju! Men enligt Anders Borg är det absolut inte regeringens fel att de ekonomiska skillnaderna ökar i Sverige.

Är det någon som inte tar ansvar i detta rum i detta land är det den här regeringen.

Anf. 91 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag önskar att jag någon gång kunde träffa en glad socialdemokrat, för det är verkligen sällan jag gör det. Jag tycker att man särskilt ska glädjas åt att vi har en ekonomisk tillväxt i vårt land, i vår region av Europa och världen – bortsett från Kina och några andra länder – som har varit väldigt hög under senare år. Sysselsättningen är hög. Det finns saker att glädja sig över.

Finansministern nämnde, utan namns nämnande, Ernst Wigforss arvsskattemotion från 1928, med den berömda formuleringen att fattigdomen fördras lättare om den delas av alla. Det var inte världens bästa formulering, för den innehåller olika delar. Det är bättre att ha en stor kaka att dela på än att bara ha en väldigt liten. Därför är den debatt som vi har nu i väldigt starkt behov av att bli något mer preciserad. Finansministern var inne på vilka länder som skulle ha blivit bättre under den här tiden. Vi kan också gå till Grekland.

Det finns två olika mått. Det ena är inkomstspridning, som man mäter med Gini-koefficienten. Där har Sverige inte undergått någon större förändring de senaste åren. Det andra är den relativa fattigdomen, som är ett helt annat mått. Det kommer alltid att vara så att några är relativt fattiga, även om det är lätt att förstå att de fattigaste i Sverige, som säkert har det besvärligt, ändå har det bättre ställt än de fattigaste i många andra delar av världen. Jag har själv, herr talman, nyligen varit i Sydafrika och Moçambique och sett att den relativa fattigdomen där är en annan än den relativa fattigdomen i Sverige.

Man kan säga att vi skulle kunna uppnå en sak genom ett ännu högre skattetryck. Om skatterna var 100 procent skulle inkomstfördelningen vara absolut perfekt i detta land. Men med en tidigare socialdemokratisk finansminister, när marginalsatterna var 85–87 procent, hade vi ett pervert skattesystem. Jag tror inte heller att Socialdemokraterna vill att vi ska ha ett skattesystem av den dimensionen. Det är bra att vi har kommit bort ifrån detta. Det ska löna sig att arbeta i många avseenden.

Det var en bra skattereform som vi gjorde 1990 när vi tog bort många av de här sakerna. Allting har inte blivit perfekt – det medger jag också. Med den statistik som Pia Nilsson går in för här kan man nästan bevisa allting. Men på den mest väsentliga frågan, nämligen om vi har fått det bättre eller sämre i Sverige genom att den ekonomiska tillväxten har varit hög, är svaret: Ja, det är bättre att vi har en större kaka att dela på.

Då kan vi alltid diskutera den andra delen av frågeställningen: Är inkomstfördelningen perfekt? Jag tycker för min del att en av de viktigaste sakerna – jag vet att ni socialdemokrater angriper detta – är att det har blivit bättre och mer lönsamt att arbeta. Det är en av de stora vinsterna

som den här regeringen har sett till att uppnå. Jag tror att allt fler socialdemokrater i grund och botten kommer att inse att även de fattigaste i landet och pensionärerna – jag säger inte att alla pensionärer är fattiga – har stor nytta av att vi har en god tillväxt i vårt land.

Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Sammanhållning är en central del av vårt fina lands samhällsmodell. Människor har en känsla av att vi sitter i samma båt, att vi tillsammans tar ansvar, jobbar ihop och har begränsade sociala konflikter och att samhällsansvaret delas brett i samhället. Det är utgångspunkten för en väl fungerande svensk modell. Det är någonting vi ska bevara.

Pia Nilsson menar att det bästa måttet på fattigdom, kanske till och med det enda mått som Socialdemokraterna numera vill använda, är 50 procent av medianinkomsten. Låt oss då konstatera att det land där förbättringar enligt den socialdemokratiska tankeramen har skett är Estland. Där har de 10 procenten med lägst inkomst fått 4 procents sänkta disponibla inkomster under de här åren. Det är inte så konstigt. Det har varit en hård kris för Estland med stigande arbetslöshet, fallande tillväxt, hårda nedskärningar och skattechöjningar.

I Irland har de 10 procenten med lägst inkomst fått nästan 5 procents inkomstsänkning. Det beror på att en fastighetsbubbla sprack, arbetslösheten ökade, skatterna har höjts och människor har sagts upp.

I Island, en ekonomi som gick in i en bankkris av avgrundskaraktär, är det 7 procents lägre inkomster för de 10 procenten med lägsta inkomster.

Det här är de länder där den relativa fattigdomen har minskat enligt Pia Nilsson. Jag tror inte att irländare, estländare och islänningar delar den bedömningen. I Sverige har de disponibla inkomsterna ökat med 17 procent, 3 procent per år. Pia Nilsson vill övertyga Europa och säger: Titta inte på Sverige, här är det illa. Det är kris, katastrof, sammanbrott, välfärden rämnar, inkomsterna stiger. Däremot har vi några föredömen: Island, Estland, Irland – arbetslöshet, nedskärningar, skattechöjningar, samhällen som dras isär av krisen.

Man måste väl använda rimliga mått.

Låt oss titta på andelen med låg materiell standard. När vi tillträdde var det 2,1 procent i Sverige som levde på låg materiell standard. År 2008 var det 1,4, år 2010 var det 1,3, år 2011 enligt den senaste statistiken från Eurostat var det 1,2. Andelen barn med materiell fattigdom var när vi tillträdde 2,8 procent. Den hade minskat till 1,7 till 2008, och under krisen har den fortsatt att minska så att år 2011 var andelen barn som hade låg materiell standard 1,3 procent. Det är ett mått på minskad fattigdom.

Det här, säger Pia Nilsson, är naturligtvis självklart. I alla länder minskar andelen med låg materiell standard. Nej, så är det inte. I Tyskland har den stått still. Andelen med låg materiell standard har varit 5 procent under de här åren. I många andra länder har den ökat därför att det är vad kriser gör med samhällen. Det är därför stabilitet, trygghet och att värna Sverige är så centralt. Därför ska vi ha ordning och reda i Sverige.

Varför har vi kunnat värna Sverige, medan de ekonomiska skillnaderna ökade så mycket under Socialdemokraternas tid? Gini-koefficien-

ten, som de flesta anser är det bästa måttet, ökade med nästan 30 procent under de socialdemokratiska åren. Finanspolitiska rådet och IMF har utvärderat hur det har gått under krisen. Finanspolitiska rådet säger att det är förvånande att den inte har ökat under krisen. IMF säger att Sverige är det land som har klarat krisen bäst.

Här finns en skiljelinje. Socialdemokraternas grundläggande idé är att trycka ut människor från arbetsmarknaden. Det är att öppna bidragssystemen och trycka ut människor i utanförskap. Det är kärnan i den socialdemokratiska arbetsmarknadspolitiken. Kärnan i vår idé är att öppna dörrarna, att skapa förutsättningar för företag som vill anställa och att skapa drivkrafter för människor att jobba. Där går skiljelinjen. Det är därför vi klarar sammanhållningen. Det är därför Socialdemokraterna är så arga. Det är nu som Sverige sticker ut som det land som klarat sig.

Anf. 93 PIA NILSSON (S):

Herr talman! Det är inte varje dag man ser en upprörd finansminister, men nu är han upprörd, inte över de ökade inkomstklyftorna utan över ett väldigt trubbigt mått som OECD:s 34 länder använder. Det måttet går mot Sverige och mot Anders Borgs illusion om hur bra Sverige faktiskt är.

Rapporten visar de facto att andelen hushåll som tjänar mindre än 50 procent av vad medelssvensson tjänar har fördubblats. Kan vi vara överens, Anders Borg, om att det är en sanning? Om vi är överens om att det är en sanning, att verkligheten ser ut så här, kan vi också göra någonting åt det. Och i det här fallet är det Anders Borg som sitter på verktygslådan.

Kom inte och anklaga oss socialdemokrater för att trycka ut människor från arbetsmarknaden! Hur kan Anders Borg säga så, herr talman, när över 420 000 personer är arbetslösa i Sverige? 70 000 har varit arbetslösa i över tre år. 165 000 har fått socialbidrag i mer än 18 månader. De har blivit 25 procent fler sedan 2006, enligt Sveriges Kommuner och Landsting, det år då Anders Borg blev finansminister. Men nu är ministern upprörd över ett trubbigt mått. Ja, det är så man baxnar!

Fredrik Schulte! Läs innantill i regeringens egen analys, s. 12, om Gini-koefficienten. När du har läst den kanske vi kan föra en vettigare diskussion. Där står att Gini-koefficienten har ökat med 32 procent enligt regeringens egna beräkningar, punkt.

Herr talman! Det är oroväckande att se att Sverige tappar. Vi har ramlat ned från första till fjortonde plats. Klyftorna i Sverige ökar. Jag beklagar att Anders Borg, finansministern, inte vill se dem. Så länge man inte ser problemen kan man heller inte göra någonting åt dem. Jag beklagar verkligen detta.

Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Låt mig understryka för Pia Nilsson vad som gör mig upprörd.

Några av Europas finaste länder har nästan slagits sönder under den här krisen. Välfärdssamhället, samhällsekonomin och sammanhållningen i våra grannländer Estland, Lettland, Litauen, Island och Irland – länder som står nära Sverige – har körts i en krisköttkvarn. Det tycker jag är upprörande. Man tappade greppet om stabiliteten.

Något som är märkligt är att Pia Nilsson har hittat ett mått på fattigdom där det är Island, Irland och Lettland som är de nya socialdemokratiska idealen. De fattigastes inkomster har sjunkit med 7 procent på Island, 5 procent på Irland och 4 procent i Estland. Det är de socialdemokratiska idealen. Det är en så märklig logik att jag nästan tror att till och med Socialdemokraterna borde inse att detta är att svartmåla Sverige.

Hur ser det ut i Sverige? OECD gör sitt Better Life Index där man brett tittar igenom livsförutsättningarna. Sverige är det europeiska land som får högst ranking. Social Progress Institute, en amerikansk tankemedja som brett värderar levnadsförhållandena, sätter Sverige högst av alla länder. Unicef har värderat barnfattighedsriskerna och landat i att Sverige tillsammans med Island har de minsta riskerna för barnfattigdom. Och när OECD har gjort sitt grundliga jobb kring skillnader har man tittat på välfärdens Gini-koefficient – vi har de högsta välfärdsutgifterna av alla länder – och kommit fram till att Sverige har de minsta inkomstskillnaderna av alla industriländer. Det här är jag väldigt stolt över. Det är ett bra samhälle.

Det som bekymrar mig är att Socialdemokraterna vill låta en åldrande välfärdsstat ändra kurs. De vill vända ryggen till moderniseringen och återgå till att trycka ut människor från arbetsmarknaden, för det är en oundviklig konsekvens av att bygga ut bidragssystemen och höja skatterna för människor som arbetar att fler fastnar utanför arbetsmarknaden. Det är beklagligt, herr talman.

Överläggningen var härmed avslutad.

16 § Svar på interpellation 2012/13:470 om den svenska modellen

Anf. 95 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Vi ska övergå till ett annat spännande ämne, den svenska modellen.

Marie Granlund har med anledning av de pågående förhandlingarna om nya EU-direktiv på upphandlingsområdet frågat mig vad jag och regeringen gör för att säkra att artikel 15.2 i Europaparlamentets förslag blir kvar och att en hänvisning till ILO-konvention nr 94 finns med i direktivet.

Förhandlingarna om de nya EU-direktiven på upphandlingsområdet har pågått sedan januari 2012 och synes nu vara inne i sitt slutskede. Treparsamtalen mellan kommissionen, parlamentet och rådet inleddes i början av mars och ser ut att kunna avslutas under sommaren. I dagsläget förväntas ett antagande av de nya direktiven ske hösten 2013.

Som jag tidigare framhållit ser jag mycket positivt på den reform som nu sker av upphandlingsdirektiven. Det finns många viktiga delar i detta stora paket som kommer att leda till förbättringar för både upphandlande myndigheter och företag. Det är positivt att förslagen tydliggör utrymmet att ta miljöhänsyn och ställa sociala krav i syfte att främja hållbar tillväxt samt rimliga och rättvisa villkor. Förslagets målsättningar att förenkla upphandlingsförfarandet och skapa mer flexibilitet samt att underlätta tillträdet till marknaden för små och medelstora företag är förstas också mycket lovvärda. Jag bedömer även att förslagen har en stor tillväxtfräm-

jande potential och stöder därför att de nya direktiven antas så snart som möjligt.

Europaparlamentet har föreslagit att en allmän bestämmelse ska föras in i direktiven om att medlemsstaterna ska se till att leverantörer följer miljö-, social- och arbetsrättsliga bestämmelser (artikel 15.2 i direktivet om offentlig upphandling). Förslaget hänvisar till bestämmelser som gäller på platsen där arbetet utförs, tjänsterna tillhandahålls eller varorna produceras och som anges i internationella konventioner listade i en bilaga till direktiven (bilaga XI i direktivet om offentlig upphandling) samt i unionsrätt och nationell rätt liksom i kollektivavtal som ingåtts i enlighet med nationell rätt och praxis som respekterar unionsrätten. Den föreslagna bestämmelsen har varit en stor och viktig fråga i förhandlingarna med Europaparlamentet. Det fanns dock en del oklarheter med förslaget om dess praktiska tillämpning, till exempel när det gäller vilka åtgärder som medlemsstaterna ska vidta för att garantera efterlevnaden.

När det gäller frågan om vad jag och regeringen gjort i förhandlingarna vill jag betona att Sverige i denna del genomgående och vid upprepade tillfällen framhållit att rådet bör vara flexibelt gentemot Europaparlamentet, bland annat mot bakgrund av de tillkännagivanden som riksdagen har gjort i anknutna frågor. Det irländska ordförandeskapet presenterade i förhandlingarna ett kompromissförslag som klargjorde Europaparlamentets ursprungsförslag till artikel 15.2. Sverige stödde detta förslag, som dock mötte motstånd från flera andra medlemsstater. I de fortsatta förhandlingarna har regeringen mycket aktivt i rådet förespråkat en kompromiss som så långt möjligt tillmötesgår Europaparlamentet. Samtidigt är det ett faktum i förhandlingarna att en sådan kompromiss mellan rådet och Europaparlamentet måste kunna fungera EU-rättsligt, bland annat i förhållande till EUF-fördraget.

I fråga om artikel 15.2 har Marie Granlund också tagit upp vad jag och regeringen gör för att säkra att en hänvisning till ILO-konvention nr 94 finns med i direktivet. Som jag tidigare redogjort för – bland annat i mitt svar på Marie Granlunds riksdagsfråga i den här saken, inför riksdagens EU-nämnd och i finansutskottet – var frågan om ILO 94 aktuell under diskussionerna i rådet. Regeringen deltog aktivt i dessa tillsammans med några medlemsstater som är parter till konventionen. Det visade sig dock komplicerat att inom ramen för dessa förhandlingar få andra skrivningar om ILO 94 än sådana som skulle riskera att befästa de rättsliga svårigheterna mellan EU-rätten och ILO 94. Något omnämnande skedde sedan inte i rådets allmänna inriktning, som legat till grund för förhandlingarna från rådets sida. Jag vill också framhålla att inte heller Europaparlamentets förslag innehåller någon uttrycklig hänvisning till konventionen. Frågan om en hänvisning till ILO-konvention 94 har därför inte varit en fråga under trepartssamtalen. Diskussionerna har i stället handlat om parlamentets förslag till artikel 15.2 där Sverige alltså drivit linjen att rådet måste vara tillmötesgående mot Europaparlamentet i denna fråga.

Anf. 96 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka ministern för svaret.

Jag vet inte riktigt hur jag ska lägga upp det här, för jag måste säga att jag blev något brydd. Ministern läser upp ett svar som skickades för ett

par dagar sedan eller kanske i går, och där finns inte någonting med om den uppgörelse som har träffats. Jag trodde att det här var ett lysande tillfälle att få veta mer om den uppgörelse som har träffats, för kommissionen har ju skickat ett pressmeddelande om densamma. Det kanske vittnar lite grann om ointresset från regeringens sida.

Den svenska modellen säger man sig många gånger stå bakom, men när det verkligen gäller de viktigaste sakerna – kollektivavtal, arbetsmarknadens parter och hur de förhåller sig till varandra – står man inte upp för det.

Jag skulle vilja höra lite mer om den uppgörelse som har träffats. Stefan Attefall talade om en kompromiss i ett svar på en skriftlig fråga från mig, men det var för någon månad sedan. Då vill jag veta lite mer vad som har hänt. Är det så, enligt den uppgörelse som har träffats, att man kan ställa krav på svenska kollektivavtal vid offentlig upphandling?

Anf. 97 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är korrekt att det är en rörlig materia, och förhandlingar pågår dagligen i dessa frågor. I går fick vi en tjock lunta med ett förslag till en kompromiss från kommissionen, som i dag har förhandlats ytterligare. Allt tyder dock på att vi kan få en uppgörelse som innebär att man tillmötesgår Europaparlamentets förslag till artikel 15.2.

Min bedömning är därför att vi kommer att komma dithän att vi kan få in Europaparlamentets synpunkter i det slutliga förslaget. Inget är dock hundra procent klart innan man är helt färdig med förhandlingarna. Men den senaste rapporten i dag är att dessa frågor går i rätt riktning sett ur svensk synpunkt. Detta redovisade jag också i mitt interpellationsvar. Det har dock hänt ytterligare saker sedan det formulerades; det är helt korrekt.

Detta är något som vi i Sverige aktivt har medverkat till, både på tjänstemannanivå och på politisk nivå, för att vi så långt vi kan ska åstadkomma en överensstämmelse med Europaparlamentets synpunkter för att just förstärka dessa delar av de slutliga upphandlingsdirektiven.

Europaparlamentet ska rösta om detta i höst, troligtvis i september eller oktober. Därefter vet vi slutligen hur detta kommer att se ut från Europaparlamentet.

Denna fråga ska sedan också tillämpas i praktiken. Många av dessa frågor måste tolkas och tillämpas. Vi har ett bra utredningsunderlag i Sverige, bland annat från Upphandlingsutredningen, som handlar om hur vi ska rusta svenska myndigheter för att bättre stå för ett mer kvalificerat och mer samlat upphandlingsstöd. Det är också en viktig del i detta.

Vi vet också att slutliga tolkningar ofta blir föremål för olika rättsutslag när man ska tolka exakt vad det innebär i olika lägen. Vi kommer dock att komma längre dithän genom att det blir lättare och bättre möjligheter att ställa sociala krav i samband med upphandlingar med de EU-direktiv som nu ser ut att landa någorlunda riktigt och rimligt utifrån svensk horisont men också genom det övriga arbete vi utför på svensk botten.

Anf. 98 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag tackar för svaret, men av någon anledning känner jag mig ändå inte helt lugn. Jag skulle därför vilja att statsrådet redogör

för kommissionens förslag, för det är viktigt att vi får en analys av det i kammaren. Jag utesluter inte att man tar steg framåt, men jag vill gärna höra på vilket sätt man gör det.

Eftersom ILO 94 inte finns med i protokollet är min fråga: Kan man garantera via 15.2?

Nästa fråga är: När tänker regeringen ratificera ILO 94, vilket riksdagen uttalat att man ska göra? Jag tror att det var 2011.

Det är därför jag hela tiden känner sådan misstro. Statsrådet har inte förberett sig för att redogöra för kompromissförslaget fastän vi skulle diskutera denna viktiga fråga i dag, och nu står vi här. Vad är det som händer? Jag tycker att det är jätteviktigt att veta det.

Det handlar om arbetstagares rättigheter, att lika lön ska gälla oavsett nationalitet. Det handlar också om konkurrens mellan företag, att man inte ska tillåta illojal konkurrens och lönedumpning. Det är en jätteviktig fråga för det svenska näringslivet, för småföretagen och så vidare. Därför är frågan om vi kan ställa dessa krav helt avgörande.

Jag frågar igen: Är det statsrådets uppfattning att kommissionens kompromissförslag innebär att det går att ställa krav på sociala hänsyn vid offentlig upphandling?

Det står i interpellationssvaret att det inte går med ILO 94. Varför går det inte med ILO 94, är min andra fråga.

Fråga tre är: När tänker regeringen att vi ska ratificera ILO 94, vilket riksdagen uttalade och tillkännagav 2011?

Anf. 99 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! ILO 94 har varit med i diskussionerna om upphandlingsdirektiven. Sverige har varit aktivt för att få ett rättsligt utlåtande om vad det innebär om ILO 94 skulle lyftas in eller hänvisas till i upphandlingsdirektiven. Här har vi drivit på och fått en del rättsliga uttalanden från rådets rättstjänst, men de har inte varit så precisa att det har skapat klarhet fullt ut.

Det finns problem. ILO-konventionen har ratificerats av tio länder, och de gjorde det innan de blev EU-medlemmar. Många länder har inte ratificerat konventionen, och EU som institution har inte ratificerat den. Det finns en del oklarheter i hur man ska tolka ILO-konventionen i förhållande till EU-rätt och till de allmänna principerna, exempelvis när det gäller upphandling.

Under förhandlingarnas gång sökte Sverige efter en lösning för att få in detta på något sätt och hänvisa till detta. Det fanns idéer om att göra olika typer av hänvisningar till ILO 94. Men de skrivningar som kom fram från kommissionen hade snarare inneburit en begränsning av möjligheterna för Sverige att självständigt bedöma om och när ILO 94 skulle ratificeras.

Sverige var därför emot att man skulle göra sådana hänvisningar eftersom det hade inneburit ett steg tillbaka sett ur exempelvis Marie Granlunds synvinkel.

Det har inte heller varit föremål för parlamentets synpunkter. Där har man också insett att det inte är rätt forum och rätt väg att dra in ILO 94 i detta sammanhang.

Däremot har man velat ha förstärkta skrivningar för just artikel 15.2. Här har Sverige aktivt arbetat för att tillmötesgå Europaparlamentets synpunkter i konflikt med ett antal andra länder inom EU som har varit rädda för denna typ av skrivningar. Det har till exempel varit länder som misstänkt att de ska få sämre förutsättningar konkurrensmässigt och därför inte vill att det ska finnas några skarpa skrivningar.

Man har jobbat både med den formulering som Europaparlamentet har kommit med och med skälskrivningarna, alltså vilka skäl man har bakom. Det är ett slags förarbetestexter som man har jobbat med för att hitta skrivningar som gör att man får så precist innehåll som möjligt och för att tillmötesgå de olika synpunkter som finns inom EU-kretsen. Här ser man nu ut att kunna landa på det som Europaparlamentet har föreslagit och som Sverige också har stött. Det innebär att det blir tydligare och bättre möjligheter att ställa sociala krav.

Men vad innebär detta i praktiken? Vi har också ett utstationeringsdirektiv som styr, och vi har allmänna principer. Man får inte formulera de sociala kraven så att de står i strid med övergripande principer såsom likabehandling, transparens och icke-diskriminering. Här finns alltid en viss tolkningssituation som vi kommer att få leva med.

Vi har dock ett bättre stöd för detta i det nya EU-direktivet än vad vi hade tidigare, även för EU-domstolen när den till exempel ska avgöra i principfall och för svenska domstolar.

I Sverige ska vi skriva en svensk lagstiftning om detta; vi ska tolka in det i svensk lagstiftning. Det är ett utredningsarbete som har påbörjats och som ska vara klart inom två år.

Frågan om en svensk ratificering av ILO 94 ligger på arbetsmarknadsministrarnas bord, och jag kan därför inte uttala mig om hur beredningsläget ser ut där.

Anf. 100 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Det var väl bra; då får jag möjlighet att ställa en ny interpellation. Många länder har nämligen ratificerat ILO 94, bland annat Danmark, Finland, Norge, Frankrike, Spanien och Italien. Det verkar alltså inte helt omöjligt att göra det om man verkligen vill.

Det är bra att det har gått framåt, och så verkar det också på de pressmeddelanden som skickats ut.

Det är svårt att vara i opposition. Jag förstår att statsrådet inte kan sitta och läsa alla dessa buntar; det vore omänskligt. Men med de ca 5 000 människor som Regeringskansliet består av borde väl någon kunna göra en kartläggning av vad det kompromissförslag som kommissionen har lagt fram verkligen innebär.

Jag är glad att det blir bättre, säger statsrådet. Men kan Sverige ställa krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling? Den frågan vill jag gärna ha svar på.

Jag skulle också vilja att statsrådet sade någonting om att hänvisningen till ILO 94 inte behöver vara med i bilagorna eftersom det räcker med 15.2. Är det korrekt uppfattat? Det skulle jag vilja ha svar på.

Anf. 101 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att understryka att på politisk nivå, och också på tjänstemannanivå, har vi varit mycket aktiva från svensk

sida för att få så tydliga och starka skrivningar som möjligt när det gäller de sociala kraven.

Kan man då ställa krav på exempelvis kollektivavtalsvillkor? Ja, det kan man göra. Man kan delvis göra det enligt det gamla lagförslaget. Man kan göra det bättre enligt det nya, men det måste utformas på rätt sätt så att det inte strider till exempel mot principen om likabehandling och icke-diskriminering. Det är ofta kruxet. Man måste utforma kraven på ett korrekt sätt så att de är i överensstämmelse med de grundläggande principerna. Då har man goda förutsättningar att ställa sociala krav.

Förutsättningarna är bättre i de nya direktiven än de var i de gamla. Men man måste, som sagt, utforma kravställandet på ett korrekt sätt. Det är ofta där problemet sitter. Det gäller miljöhänsyn, sociala hänsyn och olika typer av andra hänsyn som man vill lägga in. De måste utformas i enlighet med de grundläggande principerna. Vi har, som jag sade, fått ett starkare stöd för detta med de nya EU-direktiv som håller på att växa fram.

Problemet är att besluten gällande samtliga regelverk fattas på en EU-övergripande nivå, och de ska sedan tillämpas i 27 medlemsländer. Vi ska skriva en svensk lagstiftning utifrån dem. Det är klart att det alltid finns en problematik i den exakta tolkningen av regelverken. Där får vi lita på att rättsfall som utvecklas kan klargöra de oklarheter som finns.

Ett problem som vi i Sverige har att brottas med är att vi inte har exempelvis minimilönesystem, utan vi har kollektivavtal som dessutom är lite olika utformade i skilda branscher. Det gör att vi blir något av en udda fågel i EU-familjen. Men rätt stöd från svenska myndigheter för hur man ska ställa krav utifrån dessa nya direktiv kommer att innebära bättre förutsättningar, men jag törs inte lova att det blir perfekt klarhet i alla detaljer, tyvärr.

Överläggningen var härmed avslutad.

17 § Svar på interpellation 2012/13:462 om Miljöstyrningsrådets fortsatta verksamhet

Anf. 102 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman, ärade ledamöter och åhörare! Marie Nordén har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att Miljöstyrningsrådets verksamhet kan behålla sitt oberoende och sin höga kvalitet.

Den offentliga upphandlingen är av stor strategisk betydelse och kan bidra till att vi når våra politiska mål, till exempel Sveriges miljökvalitetsmål och generationsmålet. Riksrevisionen har påpekat att samordningen och styrningen av arbetet med miljökrav i offentlig upphandling behöver förbättras (RiR 2011:29). Upphandlingsstödsutredningen (SOU 2012:32) föreslår att en samlad upphandlingsmyndighet bildas som stöd till offentlig upphandling. Förslaget stöds av Upphandlingsutredningen, alltså Anders Wijkmans utredning (SOU 2013:12), som också föreslår att Miljöstyrningsrådets verksamhet bör ingå i myndigheten så att miljökrav och sociala hänsyn kan samordnas med andra krav. Jag noterar att andra länder, till exempel Norge och Nederländerna som jämte Sverige ligger i

framkant i arbetet med hållbar upphandling, har samlat sitt upphandlingsstöd i en myndighet.

Förslaget om en samlad myndighet till stöd för offentlig upphandling bereds för närvarande inom Regeringskansliet liksom frågan huruvida Miljöstyrningsrådets verksamhet ska ingå i denna myndighet.

Jag anser likt Marie Nordén att Miljöstyrningsrådet bedriver en mycket betydelsefull verksamhet med hög kvalitet och stor integritet. Det är därför viktigt att slå vakt om denna verksamhet så att den kan fortsätta, utvecklas och stärkas oavsett om verksamheten inordnas i en myndighet eller ej.

Anf. 103 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Miljöstyrningsrådet har i dag ett särskilt samhällsuppdrag att tillhandahålla förslag till drivande av miljökrav och andra hållbarhetskrav för den offentliga sektorn vid dess upphandlingar.

Miljöstyrningsrådet är ett bolag som ägs gemensamt av staten och Sveriges Kommuner och Landsting. Målgruppen för rådet är främst kommuner och landsting. Enligt Naturvårdsverkets senaste kartläggning om omfattningen av miljöanpassad offentlig upphandling framkommer att kommuner och landsting i stor utsträckning använder sig av Miljöstyrningsrådets kriterier, 75 respektive 79 procent. Det är givet att Miljöstyrningsrådet har spelat en avgörande roll i att Sverige ligger främst i Europa i utvärderingar av både miljöanpassad upphandling och socialt ansvarsfull upphandling och främst i världen vad gäller hållbar upphandling.

Ministern nämner Nederländerna och Norge i sitt svar, men det stämmer inte riktigt att de tillsammans med Sverige ligger i framkant vad gäller hållbar upphandling. År 2012 låg Nederländerna nämligen på sjunde plats och Norge på nionde. Däremot stämmer det att Nederländerna låg på andra plats 2010 vad gäller miljöanpassad upphandling och socialt ansvarsfull upphandling. Norge kom på femte respektive sjätte plats. Det känns som om andra länder borde lära av oss och följa vår modell i stället för att vi ska snevla på andra, mindre framgångsrika länder.

Det som möjliggjort Miljöstyrningsrådets arbete med att ta fram kriterier – hela 700 kriterier har det blivit genom åren – och att ligga i framkant med drivandet av miljökrav och spjutspetskriterier samt kunna ge detaljerade råd till upphandlande myndigheter har just varit att det inte är en myndighet utan ett bolag. Det riskerar vi att förlora om Miljöstyrningsrådet ska införlivas i en myndighet.

En av konsekvenserna blir att de miljö- och hållbarhetskrav som Miljöstyrningsrådet utarbetar kommer att hamna under EU:s så kallade anmälningsdirektiv och därmed bli föremål för obligatorisk notifiering. Låt mig förklara för åhörare som kanske lyssnar via webben att notifiering innebär att kriterier alternativt föreskrifter ska anmälas till EU. Kriterierna måste sedan gå på remiss till berörda aktörer och Kommerskollegium och vidare till regeringen, som därefter sänder dem till EU-kommissionen och till samtliga medlemsländer. Det är en tidskrävande och mycket byråkratisk process som förmodligen medför att kriterier riskerar att till stor del blockeras eller frysas, det vill säga stå stilla i tre alternativt sex månader. Det kommer inte bara att leda till att det tar

längre tid att ta fram kriterier, utan det kommer sannolikt att krävas mer resurser än vad fallet är i dag. Detta vet miljöministern naturligtvis redan.

Miljödepartementet lät i februari i år Statskontoret genomföra en konsekvensanalys för att belysa just konsekvenserna av och riskerna med att införa Miljöstyrningsrådets verksamhet i en ny myndighet. Resultatet av konsekvensanalysen borde bekymra ministern, för precis det som jag tar upp i min interpellation presenterades i konsekvensanalysen. Därför undrar jag naturligtvis hur ministern ställer sig till de konsekvenser som presenterades för ministern i analysen i februari och hur ministern kommer att driva att dessa frågor får plats när regeringen lägger fram förslaget för riksdagen.

Anf. 104 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det här är en teknisk men mycket spännande diskussion. Jag håller verkligen med interpellanten om att upphandlingen spelar mycket stor strategisk roll. Den omfattar en stor del av vår ekonomi. En innovativ upphandling gynnar framväxten av ny och bättre teknik. Om vi ska klara de svenska miljömålen måste det offentliga Sverige handla upp rätt saker, vara noga med att miljökriterierna följs och med att vid varje upphandling ta steg mot att uppfylla de svenska miljömålen och klimatmålen. Därför är upphandlingen oerhört viktig.

Miljöstyrningsrådet är ett bolag. Det bildades 1995 för att vara huvudman för EU:s miljölednings- och miljörevisionsförordning, EMAS, som någon kanske känner till. Miljöstyrningsrådet har byggt upp en omfattande verksamhet för stöd till offentlig upphandling om miljö och hållbarhet. Huvuddelen av bolaget ägs redan av staten och mindre delar av Sveriges Kommuner och Landsting och Svenskt Näringsliv. Delägarna har aviserat att de inte gärna vill vara kvar i den bolagsformen.

Man har alltså både den Jeppsonska utredningen om stödet för offentlig upphandling, som kom förra året, och Anders Wijkmans upphandlingsutredning, SOU 2013:12, som kom i år. Utredningarna är gjorda av två personer som är besjälade av att vi ska nå våra svenska miljömål. Båda bedömer att kvaliteten inte förändras om man byter organisationsform så att Miljöstyrningsrådets verksamhet finns i en statlig myndighet och inte i ett bolag som till stor del ägs av staten.

Det är en kvalitetsfråga. Naturligtvis behöver vi diskutera och fundera över hur vi ska garantera kvaliteten. De här råden behövs. Det är alldeles tydligt. Detta framgår också, som Marie Nordén säger, av hur många myndigheter som använder Miljöstyrningsrådets rekommendationer.

Däremot är det inte nödvändigt med notifiering. Notifiering är ett krångligt förfarande som tar tid och där man inte alltid vet utgången. Det har erfarenheten lärt oss. När det gäller till exempel notifiering av strängare kemikaliereregler i Sverige har vi fått väldiga problem med att få kommissionen att godkänna dem, trots att många svenskar kanske tycker att det skulle vara självklart och att vi borde få bestämma detta själva.

Den springande punkten här är om miljöstyrningsråden ges författningsform eller inte. Det är det vi måste vara noga med, för i så fall kan det komma att krävas en notifiering. Det är väl ingen som har tänkt att de här råden ska bli författningstext, utan det är allmänna råd som är så varierande att de inte heller faller under någon form av vidare tolkning av

vad som kan vara andra styrande beslut som är att jämföra med författningstext.

De frågor som interpellanten ställer är viktiga. Naturligtvis ska vi vara noggranna med kvaliteten och med att de miljöråd och upphandlingsråd som behövs sköts och hanteras på ett flexibelt sätt, så att de kan fortsätta att göra samma nytta i den svenska samhällsutvecklingen som de har gjort så här långt.

Anf. 105 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Staten finansierar 50 procent av Miljöstyrningsrådets verksamhet. Det gör väl att man är en 50-procentig delägare i bolaget. Man får väldigt mycket för väldigt lite pengar. 11 ½ miljon betalar man ut per år. Det är samma nivå som man har legat på sedan 2007.

Det är intressant att höra ministern tala emot den utvärdering och konsekvensanalys som kom från Statskontoret i februari. Där konstaterade man att Miljöstyrningsrådet i framtiden inte längre kan tillhandahålla detaljerade råd och att det inte råder några tvivel om att EU-rättens frirörlighetsregler blir tillämpliga på Miljöstyrningsrådets kriterieverksamhet om denna flyttas till en myndighet. Detta står i konsekvensanalysen. Det här skulle också innebära obligatorisk notifiering av alla upphandlingskriterier, vilket kommer att blockera verksamheten och leda till lägre miljökrav. Det är Statskontoret som skriver detta. Man säger att Miljöstyrningsrådet bedriver en väletablerad verksamhet med ett starkt varumärke som riskerar att försvinna vid en omorganisation. Man riskerar också att förlora sin ledande position i världen vad gäller offentlig upphandling, då miljöaspekten kan komma att få en mindre framtonad roll i en större myndighet. Detta konstateras i Statskontorets tidigare utredning och upprepas i Miljödepartementets konsekvensanalys. Jag undrar vad det är som gör att ministrerns handläggare på departementet kommer fram till någonting helt annat.

Om inte staten längre kan upprätthålla det upphandlingsstöd som Miljöstyrningsrådet erbjuder får inte den offentliga sektorn hjälp med de konkreta förslag till miljöhållbarhetskriterier och andra hållbarhetskriterier som man som upphandlare förväntar sig. Då har man inte samma möjligheter att vara världsledande i framtiden. Man kan inte få samma effekter på de miljarder vi använder varje år vid upphandling.

Jag tror på ministern när hon säger att det finns höga ambitioner från regeringen för att detta ska kunna fortsätta. Men jag vill se en analys som visar på motsatsen till det som har sagts tidigare och i de andra utredningarna. Det känns som att man bara tycker saker. Man har bett om konsekvensanalyser men slänger dem åt sidan och säger: Nej, det där stämmer inte. Vad är det som gör att man kommer fram till en helt annan slutsats än de tidigare utredningarna? Det skulle vara intressant att få veta.

Det är inte så att alla remissinstanser säger att det här är ett bra förslag. I samband med remissbehandlingen av Statskontorets betänkande *En ny upphandlingsmyndighet* och Upphandlingsstödsutredningens slutbetänkande *Upphandlingsstödet framtid* framkom det att ett stort antal centrala instanser inom upphandlingsområdet stöder att Miljöstyrningsrådet ska få bedriva sin verksamhet vidare som tidigare och ogärna ser att detta förändras på något sätt. Man är alltså väldigt nöjd med Miljöstyrningsrådets arbete och vill att det ska fortsätta. Ett snarligt ställnings-

tagande görs i Upphandlingsutredningens slutbetänkande, där man anser att det är angeläget att den verksamhet som Miljöstyrningsrådet bedriver tillåts med bibehållen integritet och att den ska kunna fortsätta att utvecklas enligt de förutsättningar som gäller i dag.

Jag undrar varför man inte lyssnar på avnämarna och regeringens egen utredare. Det viktiga är att vi vet vilka konsekvenserna blir om man införlivar Miljöstyrningsrådet i en myndighet.

Anf. 106 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att slå fast ett par saker innan jag fortsätter själva diskussionen. Det första är att det är väldigt skönt att ha en interpellationsdebatt med en företrädare för Sveriges riksdag som är lika angelägen som jag om att offentlig upphandling ska styras på ett miljömässigt korrekt sätt och som håller med om att det betyder väldigt mycket för att vi ska nå våra miljömål och för samhällsekonomin.

Det andra jag vill slå fast är att beredning pågår. Regeringen har ännu inte tagit ställning till hur detta ska organiseras. Vi har beredningsunderlag från olika håll som vi just nu värderar. För min del kan jag säga att verksamheten är väldigt viktig. Den har mycket hög kvalitet och ska bibehållas, helst också fortsätta att utvecklas och bli ännu bättre.

Vad gäller ägarskapet är det så att staten äger 85 procent och SKL och Svenskt Näringsliv delar på de kvarvarande procenten. Men bara 50 procent av verksamheten finansieras av staten. Det är fakta vi har att hantera. De andra två parterna är dock väldigt tveksamma till att fortsätta i bolaget, och ett helägt statligt bolag faller under samma regler som en myndighet i väldigt många fall. Det är en av anledningarna till att två utredningar har behandlat Miljöstyrningsrådets verksamhet.

I remissvaren på de här två utredningarna är det många som skriver att kvaliteten är väldigt hög, vilket jag också har nämnt. Det är roligt att många avnämare tycker det. Många tycker att det är svårt att ta ställning; de bryr sig kanske inte så mycket om organisationsformen, men vill värna verksamheten. Många tillstyrker en ny myndighet. Ganska många är emot, men det är ett mindre antal. Det finns några som tycker att frågan om att verksamheten skulle kunna ligga på Kammarkollegiet inte har utretts tillräckligt och som har en del åsikter om Kammarkollegiets verksamhet, men det är en helt annan debatt än den vi för i dag. Allt detta bereds just nu.

När det gäller frågan om hur man ska betrakta upphandlingsråden från Miljöstyrningsrådet har vi fler underlag än Statskontorets underlag. Nu är inte jag någon expert på detta, men jag har i alla fall jobbat med de här rättsliga frågorna, och jag var väldigt tveksam till Statskontorets slutsats, måste jag säga. Vi har därför plockat fram flera underlag vad gäller frågan om notifiering behövs eller inte.

Vi kan slå fast att allmänna råd som inte ges i författningsform inte behöver notifieras. Det som kan bli en gråzon är om det är en form av tekniska råd som ges en sådan innebörd att de kan jämföras med författningstext och som kallas för faktiskt bindande tekniska föreskrifter. Jag kan för protokollets skull nämna att det direktiv vi nu diskuterar är direktiv 98/34/EG.

Vi är av den åsikten att de råd som ges av Miljöstyrningsrådet inte är att beteckna som faktiskt bindande tekniska föreskrifter. Därför ska vi

kunna utveckla verksamheten i olika organisationsformer. Den beredningen pågår nu. Regeringens ställningstagande är inte klart.

Anf. 107 MARIE NORDÉN (S):

Herr talman! Det är just att det är ett råd och inte en myndighet som gör det möjligt att inte vara bindande. Vi har en arbetsform som under 15 år har fungerat och gjort oss världsledande.

Det som är absolut viktigast är att vi har en konsekvensanalys. Det är inte bara Statskontoret som kommer fram till att det skulle bli krav på notifiering. Även Miljöstyrningsrådet – som visserligen kan tyckas tala i egen sak – gör det. Det har ändå 15 år bakom sig av stor kunskap inom offentlig upphandling inte bara inom Sverige utan också inom EU.

Jag vill ha garantier att vi fortsatt kan ha en modell som fungerar så väl som den som fungerar i dag. Den ska inte ge ökade kostnader genom att upphandlande myndigheter måste skaffa egen expertis eftersom den inte tillhandahålls inom den stora upphandlingsmyndigheten, om Miljöstyrningsrådet skulle införlivas i den.

Det skulle göra att man är tvungen att antingen köpa konsulter utanför sin egen verksamhet eller sitta med sin egen expertis. Det skulle i sin tur leda till ökade samhällskostnader. Det vill varken jag eller ministern, hoppas jag, att vi ska utsätta våra skattebetalare för.

Små och medelstora företag har mycket att vinna på att vi har en nationell upphandlingsmodell. Det gör att det finns en norm för de varor och produkter man säljer. Upphandlingar för samma produkter kan ha liknande underlag. Det gör att man inte behöver göra om varje gång man ska lägga ett anbud vid en upphandling.

Det finns samhällskostnader och företagskostnader att vinna på att vi har den modell vi har i dag. Jag vill försäkra mig om att det inte går förlorat. Ingen är betjänt av en ny byråkratisk, krånglig modell där alla blir förlorare.

Anf. 108 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag kan be att få ta till protokollet att inte heller regeringen är intresserad av en ny byråkratisk modell där alla är förlorare, självklart inte. Vi vill att det ska bli så bra som möjligt.

Oavsett organisationsform måste vi titta väldigt noga på detta. Det gäller oavsett om Miljöstyrningsrådet i framtiden kommer att hamna i en myndighet eller behållas som ett statligt ägt bolag. Det kan möjligen vara med två parter och inte tre som i dagens läge, men med en övervägande statlig ägarandel på 85 procent eller mer.

Det vi måste titta på i fortsättningen och även i nuvarande organisationsform är att inte Miljöstyrningsrådets råd formuleras på ett sådant sätt att de kan liknas vid författningstext. Det handlar om att faktiskt bindande tekniska föreskrifter kan vara en sådan gråzon. Vi måste vara noga med att hålla en klar gräns oavsett om Miljöstyrningsrådet är kvar i den form som finns nu eller om organisationsformen förändras.

Jag tror inte att någon i denna kammare vill att varje upphandlingsråd till varje enskilt företag, eller om det nu är kommun eller landsting, ska räknas som författningstext och därmed notifieras. Det vore en väldigt absurd situation. Det är någonting som vi måste undvika.

Det måste vi undvika i vilket fall som helst oavsett om vi förändrar organisationsformen eller behåller den som den är. Det är en viktig sak att påminna sig. I grunden håller jag med interpellanten om vikten av att upphandlingen är miljömässigt, klimatmässigt och socialt riktig.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2012/13:130
27 juni

Svar på
interpellationer

18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2012/13:178 En tydligare lag om kommunernas bostadsförsörjningsansvar

2012/13:179 EU-miljömärket

2012/13:181 Ändringar i inkomstskattelagen med anledning av Kroatiens anslutning till EU

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till *onsdagen den 2 oktober*.

Motioner

med anledning av framst. 2012/13:RS7 Omställningsstöd för riksdagsledamöter

2012/13:K6 av Emma Henriksson m.fl. (KD)

2012/13:K7 av Mia Sydow Mölleby m.fl. (V)

2012/13:K8 av Anders W Jonsson m.fl. (C)

2012/13:K9 av Peter Eriksson och Mehmet Kaplan (MP)

2012/13:K10 av Björn Söder (SD)

19 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 26 juni

2012/13:497 Kvotering som medel för att uppnå jämn könsfördelning i bolagsstyrelser

av *Gunvor G Ericson* (MP)

till finansminister Anders Borg (M)

den 27 juni

2012/13:498 Förbud mot industriellt framställt transfett

av *Gunvor G Ericson* (MP)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 juni

2012/13:625 Människohandel och tiggeri

av *Maria Stenberg* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:626 MU-avtalet för konstnärer

av *Kerstin Engle* (S)

till kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M)

2012/13:627 Systembolagets detaljhandelsmonopol

av *Eva Olofsson* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2012/13:628 Vård och behandling av krigs- och tortyrskadade

av *Eva Olofsson* (V)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2012/13:629 Kretslopps- eller förbränningsamhälle

av *Cecilia Dalman Eek* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 juni

2012/13:602 Regeringens utnämningsspolitik

av *Hans Hoff* (S)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2012/13:603 Attack mot assyrisk by i Irak

av *Yilmaz Kerimo* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2012/13:605 Bistånd till den palestinska myndigheten

av *Peter Hultqvist* (S)

till statsrådet Gunilla Carlsson (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 september.

22 § Kammaren åtskildes kl. 17.25.

Prot. 2012/13:130
27 juni

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdet början till och med 10 § anf. 38 (del-
vis),
av andre vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 80 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Allmänna motionstiden riksmötet 2013/14.....	1
3 § Ansökan om fortsatt ledighet.....	1
4 § Anmälan om kompletteringsval	1
5 § Hänvisning av ärende till utskott	2
6 § Svar på interpellation 2012/13:467 om svenska elevers tillgång till digitala lärverktyg och öppna lärresurser.....	2
Anf. 1 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	2
Anf. 2 CECILIA DALMAN EEK (S).....	2
Anf. 3 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	4
Anf. 4 CECILIA DALMAN EEK (S).....	5
Anf. 5 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	6
Anf. 6 CECILIA DALMAN EEK (S).....	6
Anf. 7 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	7
7 § Svar på interpellation 2012/13:481 om ökat söktryck till Malmö högskola	8
Anf. 8 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	8
Anf. 9 MARIE GRANLUND (S).....	9
Anf. 10 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	9
Anf. 11 MARIE GRANLUND (S).....	10
Anf. 12 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	11
Anf. 13 MARIE GRANLUND (S).....	12
Anf. 14 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP).....	13
8 § Svar på interpellation 2012/13:423 om kärnvapen	14
Anf. 15 Utrikesminister CARL BILDT (M)	14
Anf. 16 URBAN AHLIN (S)	15
Anf. 17 Utrikesminister CARL BILDT (M)	17
Anf. 18 URBAN AHLIN (S)	18
Anf. 19 Utrikesminister CARL BILDT (M)	19
Anf. 20 URBAN AHLIN (S)	20
Anf. 21 Utrikesminister CARL BILDT (M)	21
9 § Svar på interpellation 2012/13:434 om åtgärder mot ROT-fusk.....	21
Anf. 22 Finansminister ANDERS BORG (M).....	21
Anf. 23 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	22
Anf. 24 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	23
Anf. 25 Finansminister ANDERS BORG (M).....	24
Anf. 26 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	25
Anf. 27 PETER PERSSON (S).....	26
Anf. 28 Finansminister ANDERS BORG (M).....	27
Anf. 29 RAIMO PÄRSSINEN (S).....	28
Anf. 30 PETER PERSSON (S).....	28
Anf. 31 Finansminister ANDERS BORG (M).....	28
10 § Svar på interpellation 2012/13:449 om regeringssamverkan med Sverigedemokraterna	29

Anf. 32	Finansminister ANDERS BORG (M)	29
Anf. 33	PETER PERSSON (S)	29
Anf. 34	GUNNAR ANDRÉN (FP)	30
Anf. 35	TALMANNEN	31
Anf. 36	RAIMO PÄRSSINEN (S)	31
Anf. 37	Finansminister ANDERS BORG (M)	32
Anf. 38	PETER PERSSON (S)	33
Anf. 39	RAIMO PÄRSSINEN (S)	34
Anf. 40	Finansminister ANDERS BORG (M)	35
Anf. 41	PETER PERSSON (S)	36
Anf. 42	Finansminister ANDERS BORG (M)	36
11 §	Svar på interpellation 2012/13:457 om åtgärder mot missbruk av F-skattsedeln	37
Anf. 43	Finansminister ANDERS BORG (M)	37
Anf. 44	LEIF JAKOBSSON (S)	37
Anf. 45	Finansminister ANDERS BORG (M)	38
Anf. 46	LEIF JAKOBSSON (S)	39
Anf. 47	RAIMO PÄRSSINEN (S)	40
Anf. 48	EVA-LENA JANSSON (S)	41
Anf. 49	Finansminister ANDERS BORG (M)	42
Anf. 50	LEIF JAKOBSSON (S)	43
Anf. 51	RAIMO PÄRSSINEN (S)	43
Anf. 52	EVA-LENA JANSSON (S)	44
Anf. 53	Finansminister ANDERS BORG (M)	44
12 §	Svar på interpellation 2012/13:458 om skatteavtalet med Danmark	45
Anf. 54	Finansminister ANDERS BORG (M)	45
Anf. 55	LEIF JAKOBSSON (S)	45
Anf. 56	ANETTE ÅKESSON (M)	46
Anf. 57	GUNNAR ANDRÉN (FP)	47
Anf. 58	Finansminister ANDERS BORG (M)	48
Anf. 59	LEIF JAKOBSSON (S)	49
Anf. 60	ANETTE ÅKESSON (M)	50
Anf. 61	GUNNAR ANDRÉN (FP)	51
Anf. 62	Finansminister ANDERS BORG (M)	51
Anf. 63	LEIF JAKOBSSON (S)	52
Anf. 64	Finansminister ANDERS BORG (M)	52
13 §	Svar på interpellation 2012/13:463 om rättssäkert skydd av förföljda kvinnor och deras barn	53
Anf. 65	Finansminister ANDERS BORG (M)	53
Anf. 66	HANS HOFF (S)	53
Anf. 67	EVA-LENA JANSSON (S)	54
Anf. 68	Finansminister ANDERS BORG (M)	54
Anf. 69	HANS HOFF (S)	55
Anf. 70	EVA-LENA JANSSON (S)	56
Anf. 71	Finansminister ANDERS BORG (M)	57
Anf. 72	HANS HOFF (S)	57
Anf. 73	Finansminister ANDERS BORG (M)	58

Ajournering	58
Återupptagna förhandlingar	58
14 § Svar på interpellation 2012/13:471 om regeringens budgetarbete	59
Anf. 74 Finansminister ANDERS BORG (M).....	59
Anf. 75 EVA-LENA JANSSON (S).....	59
Anf. 76 FREDRIK SCHULTE (M).....	60
Anf. 77 Finansminister ANDERS BORG (M).....	61
Anf. 78 EVA-LENA JANSSON (S).....	62
Anf. 79 FREDRIK SCHULTE (M).....	63
Anf. 80 Finansminister ANDERS BORG (M).....	64
Anf. 81 EVA-LENA JANSSON (S).....	65
Anf. 82 Finansminister ANDERS BORG (M).....	66
15 § Svar på interpellation 2012/13:478 om växande ekonomiska klyftor	66
Anf. 83 Finansminister ANDERS BORG (M).....	66
Anf. 84 PIA NILSSON (S).....	67
Anf. 85 FREDRIK SCHULTE (M).....	68
Anf. 86 EVA-LENA JANSSON (S).....	69
Anf. 87 Finansminister ANDERS BORG (M).....	70
Anf. 88 PIA NILSSON (S).....	71
Anf. 89 FREDRIK SCHULTE (M).....	72
Anf. 90 EVA-LENA JANSSON (S).....	72
Anf. 91 GUNNAR ANDRÉN (FP).....	73
Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (M).....	74
Anf. 93 PIA NILSSON (S).....	75
Anf. 94 Finansminister ANDERS BORG (M).....	75
16 § Svar på interpellation 2012/13:470 om den svenska modellen	76
Anf. 95 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	76
Anf. 96 MARIE GRANLUND (S).....	77
Anf. 97 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	78
Anf. 98 MARIE GRANLUND (S).....	78
Anf. 99 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	79
Anf. 100 MARIE GRANLUND (S).....	80
Anf. 101 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	80
17 § Svar på interpellation 2012/13:462 om Miljöstyrelsens fortsatta verksamhet	81
Anf. 102 Miljöminister LENA EK (C).....	81
Anf. 103 MARIE NORDÉN (S).....	82
Anf. 104 Miljöminister LENA EK (C).....	83
Anf. 105 MARIE NORDÉN (S).....	84
Anf. 106 Miljöminister LENA EK (C).....	85
Anf. 107 MARIE NORDÉN (S).....	86
Anf. 108 Miljöminister LENA EK (C).....	86
18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	87
19 § Anmälan om interpellationer	87
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	88

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	88	Prot. 2012/13:130
22 § Kammaren åtskildes kl. 17.25.....	89	<u>27 juni</u>

Tryck: Elanders, Vällingby 2013